

# Rozvojový plán mesta Spišská Nová Ves 2011 – 2020



## **Stratégia** **rozvoja mesta Spišská Nová Ves**

Jún 2011

Zadávatel' aktualizácie PHSR mesta Spišská Nová Ves: **Mesto Spišská Nová Ves**



Gestor: **Útvar rozvoja mesta, MsÚ Spišská Nová Ves**

Odborné vedenie procesu: **Karpatský rozvojový inštitút, Košice, [www.kri.sk](http://www.kri.sk)**



Zostavovatelia:

**Ing. Erika Lepeňová, KRI**

**RNDr. Andrej Šteiner, PhD., KRI**

**Ing. Zuzana Záborská, MsÚ Spišská Nová Ves**

Expertná integrujúca skupina :

**Ing. Erika Lepeňová, KRI**

**RNDr. Andrej Šteiner, PhD., KRI**

**Ing. Zuzana Záborská, MsÚ Spišská Nová Ves**

**Ing. Štefan Pohly, MsÚ Spišská Nová Ves**

**Ing. Lucia Kormošová, MsÚ Spišská Nová Ves**

*Dokument neprešiel jazykovou úpravou.*

**Na spracovaní Rozvojového plánu sa v tematických odborných skupinách podieľali:**

Ing. Pavol Bečarik  
RSDr. Juraj Beňa  
Andrej Boroň  
Mgr. Jozef Brezovský  
Ing. RNDr. Lívia Brovková  
Ing. Peter Brziak  
Ing. Bc. Janka Brziaková  
Ing. Marián Bubeník  
Ing. Stanislav Čurný  
Mgr. Patrik Dluhoš  
Ing. Jana Dzuriková  
Ing. Jozef Gonda  
mjr. Mgr. Milan Grečko  
RNDr. Bedřich Hájek  
Roman Hrušovský  
Ing. Andrea Jančíková  
Ing. Mária Jasečková  
Peter Klein  
Ing. Mária Klimová  
JUDr. Michal Komara, PhD.  
Ing. Peter Koreň  
Ing. Lucia Kormošová  
Ing. Zuzana Kóšová  
Ing. Iveta Krajňáková  
Ing. Zuzana Krempaská  
Ing. Slavomír Krieger

Ing. Emil Labaj  
kpt. Ing. Martin Lukáč  
Ing. Helena Macalová  
Ján Magdoško  
Ing. Ondrej Majerník  
Ing. Viliam Mjartan  
Pavol Neuwirth  
Mgr. Vladimír Nováček  
PaedDr. Ján Olejník  
Mgr. Jozef Para  
Ing. Ľubomír Pastiran  
Ing. Štefan Pohly  
Mgr. Jolana Prochotská  
Dana Rosová  
RNDr. Ladislav Ruttkay  
Ing. ThLic. Helena Sedláková  
PhDr. Miroslav Semeš, PhD.  
Ing. Ľubomír Snopko  
PhDr. Ľubica Šefčíková  
Ing. Štefan Šiška  
Ing. arch. Teodor Štubňa  
Ing. Peter Ťapák  
PaedDr. Milan Varga  
PhDr. Ján Volný, PhD.  
mjr. Mgr. Martin Vozár  
Mgr. Peter Windt  
Ing. Zuzana Záborská

**Na spracovaní Profilu mesta sa podieľali:**

Andrej Boroň  
Mgr. Jozef Brezovský  
plk. JUDr. Jaroslav Dulík  
Ing. Jozef Gonda  
Mgr. Peter Griger  
Ing. Andrea Jančíková  
Ing. Mária Jasečková  
PhDr. Eva Krajňáková  
Ing. Zuzana Krempaská

Ing. Slavomír Krieger  
Ing. Jozef Naščák  
Ing. Štefan Pohly  
Ing. Marián Smorada  
PhDr. Ľubica Šefčíková  
Ing. arch. Teodor Štubňa  
Ing. Eva Vargová  
prof. Ing. Jozef Vilček, PhD.  
mjr. Mgr. Martin Vozár  
Ing. Zuzana Záborská

**OBSAH**

<b>Základná terminológia .....</b>	<b>5</b>
<b>Zoznam skratiek .....</b>	<b>8</b>
<b>Úvod .....</b>	<b>9</b>
<b>1 Metodika procesu prípravy Rozvojového plánu mesta Spišská Nová Ves .....</b>	<b>11</b>
<b>2 Východiská pre rozvoj mesta Spišská Nová Ves .....</b>	<b>17</b>
2.1 Odporúčania pre aktualizáciu PHSR mesta Spišská Nová Ves .....	17
2.2 Existujúce rozvojové dokumenty a sektorové koncepcie .....	18
2.3 Závery analytickej časti procesu aktualizácie.....	19
<b>3 Stratégia rozvoja mesta .....</b>	<b>32</b>
3.1 Politika rozvoja mesta .....	32
3.2 Vízia mesta Spišská Nová Ves v roku 2020 .....	39
3.3 Rozvojové programy .....	41
3.3.1 <i>Mesto ako centrum turizmu Stredného Spiša .....</i>	<i>42</i>
3.3.2 <i>Zaujímavé miesto pre podnikanie .....</i>	<i>44</i>
3.3.3 <i>Pulzujúce mesto.....</i>	<i>46</i>
3.3.4 <i>Zelené mesto .....</i>	<i>48</i>
3.3.5 <i>Sociálne zodpovedné mesto .....</i>	<i>50</i>
3.3.6 <i>Mesto aktívnej sociálnej inklúzie Rómov.....</i>	<i>52</i>
3.3.7 <i>Mesto kvalitnej výchovy a vzdelávania detí.....</i>	<i>53</i>
3.3.8 <i>Bezpečné mesto.....</i>	<i>55</i>
3.3.9 <i>Mesto dopravenej mobility .....</i>	<i>57</i>
3.3.10 <i>Mesto dobrého spravovania.....</i>	<i>58</i>
3.4 Súlad strategických dokumentov s Rozvojovým plánom mesta Spišská Nová Ves .....	60
3.4.1 <i>Súlad smerovania rozvoja mesta s národnými dokumentmi.....</i>	<i>60</i>
3.4.2 <i>Súlad Rozvojových programov mesta a PHSR KSK .....</i>	<i>63</i>
<b>4 Implementačný mechanizmus rozvojového plánu mesta Spišská Nová Ves .....</b>	<b>66</b>
4.1 Špecifické činnosti súvisiace s implementáciou RP.....	67
4.2 Inštitucionálne zabezpečenie implementácie RP .....	69

## ZÁKLADNÁ TERMINOLÓGIA

**Akčný plán** je výber z plánovanej série aktivít určenej na dosiahnutie cieľov RP, ktorých realizácia je plánovaná v stanovenom období (jeden rok). Je základným nástrojom pre realizáciu rozvojového plánu.

**Aktivity / úlohy** sú činnosti, ktoré je potrebné pri dosahovaní cieľa vykonať.

**Cieľ** je stav, ktorý chceme dosiahnuť. Mal by byť zameraný na odstránenie problému či prekážky, či využitie potenciálu alebo príležitosti.

**Dopad** je stav, ktorý nastane, resp. by mal nastať, keď budú naplnené ciele projektu/programu a dosiahnu sa plánované výstupy a výsledky. Dopad môže byť pozitívny (napr. príchod nových investorov, väčšia zamestnanosť, nižšia kriminalita, intenzívnejšia cezhraničná spolupráca), ale aj negatívny (poškodenie životného prostredia, úbytok neobnoviteľných zdrojov, zníženie vyváženého rozvoja územia a pod.)

**Ekonomickým rozvojom** sa rozumie zvyšovanie životnej úrovne a blahobytu obyvateľstva. Je to dlhodobý proces, ktorý sa vzťahuje na súhrn ekonomických a sociálnych štruktúr a sleduje hospodárske záujmy (tvorba zisku a rast obratu z výroby, predaja a služieb).

**Hodnotenie** projektu/ programu alebo jeho jednotlivých častí má za cieľ vyhodnotiť (po etapách, na konci realizácie a pod.) naplnenie stanovených cieľov a dosiahnutie žiadaných výsledkov.

**Implementačný mechanizmus** - je základným predpokladom pre systematickú realizáciu rozvojového plánu.

**Inklúzia marginalizovaných skupín** je súhrn opatrení, programov, postupov a aktivít, ktorých cieľom je zapojenie marginalizovaných skupín do štandardného života spoločnosti.

**Klaster** – skupina spolupracujúcich a prepojených subjektov v určitej tematickej oblasti so stanoveným účelom .

**Konkurencieschopnosť mesta** je schopnosť mesta súťažiť s inými mestami tzn. poskytnúť takú kvalitu života, ktorá je príťažlivá nielen pre obyvateľov, ale aj pre návštevníkov mesta ako aj potenciálnych investorov.

**Marginalizované skupiny** sú skupiny obyvateľov, ktoré sú vlastným pričinením alebo vonkajším vplyvom vylúčené z hospodárskeho, sociálneho, kultúrneho života majoritnej spoločnosti alebo je ich prístup k nemu z akýchkoľvek príčin obmedzený (napr. bezdomovci, prisťahovalci, hendikepovaní, utečenci, nezamestnaní, menšiny, etnické menšiny, starší ľudia, ľudia so zdravotným postihnutím, osoby infikované HIV/ AIDS).

**Metodika** je predpísaný postup pre vypracovanie dokumentu, či vedenie procesu.

**Monitoring** - priebežná kontrola realizácie aktivity/projektu/programu počas jeho trvania, či plánovaný stav je v súlade s realitou (napr. dodržovanie časového harmonogramu, čerpanie rozpočtu, kvalita výstupov a pod.)

**Opatrenie** je súbor tematicky súvisiacich aktivít, ktoré môžu byť realizované ako jeden celok.

**Organizačné zabezpečenie realizácie rozvojového plánu** predstavuje prispôsobenie fungovania organizačnej štruktúry mesta plneniu schválených rozvojových cieľov/ opatrení/ aktivít a priemet úloh vyplývajúcich z plnenia RP do Organizačného poriadku mestského úradu a do pracovných náplní jednotlivých organizačných zložiek a pozícií.

Synergia

**Politika** je súbor stanovených zásad a základných línií rozvoja, ktoré sú východiskom a podkladom pre rozhodovací proces.

**Potenciál na rozvoj** – súhrn vnútorných vlastností a charakteristík/ daností mesta, ktoré môžu byť využité na rozvoj.

**Príčina** je jav alebo skutočnosť, ktorá má vplyv na vznik či pretrvávanie problému.

**Príležitosť na rozvoj** predstavuje podnety, potenciál a zdroje vonkajšieho prostredia, ktoré je možné využiť pre rozvoj, alebo pre riešenie problémov.

**Problém** negatívny stav veci či záležitosti, resp. prekážka v ceste za uskutočnením cieľa či vízie.

**Problémová analýza** – štruktúrované skúmanie negatívnych faktorov identifikovaného problému za účelom stanovenia príčin a následkov

**Profil mesta** je kvantitatívny a kvalitatívny popis daností, stavu, potrieb a východísk mesta. Predstavuje tzv. „snímku“ mesta k danému obdobiu a jeho hlavným účelom je priniesť komplexný obraz o súčasnom stave mesta.

**Program** je vopred stanovený postup, ktorého účelom je dosiahnuť pozitívnu zmenu v danej problémovej oblasti, resp. dosiahnuť ciele, ktoré sme si vytýčili.

**Rozvoj** je proces pozitívnej zmeny v čase.

**Rozvojová disparita** je nerovnosť resp. rozdielnosť v jednotlivých oblastiach rozvoja. Je to prirodzený výsledok pôsobenia historických, geografických a trhových faktorov. Udržateľný rozvoj vyžaduje, aby nerovnosti neprekročili, obecnú akceptovateľnú hranicu.

**Rozvojový plán mesta** je strednodobý plánovací dokument, postavený na analýze súčasného stavu mesta, definovaní stratégie pre dosiahnutie pozitívnej zmeny a mechanizme implementácie stanovenej stratégie.

**Rozvoj územia** je proces zmeny v čase a priestore, ktorý možno chápať ako ekonomicko-sociálne procesy prebiehajúce v prírodno-spoločenskom prostredí daného územia. Tieto procesy by mali využívať a rešpektovať podmienky a zvláštnosti prostredia.

**Sociálno-ekonomická analýza** – analýza sociálnych faktorov (napr. nezamestnanosť, zdravotná situácia, demografia, dostupnosť, vybavenosť a pod.) a ekonomických faktorov (napr. HDP, počet a obrat podnikov nad 250 ľudí, počet a výška úverov, disponibilná kvalifikovaná sila a pod.)

**Spravovanie** je systémovo širšie spoločenské vládnutie, obsahujúce aj procesy podpory a koordinovania činností medzi rôznymi subjektmi pôsobiacimi na danom území, s cieľom dosiahnuť synergické efekty a vyššiu dynamiku rozvoja.

**Strategické plánovanie** je súbor postupov a nástrojov na prijímanie účinných rozhodnutí, ktoré povedú k splneniu stanovených cieľov. Proces strategického plánovania je určený na to, aby pomohol spoločne znášať zodpovednosť za budúcnosť, budovať konsenzus o budúcnosti a navrhovať stratégie napredovania.

**SWOT analýza** mesta / projektu je založená na charakteristike jeho vlastných vnútorných silných a slabých stránkach a príležitostiach a hrozbách prichádzajúcich predovšetkým z vonkajšieho prostredia. Služí pre prípravu realistických programov či projektov.

Synergia

**Synergický efekt** je efektom spoločenského pôsobenia, súčinnosti, efekt spoločného pôsobenia viacerých prvkov, ktorý je obvykle väčší alebo kvalitatívne lepší než súčet efektov zo samostatného pôsobenia jednotlivých prvkov.

**Trvalo udržateľný rozvoj** – rozvoj (v oblasti záujmu projektu/ programu), ktorý zachováva alebo nastoľuje princípy udržateľnosti (súladi ekonomických, a sociálnych aktivít pri súčasnom zachovaní kvality prírodného a životného prostredia).

**Ukazovateľ / Indikátor** je nástroj, pomocou ktorého je možné monitorovať priebeh procesu (programu, projektu) či zmerať dosiahnutie cieľa (existujú kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele)

**Územnoplánovacia dokumentácia** – územná prognóza, územný plán a územný projekt sú produkty a nástroje územného plánovania pre optimálne využitie územia a stanovenie limitov z hľadiska ochrany zložiek životného prostredia a regulovanie usporiadania územia vo funkčnom i priestorovom zmysle.

**Vízia** je predstava o budúcnosti, ktorá odráža reálny želaný stav tých, ktorí sa na jej tvorbe podieľajú.

**Výsledok** je kvalitatívna zmena v rozvojovom procese ku ktorému realizácia vytýčených aktivít či projektov prispieva (napr. zvýšenie environmentálneho uvedomenia ľudí, zvýšená integrácia marginalizovaných skupín do spoločnosti, kvalitnejší učebný proces, zvýšená absorpčná kapacita na EÚ pomoc a pod.)

**Výstup** je konkrétny (hmatateľný) produkt, ktorý vzniká naplnením aktivity, počas projektu, resp. na jeho konci (napr. prípadová štúdia, tréningové materiály, vyškolení ľudia, postavená budova a pod.)

## ZOZNAM SKRATIEK

BIC	Business and Innovation Centre – Podnikateľské a inovačné centrum
CR	Cestovný ruch
CVČ	Centrum voľného času
DD	Domov dôchodcov
HDP	Hrubý domáci produkt
KSK	Košický samosprávny kraj
MsP	Mestská polícia
MsÚ	Mestský úrad
MŠ	Materská škola
MVD	Mestská verejná doprava
MÚSES	Miestny územný systém ekologickej stability mesta Spišská Nová Ves
OZ	Organizačná zložka
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PPP	Public – private partnership (verejno- súkromné partnerstvo)
PZ	Policajný zbor
RP	Rozvojový plán
RPIC	Regionálne poradenské a informačné centrum
TIC	Turistické informačné centrum
ÚP	Územný plán
ÚRM	Útvar rozvoja mesta
ZOS	Zariadenie opatrovateľskej služby
ZUŠ	Základná umelecká škola
ZŠ	Základná škola



## ÚVOD

*Plánovanie je umením možného. Svoj plán môžete realizovať len vtedy, ak je akceptovateľný tak pre ľudí, ktorí sú zodpovední za rozvoj mesta a pre tých, ktorí ho uskutočňujú, ako aj pre jeho konečných užívateľov.*

**Viacročné plánovanie rozvoja mesta umožňuje systematický dlhodobý rozvoj**, prinášajúci dlhodobu udržateľné výsledky rozvoja mesta a jeho okolia a nereaguje len na okamžité potreby a riešenie akútnych problémov mesta.

**Mesto Spišská Nová Ves je v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení zodpovedné za rozvoj svojho územia**, teda za vytváranie takých podmienok pre rozvoj mesta, ktorých výsledkom bude skvalitňovanie života v meste k spokojnosti jeho obyvateľov i návštevníkov.

Aby činnosti vykonávané Mestom a na jeho území boli pre mesto a jeho občanov prínosom, je dôležité riadiť rozvoj mesta prostredníctvom systémových postupov a nástrojov, akými určite sú samotný proces plánovania rozvoja mesta a jeho produkt – plán rozvoja mesta.

Nielen legislatíva je impulzom jeho spracovania, ale najmä uvedomenie si potreby takého plánovacieho rozvojového dokumentu, ktorý vychádza z aktuálnych trendov, potrieb a príležitostí.

**Mesto Spišská Nová Ves prichádza s rozvojovým plánom pre roky 2011 – 2020 ako flexibilným otvoreným dokumentom, ktorý je základom efektívneho a transparentného riadenia rozvoja mesta.**

Rozvojový plán mesta (v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja nazývaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja - PHSR) má charakter strednodobého plánovacieho dokumentu, je v súlade s PHSR Košického samosprávneho kraja, ako aj s ostatnými rozvojovými dokumentmi na národnej, či regionálnej úrovni.

**Rozvojový plán a Územný plán mesta Spišská Nová Ves sú prirodzene prepojené**, keďže oba dokumenty sú záväznými nástrojmi pre rozhodovací proces a tvorbu mestského rozpočtu a mobilizáciu ďalších potrebných externých, najmä finančných zdrojov.

Rozvojový plán mesta Spišská Nová Ves bol tvorený na princípe širokej účasti zainteresovaných subjektov, teda tých, ktoré sú kľúčové pre rozvoj mesta, ako aj tých, ktoré budú užívateľmi výstupov tohto plánu, pod vedením externých odborných konzultantov.

**Symbol** Rozvojového plánu mesta Spišská Nová Ves ilustruje štruktúru, logiku a vzájomné súvislosti medzi jednotlivými prioritami, ako aj ich dopadmi v oblasti rozvoja mesta a je postavený na symbolike stromu.



Synergia

*Symbolický význam stromu – v jeho náboženskom a mytologickom rozmere – vychádza zo skutočnosti, že je koreňmi upevnený v zemi a svojou korunou sa dvíha k nebu.*

*Staré kultúry uctievali stromy aj celé háje. Pokladali ich za sídlo nadprirodzených síl a strom stotožňovali so svetovou osou, okolo ktorej je zoskupený celý kozmos.*

***V prípade Rozvojového plánu mesta Spišská Nová Ves, symbolika stromu na pozadí reprezentuje prostredie mesta, dané jeho charakteristikami, vychádzajúc z jeho potenciálu, tradícií a zvykov. V korune sa odohráva príbeh ľudského snaženia, ktorý je vyjadrením túžby po harmónii a synergii, kedy desať farebných kruhov asocjuje priority mesta, cez ktoré chce mesto oživiť, rozvíjať sa a ďalej vyživovať svoj strom. Desať farebných štvorcov voľne umiestnených po obvode koruny stromu predstavujú ruch, pohyb, aktivitu a určitú dynamiku, ktorá proces sprevádza, vo forme nových podnetov a spolupráce prichádzajúcej zvonku, ale aj dynamiku indukovanú interným rozvojovým pôsobením mesta, ktorého dopady sa prenášajú a dávajú do pohybu aj okolie stromu – jeho vonkajšie prostredie. Názov Synergia symbolizuje prepojenia a interakciu rozvojových priorít mesta navzájom a vzájomnú spoluprácu subjektov v meste ako aj mesta s jeho okolím pre dosahovanie synergických efektov.***

## 1 METODIKA PROCESU PRÍPRAVY ROZVOJOVÉHO PLÁNU MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Definovanie budúcnosti mesta - teda zameranie sa na budúci očakávaný stav a spôsob ako ju dosiahnuť, je v zásade procesom identifikovania a zavádzania zmien v živote mesta prostredníctvom procesu strategického plánovania. Jeden zo známych expertov na strategické plánovanie John Bryson hovorí, že

- **strategické plánovanie je súbor postupov a nástrojov na prijímanie účinných rozhodnutí**, ktoré povedú k splneniu stanovených cieľov, ale nie je to všeliak na riešenie problémov
- **strategické plánovanie je udalosťou v danom čase a je určený na to, aby pomohol spoločne znášať zodpovednosť za budúcnosť, budovať konsenzus** o budúcnosti a navrhovať stratégie napredovania.

V zmysle hore uvedeného Mesto Spišská Nová Ves pripravilo **Rozvojový plán (RP) mesta na roky 2011 – 2020**, ktorý je svojim charakterom dokumentom strednodobej budúcnosti v zmysle Zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja).

Rozvojový plán mesta je založený na širokej odbornej a verejnej diskusii a spĺňa nasledovných „desatoro“:

- vzťahuje sa na konkrétny **čas a územie** mesta so zohľadnením jeho spádového územia (územie z hľadiska potenciálu a dopadov rozvoja mesta)
- **využíva potenciál a reálne príležitosti** pre rozvoj v danom čase a priestore
- navrhuje **riešenia prioritných problémov, potrieb a príležitostí pre** rozvoj mesta
- je postavený na **systémovej a logickej štruktúre** v príčinnno – dôsledkových súvislostiach
- vychádza a **je v súlade s** platným **Územným plánom mesta** v čase jeho spracovávaní RP
- využíva aktuálnu časť existujúcich schválených koncepcií mesta v niektorých oblastiach jeho rozvoja (napr. školstva, športu, komunitný plán a ďalšie)
- je **flexibilným dokumentom** s definovaním konkrétneho **implementačného mechanizmu** schopným reagovať na vonkajšie zmeny a prichádzajúce podnety
- je **príspevkom k rozvoju košického kraja** v súlade s rozvojovými dokumentmi Košického samosprávneho kraja
- je príspevkom k rozvoju Slovenska **v súlade s Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky** a ako taký
- **je hlavným nástrojom pri prijímaní účinných rozhodnutí samosprávy mesta** pre budúcnosť mesta.

Rozvojový plán mesta je postavený na:

- **analýze súčasného stavu** (rozvojový potenciál mesta a jeho okolia; problémy a príležitosti; globálne, európske, národné a regionálne trendy a výzvy),
- **stratégii mesta pre dosiahnutie pozitívnej zmeny,**
- **spôsobe implementácie** stanovenej stratégie.

Za jeho vypracovanie a realizáciu je zodpovedná samospráva mesta v spolupráci s ďalšími rozvojovými aktérmi.

Napriek tomu, že existujú základné metodické rámce na jeho vypracovanie, samotné kroky, resp. ich poradie, forma, detailnosť a iné atribúty prípravy Rozvojového plánu (RP) závisia od prijatej rozvojevej filozofie tých, ktorým bude RP slúžiť.

RP je nástrojom nielen na koordináciu prioritných rozvojových zámerov na území mesta (verejných aj súkromných), ale aj na získavanie finančných prostriedkov a iných zdrojov potrebných na ich realizáciu.

**Cieľom použitej metodiky bolo, aby vznikol rozvojový plán, ktorý je výsledkom systematického, odborného, otvoreného a participatívneho procesu, do ktorého boli zahrnuté, okrem faktografických poznatkov, aj osobná a inštitucionálna znalosť lokálneho prostredia.**

Preto okrem volených a výkonných zástupcov mestskej samosprávy a expertov boli do procesu aktívne zapojení dôležití ekonomickí a sociálni partneri na úrovni mesta, ako aj jeho obyvatelia. Súčasne bola metodika nastavená tak, aby dovoľovala sformulovať takú predstavu o smerovaní mesta, ktorá selektívne dovoľuje vyjadriť prioritné ekonomické a sociálne záujmy subjektov na jeho území, v súlade s rozvojovým potenciálom, príležitosťami a hlavnými problémami mesta, ako aj s existujúcimi, či pripravujúcimi sa rozvojovými dokumentmi na úrovni samosprávneho kraja, Slovenska a Európskej únie.

Metodológia prípravy vychádzala z predpokladu, že rozvojový plán je otvorený dokument a bude sa, podľa vopred stanovených pravidiel, priebežne dopĺňať a aktualizovať.

#### Metodická schéma prípravy RP

Procesy		Výstupy
Popis súčasného stavu	⇒	Profil mesta
Analýza súčasného stavu	⇒	Prioritné problémy, potreby a príležitosti pre rozvoj mesta
Výber hlavných priorít rozvoja	⇒	Politika rozvoja mesta
Vytýčenie očakávaného stavu v rozvojových prioritných oblastiach	⇒	Vízia stavu v roku 2020
Vytvorenie rozvojových programov	⇒	Ciele, indikátory cieľov, opatrenia, aktivity v hlavných prioritách rozvoja
	⇒	Akčný plán na roky 2011-13
Stanovenie implementačného mechanizmu	⇒	Mechanizmus manažmentu implementácie RP (organizačné zabezpečenie, aktualizácia, monitoring, hodnotenie)

**Podrobný popis súčasného stavu**, popísaný v **Profile mesta**, bol uskutočnený na základe zverejnených, ale aj nezverejnených dostupných štatistických údajov a ďalších potrebných informácií (väčšina do konca roku 2009 a niektoré údaje boli aj z roku 2010) v **15 oblastiach rozvoja mesta** Spišská Nová Ves. Ak to bolo možné a relevantné, boli údaje zbierané za ostatné tri roky za účelom sledovania medziročného vývoja jednotlivých parametrov danej oblasti rozvoja mesta. Navyše parametre na úrovni mesta boli porovnávané s inými referenčnými územiami (na úrovni Slovenska, kraja, okresu).

**Priaznivý, alebo nepriaznivý stav, či vývoj v danej oblasti rozvoja, alebo veľká odlišnosť v porovnaní s referenčnými hodnotami, boli identifikované ako rozvojové problémy, či príležitosti (rozvojové výzvy).**

**Analýza súčasného stavu** mala za účel identifikovať **prioritné problémy, potreby a príležitosti pre rozvoj mesta**. Podkladom pre tento proces boli výstupy z Profilu mesta doplnené o tzv. **SWOT analýzy a problémové analýzy** vo všetkých 15 oblastiach rozvoja, realizované odbornými tematickými skupinami (pracovníci MsÚ, poslanci, členovia komisí a externí experti).

**Prioritnými** sa stali tie problémy a príležitosti, ktoré spĺňali jedno, či viaceré nasledujúce kritéria:

- **vyriešením daného problému, alebo využitím danej príležitosti sa vytvára predpoklad pre riešenie ďalších problémov/využitie ďalších príležitostí**

## Synergia

- **problém/príležitosť je významný/á z hľadiska ich rozsahu (týka sa veľkej časti územia mesta, veľkej časti obyvateľov me-sta)**
- **riešenie problému/využitie príležitosti je dôležitým rozvojovým impulzom**
- **problém/príležitosť je potrebné riešiť z hľadiska jej naliehavosti (tlak odborníkov, verejnosti, legislatívne termíny a pod.)**

**Výber hlavných priorít rozvoja mesta** vo forme **politiky rozvoja mesta, určujúcej rozvojové smerovanie mesta Spišská Nová Ves na obdobie do konca roku 2020** zohľadňuje v analytickej fáze identifikované a analyzované prioritné problémy a príležitosti mesta.

**Kritériami pre výber hlavných rozvojových priorít boli:**

- **potreby mesta**
- **realistický výhľad na dosiahnutie pozitívnej zmeny v danej priorite**
- **možnosť priamej, či nepriamej intervencie (podpory) zo strany mestskej samosprávy**
- **existujúci ľudský, inštitucionálny a prírodný potenciál v meste a jeho okolí pre danú rozvojovú prioritu**
- **vonkajšie ekonomické, sociálne a environmentálne trendy**
- **vzájomná previazanosť a doplnkovosť s inými prioritami**

**Dôležitým princípom pri výbere rozvojových priorít bola ich vzájomná konzistentnosť a synergia s cieľom vytvárať väčšie rozvojové efekty.** Na základe uvedenej metodológie bolo vybraných 10 rozvojových priorít.

**Proces vytýčenia realistického očakávaného stavu** vo vybraných rozvojových prioritách vyústil do stanovenia **Vízie mesta Spišská Nová Ves v roku 2020**. Jej obsah je zhrnutím odborných poznatkov, ako aj názorov mienkotvorných ľudí prezentovaných buď na oficiálnych fórach v Spišskej Novej Vsi (seminár 5P, konferencia „Súčasnosť a budúcnosť mesta Spišská Nová Ves v kontexte rozvoja regiónu“) a na zasadnutiach odborných skupín. **Vízia je formulovaná tak, aby motivovala všetkých, ktorí prispievajú, resp. budú prispievať k jej naplneniu, a aby sa stala horizontom pre široké spoločenské vyhodnotenie naplnenia cieľov rozvojového plánu.**

Rozvojové priority boli rozpracované do tzv. **rozvojových programov** na dosiahnutie Vízie pre rok 2020. Rozvojový plán má teda 10 rozvojových programov s definovanými 12-timi rozvojovými cieľmi, ktoré sú naplnené 44 opatreniami, v rámci ktorých bolo doteraz identifikovaných a navrhnutých 187 aktivít.

Aby sa dalo zhodnotiť naplnenie každého cieľa (kvalitatívnej, či kvantitatívnej zmeny v danej oblasti) boli pre každý cieľ **vybrané indikátory**, ktoré sú reprezentatívne, jednoducho merateľné a porozumiteľné. Na úrovni opatrení a aktivít sa počíta, že ich úspešnosť bude meraná (v rámci realizácie krátkodobého akčného plánu) dopredu stanoveným a dosiahnutým konkrétnym výstupom.

**Stanovenie implementačného mechanizmu rozvojového plánu** je základným predpokladom pre jeho systematické napĺňanie a od jeho kvality a dôsledného dodržiavania závisí priemet plánovaných aktivít do reality. Implementácia RP prebieha realizáciou Akčného plánu pri uplatnení mechanizmu manažmentu napĺňania RP, pod ktorý patria faktory ako je organizačné zabezpečenie, spôsob aktualizácie, monitoring a hodnotenie.

Akčný plán (AP) je chápaný ako výber z plánovanej série aktivít určenej na dosiahnutie cieľov RP, ktorých realizácia je plánovaná v stanovenom období.

**Prioritizácia výberu aktivít do akčného plánu** je realizovaná v zmysle nasledovných kritérií:

- realizáciou aktivity sa vytvára nevyhnutný predpoklad pre realizáciu ďalších aktivít
- rozsah rizík, resp. negatívnych dopadov, ak by sa daná aktivita nerealizovala
- havarijný stav danej veci/situácie, na ktorú je aktivita plánovaná
- tlak odborníkov a tlak verejnosti na riešenie problému plánovanou aktivitou
- lehoty vyplývajúce zo zákonov
- reálnosť uskutočnenia aktivity v danom čase, daných možností a disponibilite finančných zdrojov

V rámci štruktúry AP sú jednotlivé aktivity RP priradené k danej rozvojovej priorite (rozvojovému programu), cieľu a opatreniu. Každá aktivita môže byť, v prípade potreby, detailnejšie vymedzená vo forme podrobnejších úloh a krokov. Každá aktivita je v AP popísaná prostredníctvom nasledujúcich kategórií:

- doba realizácie celej aktivity,
- očakávaný výstup
- finančné ohodnotenie rozdelené na vlastné a externé zdroje, vrátane ich popisu
- zodpovedný subjekt
- spolupracujúce subjekty
- priemet do programového rozpočtu.

**Akčný plán rozvoja mesta** sa zostavuje vždy na nasledujúce tri roky s cieľom umožniť mestu plánovať svoje kapacity (personálne, finančné, časové), **pričom 1. rok realizácie AP je rozpracovaný najdetailnejšie a 3. rok je viac-menej indikatívny.**

**Akčný plán je základným podkladom k zostaveniu programového rozpočtu, aby navrhnuté aktivity a úlohy mali skutočné politické a finančné krytie.**

Organizačné zabezpečenie realizácie rozvojového plánu mesta spočíva v prispôbení sa fungovania organizačnej štruktúry MsÚ k plneniu schválených rozvojových programov RP a priemetom úloh vyplývajúcich z RP do Organizačného poriadku mestského úradu a do pracovných náplní jednotlivých organizačných zložiek a pozícií. V rámci implementačného mechanizmu RP mesta bol preto vypracovaný návrh možného adaptovania štruktúry a modelu fungovania MsÚ v súvislosti s implementáciou plánu (viď kapitola 4).

Úlohou vypracovaného monitorovacieho, hodnotiaceho a aktualizacieho plánu je sledovať napĺňanie opatrení a aktivít rozvojového plánu v zmysle plánovaných parametrov a robiť prípadné korekčné opatrenia; vyhodnocovať splnenie, resp. napĺňanie cieľov RP a zabezpečiť, aby plán bol pravidelne aktualizovaný v zmysle novovznikajúcich problémov, príležitostí, potrieb, vonkajších výziev, či trendov.

Proces participácie na príprave Rozvojového plánu mesta Spišská Nová Ves bol založený na zapojení:

- odborníkov miestnych aj externých
- tých, ktorí rozhodujú
- tých, ktorí budú RP realizovať
- tých, ktorí sú príjemcovia výstupov RP

V zmysle uvedeného boli vytvorené tzv. tematické odborné skupiny (TOS), ktorých úlohou bolo rozpracovať jednotlivé rozvojové témy.

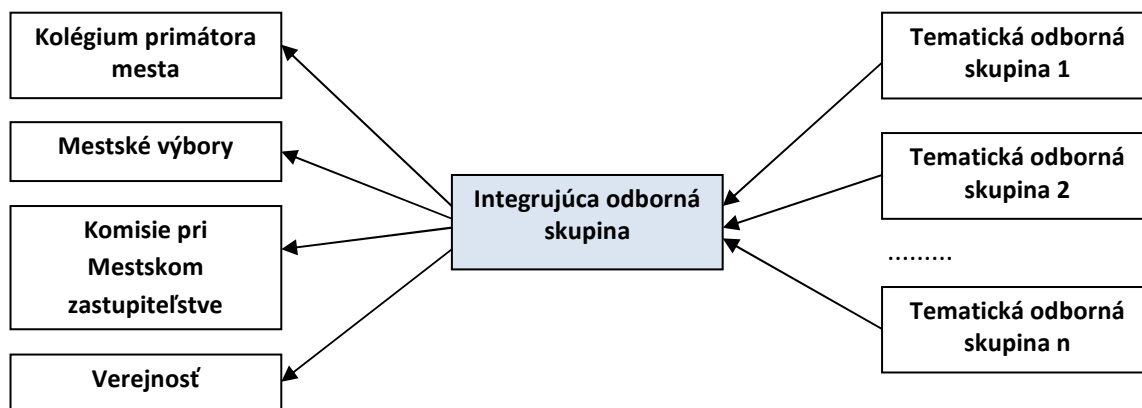
V **analytickej etape** prípravy RP ich bolo 7 (*Doprava a dopravná infraštruktúra, Aktívne žijúce mesto - šport, kultúra, prímestská rekreácia, Sociálna starostlivosť a sociálne istoty, Životné prostredie, Bezpečnosť, Kreatívna ekonomika, Cestovný ruch a turizmus*). Zostavené boli tak, aby pokryli všetky primárne analyzované oblasti života v Spišskej Novej Vsi.

V druhej, **strategickej etape** boli odborné tematické skupiny vytvorené na úrovni 10 identifikovaných rozvojových priorít (*Mesto ako centrum turizmu Stredného Spiša, Zaujímavé miesto pre podnikanie, Pulzujúce mesto, Zelené mesto, Sociálne zodpovedné mesto, Mesto aktívnej sociálnej inklúzie Rómov, Mesto kvalitnej výchovy a vzdelávania detí, Bezpečné mesto, Mesto dopravnej mobility a Mesto dobrého spravovania*).

Členmi TOS boli jednak členovia jednotlivých odborov (oddelení) MsÚ, sektoroví odborníci z mesta Spišská Nová Ves, ako aj poslanci mestského zastupiteľstva, ktorí sú špecialisti na tematické oblasti obsiahnuté v rozvojovej prioritě.

Metodika prípravy jednotlivých častí rozvojového plánu, odborné vedenie a integrovanie výstupov z TOS, komunikácia rozvojového plánu vo vnútri a navonok samosprávy, ako aj finálne zostavenie RP bolo realizované integrujúcou odbornou skupinou (IOS). Členmi IOS boli experti Karpatského rozvojového inštitútu, Košice (konzultant tvorby RP) a vedúci odborov mestského úradu – útvar rozvoja mesta, odbor výstavby, územného plánovania a dopravy a odbor financií.

Celkovo sa procesu zúčastnilo viac ako 80 odborníkov, uskutočnilo sa 47 stretnutí TOS, resp. IOS. Okrem uvedeného prebiehala priebežne komunikácia a rozhodovanie na úrovni Kolégia primátora mesta, komisií mestského zastupiteľstva a s verejnosťou a to formou osobných stretnutí, seminárov, predložením písomných podkladov, ako aj cez web stránku mesta, prostredníctvom mesačníka mesta (Ičko), ako aj prostredníctvom televízie Reduta. Nasledujúci obrázok uvádza organizačnú štruktúru procesu vypracovania Rozvojového plánu na roky 2011-2020.

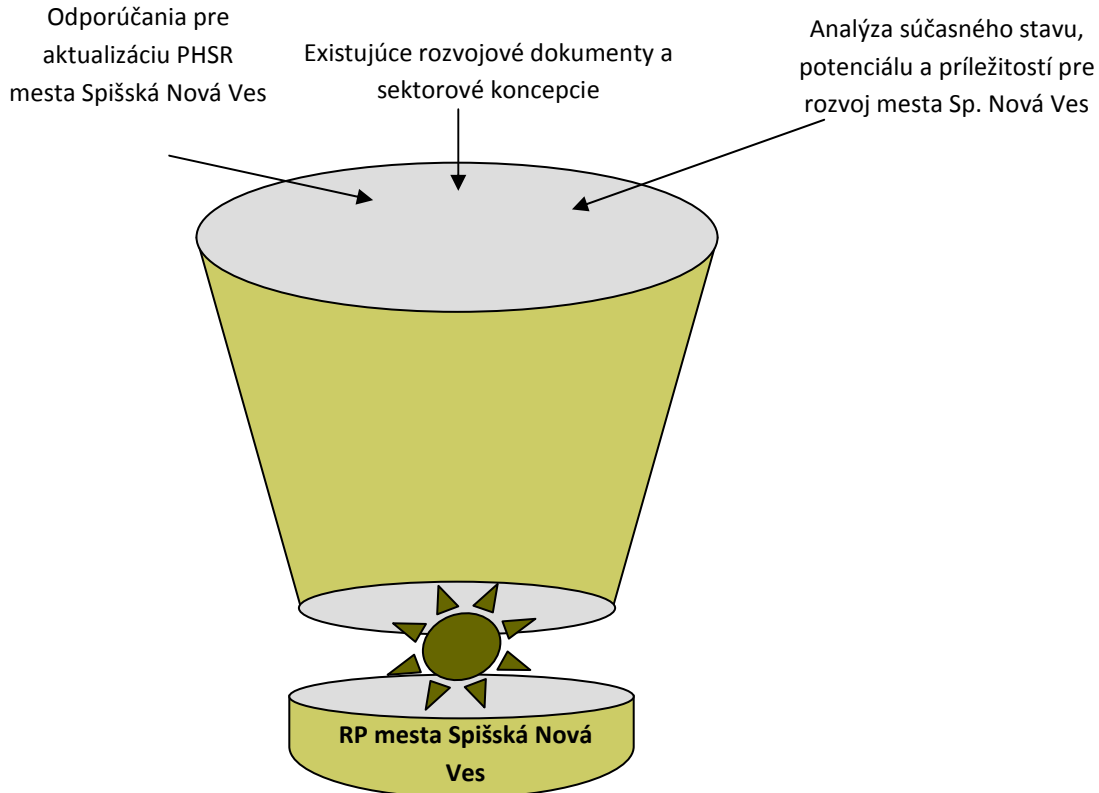


Synergia



## 2 VÝCHODISKÁ PRE ROZVOJ MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Ako východiská boli pri vypracovaní rozvojového plánu mesta zohľadnené najmä nasledujúce skupiny informácií:



### 2.1 Odporúčania pre aktualizáciu PHSR mesta Spišská Nová Ves

Pripravenosť mesta pre lepší rozvoj je podmienená viacerými aspektmi. Za jeden z najhlavnejších je potrebné považovať existenciu **dobrého rozvojového plánu**, ako nástroja rozvoja, ktorý je založený na očakávanom vývoji v globálnej, európskej, národnej a regionálnej mierke; ďalej na využití potenciálu v území; na úzkom prepojení s relevantnými plánmi a koncepciami na vyššej a nižšej úrovni; na integrovanom prístupe k riešeniu prioritných ekonomických, sociálnych, environmentálnych problémov a na využití existujúcich a prichádzajúcich príležitostí.

Mesto Spišská Nová Ves v súlade so zákonom č. 503/2001 o podpore regionálneho vypracovalo (v roku 2004/2005) svoj Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Nová Ves na roky 2004 – 2006 (2007 – 2013) - ďalej len PHSR, schválený Mestským zastupiteľstvom v Spišskej Novej Vsi. PHSR bol vypracovaný podľa príručky MVaRR SR z roku 2004.

**V roku 2007 pristúpilo mesto k posúdeniu PHSR z hľadiska jeho konzistentnosti, aktuálnosti a využiteľnosti pre prípravu rozvojových projektov mesta**, ako aj nadväznosti na všetky existujúce rozvojové dokumenty mesta a relevantné platné dokumenty vyššej úrovne. Posudzovaná bola analytická a strategická časť dokumentu, ako aj akčný plán. Súčasťou posúdenia bol návrh odporúčaní pre aktualizáciu PHSR. V zmysle záverov posúdenia bolo navrhnutých viacero alternatív aktualizácie rozvojového dokumentu mesta s **odporúčením, aby sa realizovala komplexná aktualizácia celého PHSR vrátane analytickej, strategickej a akčnej časti** v intenciách uvádzaných pripomienok a odporúčaní.

Na základe konzultačného seminára k aktualizácii PHSR mesta Spišská Nová Ves (17.9.2007), ktorý sa uskutočnil v rámci posúdenia pripravenosti mesta Spišská Nová Ves na rozvoj pre programovacie obdobie EÚ 2007 - 2013, sa špecifikovala navrhnutá alternatíva aktualizácie nasledovne:

#### **V analytickej časti:**

- Doplniť analýzy o nové príležitosti, aktualizovať neaktuálne údaje a informácie
- Zapracovať analytické výstupy z nových a rozpracovaných koncepčných dokumentov KSK (aktualizovaná analýza PHSR, Analýza investičného prostredia, Stratégia rozvoja ľudských zdrojov, Regionálna inovačná stratégia, Koncepcia rozvoja cestovného ruchu, Integrovaná štúdia podmienok ďalšieho rozvoja regiónu Slovensko-Východ, RoP a ďalšie)
- Doplniť trendy vývoja mesta aspoň za posledných 3 – 5 rokov
- Prehodnotiť určenie Kritických oblastí rozvoja mesta na základe kritérií
- Upraviť a doplniť SWOT podľa kritériálne určených „kritických“/hlavných oblastí rozvoja mesta
- Priorizovať problémy a príležitosti rozvoja mesta
- Kategorizovať problémy a príležitosti na také, ktoré:
  - adresujú modernizačný dlh mesta, resp. udržujú, či zlepšujú súčasný stav života mesta
  - prinášajú rozvojové impulzy

#### **V strategickej časti:**

- Na základe konfrontácie analyzovaného (analýzy PHSR), želaného (súčasnej Vízie) a reálne očakávaného stavu, definovať smerovanie rozvoja mesta
- Na základe identifikovaných prioritných problémov, príležitostí preformulovať ciele rozvoja mesta a formulovať ciele tak, aby z nich bolo jasné, aká zmena nastane, keď sa dosiahnu
- Definovať očakávané výsledky a dopady realizácie cieľov
- „Vyčistiť“ dokument z hľadiska vertikálnej a horizontálnej konzistencie
- Stanoviť platnosť dokumentu
- Definovať a priorizovať špecifické ciele na základe dohodnutých kritérií a v súlade s ÚP mesta a tie prioritné rozpracovať podrobnejšie až do akčných plánov
- Vypracovať efektívny monitorovací a hodnotiaci systém vrátane merateľných a progres hodnotiacich ukazovateľov.

## **2.2 Existujúce rozvojové dokumenty a sektorové koncepcie**

Pre spracovanie Rozvojového plánu mesta Spišská Nová Ves boli brané do úvahy relevantné rozvojové dokumenty tak na národnej a na regionálnej úrovni, ako aj na úrovni samotného mesta. Pri zostavení RP mesta sa vychádzalo z verzií dokumentov platných v čase jeho zostavenia.

Na národnej a regionálnej úrovni dokument vo svojej analytickej, ako aj strategickej časti sa vychádzalo najmä z nasledujúcich rozvojových dokumentov:

- Národný program výchovy a vzdelávania – Milénium (2000)
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska (2001)
- Dlhodobá vízia rozvoja slovenskej spoločnosti (2008)
- Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (2010)
- Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja v programovacom období 2007 – 2013

- Územný plán Košického samosprávneho kraja veľkého územného celku Košický kraj - zmeny a doplnky 2009 - úplné znenie
- Stratégie využitia obnoviteľných zdrojov energie v Košickom samosprávnom kraji (2007)

Na úrovni mesta boli dôležitými východiskami doteraz platný rozvojový dokument (PHSR) mesta, keďže ide o proces aktualizácie tohto dokumentu, ako aj ďalšie sektorové koncepcie a čiastkové štúdie.

**Cieľom zapracovania koncepcií a štúdií do rozvojového plánu mesta bolo prioritizovať, koncentrovať, sprehľadniť a zlepšiť vzájomný súvis a obsahovú koordináciu rozvojových zámerov mesta v rôznych oblastiach za účelom posilnenia dosahovania synergických efektov v rozvoji.**

Aktualizovaný rozvojový plán mesta z lokálnych rozvojových dokumentov zohľadňuje najmä:

1. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Spišská Nová Ves na roky 2004 – 2006 (2007 – 2013)
2. Územný plán mesta Spišská Nová ves z roku 2001, v zmysle platných zmien a doplnkov
3. Program Synergia 2010 – 2017 (Lokálna stratégia komplexného prístupu)
4. Koncepciu rozvoja sociálnych služieb v meste Spišská Nová Ves na roky 2008 – 2013
5. Komunitný plán sociálnych služieb v meste Spišská Nová Ves na roky 2009 – 2013
6. Koncepciu rozvoja školstva v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Spišská Nová Ves 2007 - 2012
7. Koncepciu rozvoja športu mesta Spišská Nová Ves na roky 2007 – 2012
8. Koncepciu rozvoja mesta Spišská Nová Ves v oblasti tepelnej energetiky (2006)
9. Urbanistickú štúdiu – Urbanisticko – dopravné riešenie územia ochranného pásma pamiatkovej zóny mesta (2007)
10. Miestny územný systém ekologickej stability mesta Spišská Nová Ves (MÚSES)

### 2.3 Závery analytickej časti procesu aktualizácie

Detailná analýza stavu mesta Spišská Nová Ves, rozvojových príležitostí a potenciálu, ako východisko pre plánovanie rozvoja, pozostávala z nasledujúcich krokov:

- **Vypracovanie Profilu mesta Spišská Nová Ves** ako kvantitatívneho a kvalitatívneho popisu daností, stavu, potrieb a východísk mesta. Profil tak predstavuje tzv. „snímku“ mesta k danému obdobiu a jeho hlavným účelom je priniesť komplexný obraz o meste. Dôraz sa v maximálnej možnej miere kládol nielen na vyhodnotenie súčasného stavu, ale aj na identifikáciu trendov vývoja ukazovateľov v popisovaných oblastiach. Profil mesta bol spracovaný v 15 oblastiach týkajúcich sa ekonomického rozvoja mesta, kvality života v meste a činností samosprávy.
- **Využitie analytických nástrojov** (SWOT analýz, problémových analýz a expertných posúdení a názorov) pre doplnenie zisteného stavu a následne pre **identifikáciu hlavných rozvojových výziev mesta (problémov, príležitostí a potenciálu) v každej analyzovanej oblasti**, ktorých riešenie v prípade problémov a využitie v prípade potenciálu a príležitostí bolo adresované Stratégiou rozvoja mesta.

Uplatnením vyššie popísaného analytického postupu boli identifikované nasledujúce **hlavné výzvy pre rozvoj mesta Spišská Nová Ves:**

- Využívanie potenciálu mesta pre rozvoj turizmu
- Podpora MsP a nové investície do mesta

## Synergia

- Ponuka kultúrnych podujatí a aktivít
- Aktívny oddych ako súčasť zdravého životného štýlu
- Životné prostredie mesta
- Kvalita a dostupnosť sociálnej starostlivosti a sociálnych služieb
- Sociálna inklúzia Rómov
- Výchovno vzdelávací proces na základných školách
- Verejný poriadok a drobná kriminalita
- Riešenie mimoriadnych udalostí v meste
- Dopravná dostupnosť a priepustnosť mesta
- Spravovanie Mestskej samosprávy

V nasledujúcej časti uvádzame **zhrnutia analytickej časti** procesu aktualizácie o stave mesta v analyzovaných oblastiach.

### Demografia

Demografická situácia v meste sa za sledované obdobie vyznačuje nasledujúcimi charakteristikami:

- Počet obyvateľov mesta klesá, čo je spôsobené nepriaznivým saldom migrácie, vyšším ako prirodzený prírastok obyvateľstva,
- Prirodzený prírastok bol síce stále v sledovanom období (2007-2009) kladný, ale medziročne klesajúci
- V roku 2009 v porovnaní s rokom 2005 došlo k poklesu obyvateľov v produktívnom veku (o 1,5%) a v predproduktívnom veku (o 10%), zvýšil sa však počet obyvateľov v poproduktívnom veku (o 10,7%)
- Priemerný vek obyvateľov mesta dosiahol 37,0 rokov (2008), čo je doterajšie maximum. Oproti roku 2003 sa zvýšil o 3 roky.
- Index starnutia v roku 2009 dosiahol hodnotu 73,89 (na 100 obyvateľov vo veku 0 - 14 rokov pripadalo 74 osôb v poproduktívnom veku, v roku 2005 to bolo 60 osôb)
- Hodnota indexu vitality (pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky obyvateľstva - okrem iného vypovedá o populačných možnostiach vo výhlade obyvateľstva) v období rokov 2005 až 2009 klesol z hodnoty 166 na 135, čo síce znamená že populácia je ešte stabilizovaná, ale už nie stabilizovane rastúca.

Mesto Spišská Nová Ves má jednu z najvyšších mier sobášnosti v kraji (r. 2009), vyššiu ako hodnota na úrovni Slovenska a kraja, avšak zároveň aj najvyššiu mieru rozvodovosti na 1000 obyvateľov v rámci porovnávaného územia. Prevažujúca národnosť v meste je Slovenská (92%).

Na základe údajov zo sčítania obyvateľov v roku 1991 v porovnaní s rokom 2001 je zrejmé, že vzdelanostná úroveň obyvateľov sa zlepšila - vzrástol počet obyvateľov so vzdelaním minimálne na úrovni učňovského a úplného stredného vzdelania, vzrástol aj počet vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov.

### Školstvo a vzdelávanie

V súčasnosti (2010) sa v meste nachádza 14 MŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta. Počet detí navštevujúcich MŠ od roku 2005/06 do roku 2008/09 bol stabilizovaný, v šk. roku 2009/10 klesol o približne 10% oproti predchádzajúcemu školskému roku. Táto skutočnosť súvisí aj so zákonným obmedzením maximálneho počtu detí v triede, ktorý obmedzil možnosť prijatia detí z okolia mesta. Materskú školu vo Vilčurňi aj pre jej nedostatočnú kapacitu navštevuje menej ako polovica rómskych detí z osady Vilčurňa (za šk. roky 2009/2010 a 2010/2011). Veľmi nízke je zaškolenie rómskych detí v prípravných triedach MŠ pred nástupom do ZŠ.

## Synergia

Počet detí v materských školách s odloženým začiatkom plnenia povinnej školskej dochádzky a s dodatočne odloženým začiatkom plnenia povinnej školskej dochádzky má klesajúci trend.

Kvalifikovanosť pedagogických pracovníkov v 14 materských školách mesta je 100 % a ďalej sa vzdelávajú v rámci systému kontinuálneho vzdelávania.

Technický stav budov materských škôl je vzhľadom na vek a opotrebovanosť nevyhovujúci s aktuálnou potrebou komplexnej opravy a výmeny vykurovacích telies, okien, dverí a celkového zateplenia budov vrátane striech, rekonštrukcie vonkajších areálov - športovo-rekreačných plôch, mini dopravných ihrísk, rekreačno-oddychových plôch ako aj modernizácie vybavenia pomôckami.

V meste Sp. Nová Ves sa nachádza 10 základných škôl (ZŠ), z toho je 7 v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta. V rámci škôl zriaďovaných mestom je možné dlhodobo pozorovať medziročný pokles počtu žiakov a tried. Zároveň sa však zvyšuje priemerný počet žiakov pripadajúcich na 1 učiteľa, pričom v rámci SR tento ukazovateľ klesá. Všetky ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta sa vyznačujú špecializáciou vzdelávacích programov prostredníctvom vytvorenia špecializovaných tried. Na školách sa nachádzajú aj triedy pre výučbu mimoriadne nadaných detí či špeciálne triedy.

Základné školstvo v meste sa vyznačuje výrazným zastúpením žien v rámci pedagogického zboru (87% pedagogických zamestnancov). Na školách pôsobia pedagógovia špecializovaní na prácu s rómskymi žiakmi, ktorých počet je za posledné 3 roky stabilný. Rovnako ako v prípade materských škôl sú aj pedagógovia vyučujúci na základných školách kvalifikovaní a svoje vzdelanie si dopĺňajú v rámci systému kontinuálneho, ako aj jednorazového vzdelávania.

Šesť zo siedmich škôl je už v súčasnosti (2010) v komplexnej rekonštrukcii najmä s finančnou podporou Európskych štrukturálnych fondov, vzhľadom na nedostatočný stavebno-technický stav budov. Ďalšie potrebné rekonštrukcie škôl vrátane ZUŠ a školských zariadení a ich dovybavenie, mesto plánuje zabezpečiť z vlastných a z iných zdrojov postupne v najbližších rokoch.

V oblasti inovovania foriem a metód výchovno-vzdelávacieho procesu mesto v súčasnosti (2010) realizuje projekt, do ktorého je zapojených všetkých sedem ZŠ zriadených mestom (projekt 7DEM s.r.o).

Výsledky celoslovenského testovania vedomostí žiakov 9. ročníka preukazujú, že základné školy v meste v priemere každoročne, s výnimkou slovenského jazyka v školskom roku 2009/2010, dosiahli lepšie výsledky ako priemer dosiahnutý v rámci celého Slovenska. Ďalšími kritériami úspešnosti práce škôl je celkový dosahovaný prospech žiakov, ktorý bol v ZŠ za minulý školský rok 2009/2010 na úrovni 95,9%.

Rastúci počet negatívnych, sociálno-patologických javov poukazuje na potrebu zlepšiť komunikačné mechanizmy medzi žiakmi, učiteľmi a rodičmi. Nevyhnutné je tiež zaviesť mechanizmy na zlepšenie klímy školy, motivovať žiakov učiť sa a rozvíjať ich vzájomné porozumenie a toleranciu.

Mimoškolskej činnosti sa v rokoch 2007 – 2010 venovalo cca 65 – 75% žiakov mestských základných škôl. Služby v tejto oblasti poskytovali všetky ZŠ formou školských klubov detí, ako aj ďalšie 4 na to špecializované subjekty. Školský klub detí v poobedňajšom čase v tomto období navštevovalo približne 68 % žiakov 1.- 4. ročníka. Záujmové krúžky boli zamerané najmä na športy, umelecké prejavy výtvarného, divadelného, literárneho, tanečného charakteru, ekologické, turistické a pohybové aktivity, na činnosti rozširujúce vedomosti z matematiky, prírodovedných predmetov a jazykov.

V meste sa nachádza 8 stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Úradu Košického samosprávneho kraja a Cirkevné gymnázium, z nich je 5 odborných škôl a/ alebo učilíšť, 3 gymnázia a hotelová akadémia. Odborné školy ponúkajú rôznorodo zamerané študijné odbory.

Stredné školy v školskom roku 2010/2011 zaznamenali pokles celkového počtu študentov o 8,80% oproti školskému roku 2007/2008, ktorý je spôsobený rastúcim počtom absolventov škôl za posledné 4 roky a klesajúcim počtom novoprijatých študentov. Nesúlad medzi počtom absolventov a počtom novoprijatých žiakov vedie k vzniku problémov spojených s udržateľnosťou školy, vzhľadom na normatívny spôsob financovania školstva.

Na území mesta majú pracoviská viaceré univerzity a vysoké školy najmä so zameraním na sociálnu prácu a ekonómiu. Pomerne bohatá je aj ponuka ďalšieho vzdelávania, zabezpečované v súčasnosti viacerými inštitúciami.

### *Podnikateľské prostredie a trh práce*

Mesto Spišská Nová Ves patrí k mestám s dlhou priemyselnou tradíciou. Prebiehajúce transformačné procesy, vonkajšie ekonomické vzťahy, organizačné a vlastnícke zmeny výrazne ovplyvnili vývoj priemyslu tak v okrese, ako aj v meste. V meste sa v minulosti rozvíjal najmä potravinársky, drevospracujúci a textilný priemysel, stavebníctvo a strojárstvo. Dlhú tradíciu malo baníctvo a geologický prieskum. Počas transformačného procesu sa jednotlivé podniky roztriešili, zlikvidovali a prepustili zamestnancov. V súčasnosti (2010) mesto z hľadiska ekonomických výsledkov zaostáva za hodnotami vybraných makroekonomických ukazovateľov na úrovni kraja, či Slovenska (priemerná mzda, nezamestnanosť a pod.)

Podnikateľské prostredie v meste sa v období rokov 2007 - 2009 vyznačovalo:

- medziročným nárastom počtu fyzických osôb, avšak medziročná miera rastu poklesla. Podiel fyzických osôb so sídlom v meste Spišská Nová Ves na celkovom počte FO sídliačich v okrese Sp. Nová Ves tvoril stabilne približne 50 % a približne 7% na celkovom počte FO so sídlom v Košickom kraji. Podiel voči kraju poukazuje na skutočnosť, že mesto Spišská Nová Ves, s približne 5% podielom obyvateľov na obyvateľstve Košického kraja (údaje za rok 2009), má potenciál pre rozvíjanie malého a stredného podnikania.
- zameraním činností živnostníkov so sídlom v okrese najmä na veľkoobchod a maloobchod; opravu motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru a priemyslu
- stagnáciou medziročného rastu počtu právnických osôb. V priebehu sledovaného obdobia bol podiel počtu PO so sídlom v meste stabilný - tvoril približne 62 % z celkového počtu PO so sídlom v okrese Sp. Nová Ves, pri porovnaní s Košickým krajom je tento podiel necelých 6%.
- Z hľadiska zamestnanosti tvorili malé a stredné podniky (právnické osoby) takmer 90% zamestnávateľov v meste.

V meste sa nachádzajú a pôsobia viaceré organizácie s účelom podpory a pomoci rozvoja malého a stredného podnikania s pomerne širokým záberom činností.

Mestu pre lepšie zacielenie činností týchto organizácií chýba podrobná analýza podnikateľského prostredia vrátane identifikovaných najperspektívnejších odvetví. Bez nej nie je možné vyhodnotiť adresnosť a účinnosť činností týchto organizácií, a realizovaných opatrení a nástrojov (inštitucionálne, finančné a pod.) a navrhnúť zlepšenia vzhľadom na potreby samotných podnikateľov.

V meste sa nachádza aj kapacitne na 100 % využitý priemyselný park (2009), zároveň sa pripravuje nová priemyselná lokalita v oblasti Podskala. V meste sú aj viaceré nevyužité hnedé zóny. V zmysle územného plánu mesta sa v katastri mesta nachádzajú dostatočné veľké územia využiteľné pre ďalší rozvoj podnikania. Je však potrebné viac sa zmerať na systematické a cieleňé vyhľadávanie potenciálnych investorov a vytvoriť štruktúry a kapacity na pomoc pri ich etablovaní.



Najväčšou zamestnanosťou v roku 2009 sa vyznačovali odvetvia: Priemyselná výroba, obchod servis, odvetvia verejnej správy: Školstvo, Zdravotníctvo, Sociálna starostlivosť, Ostatné verejné, sociálne a osobné služby.

Vývoj počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie sa v rokoch 2005 až 2007 vyznačoval pozitívnym poklesom o takmer 40%, v roku 2008 sa však ich počet opätovne zvýšil takmer na úroveň hodnoty ukazovateľa v roku 2005, pričom nezamestnanosť ďalej narastala aj v roku 2009 až do februára 2011 (posledné dostupné údaje v čase spracovania Rozvojového plánu mesta). Nezamestnanosť ku koncu roka 2010 bola o 56% vyššia ako v roku 2006 a o 7,7% vyššia ako v roku 2005. Nárast počtu evidovaných uchádzačov o zamestnanie bol v období rokov 2006 - 2010 o 900 uchádzačov. Miera nezamestnanosti v meste tak v roku 2010 dosiahla približne 13%.

Opätovný nárast počtu nezamestnaných v posledných troch rokoch je odrazom najmä negatívneho vplyvu finančnej krízy.

### *Kultúra*

Kultúra v historickom kontexte mesta Spišská Nová Ves predstavovala vždy jeho silnú stránku. Hmotné kultúrne dedičstvo, ktoré sa zachovalo vo forme architektonických a historických pamiatok, je aj dnes významným predpokladom pre rozvoj v meste.

V meste Spišská Nová Ves pôsobí veľký počet rôznorodo zameraných kultúrnych inštitúcií spadajúcich pod rôznych zriaďovateľov, čo dokladuje veľký kultúrny potenciál mesta. Rôznorodosť zamerania inštitúcií vedie k veľkej druhovej rôznorodosti kultúrnych, umeleckých, výchovných, vzdelávacích podujatí v meste. Zároveň je veľmi vysoký i počet - kvantita týchto podujatí (od roku 2006 počet podujatí medziročne rastie, v roku 2010 sa v meste uskutočnilo takmer 600 kultúrnych podujatí) a vysoká je aj ich návštevnosť. Výzvou stále zostáva organizácia kultúrnych podujatí „bližšie k obydliam“, najmä na okrajových a hustejšie osídlených častiach mesta.

Výhodou a predpokladom pre kvalitnú realizáciu kultúrnych aktivít v meste je skutočnosť, že mesto disponuje unikátnymi priestormi Reduty (divadla i koncertnej siene) i sídliskovým kultúrnym domom MIER s viacúčelovou kinosálou a priestormi pre nácviky záujmových kolektívov. Viaceré kultúrne inštitúcie a zariadenia pôsobia v nevyhovujúcich resp. majú nevyhovujúce priestorovo - technické podmienky a chýba im moderné vybavenie, ktoré je nevyhnutné pre zavádzanie a rozširovanie nových druhov podujatí v kultúre, napr. kino Mier, kde chýba najmä 3D technológia premietania.

Nedostatočné využívanie Domu kultúry (v súkromnom vlastníctve) pre kultúrne účely v meste, napriek svojej polohe, kapacite a vhodnému dispozičnému riešeniu pre realizáciu rôznorodých kultúrnych aktivít, významne ovplyvňuje skutočnosť, že v meste pôsobiace umelecké profesionálne i neprofesionálne súbory nemajú vytvorené dostatočné (kvalitatívne ani kapacitne) priestorové podmienky a príležitosti na svoju činnosť.

Pre všestranný rozvoj kultúry mesto finančne podporuje aj organizáciu kultúrnych podujatí neprofesionálnymi telesami, neziskovými inštitúciami alebo aj odbornými a kultúrnymi inštitúciami v inej zriaďovateľskej pôsobnosti ako vlastnej (dotácie na kultúru z mestského rozpočtu rástli do roku 2008, od roku 2009 v súvislosti s finančnou krízou klesali).

V procese analýzy, bola tiež zistená skutočnosť, že jednotlivé inštitúcie o sebe navzájom a o svojich aktivitách nie sú resp. nie sú dostatočne informované. Dopadom je chýbajúca koordinácia programov termínovo, obsahovo, ale aj vytváranie spoločných ponúk atrakcií a aktivít so spoločným balíkom zliav na vstupnom, spoločné projekty medzi jednotlivými kultúrnymi inštitúciami a pod.

## Šport a aktívny oddych obyvateľstva

Podmienky pre aktívny oddych a športovanie verejnosti v meste sú nasledovné:

- nedostatok cykloturistických trás v intraviláne a extraviláne mesta s prepojením na strediská športu a CR
- nedostatok ihrísk a pre všetky vekové skupiny obyvateľstva najmä na sídliskách, niektoré existujúce ihriská sú v nevyhovujúcom technickom stave
- nevyhovujúci stav niektorých zariadení resp. chýbajúca infraštruktúra pre šport (TATRAN, Letné kúpalisko, Kolkáreň, Skatepark, zimné bežecké lyžiarske trate)
- z pohľadu zimnej ponuky športu nie je dostatočne využitý potenciál mesta, ktorý môže zlepšiť nie len podmienky športu obyvateľov mesta, ale aj zvýšiť návštevnosť mesta a jeho okolia
- nedostatočné využívanie existujúcich športovísk na šport verejnosti
- nedostatočná propagácia zdravého životného štýlu ako aj možnosti využívania športovísk širokou verejnosťou

V meste tiež nie je dostatok rôznorodo zameraných plôch pre voľnočasové aktivity (lesopark, lanové centrum a pod.) všetkých vekových skupín obyvateľstva.

Vrcholový a výkonnostný šport v meste sa na jednej strane vyznačuje medziročne sa zvyšujúcim počtom členov jednotlivých športových klubov, na druhej strane nie vždy profesionálnym prístupom k rozvoju najmä mladých športovcov (nedostatočné využívanie nových trénerských metód, diagnostika športového výkonu, kondičných schopností jednotlivcov, chýba prístup k zvyšovaniu výkonnosti a kvality športovcov s ohľadom na väčšiu starostlivosť o zdravie hráčov – prevencia zdravotného stavu športovcov, nedostatočná regenerácia, nie sú jasne definované ciele a ukazovatele ako tieto ciele dosahovať).

## Sociálna starostlivosť

Zdravotne postihnutí obyvatelia v okrese Sp. Nová Ves tvorili v roku 2009 tvoria takmer 4% z celkového počtu obyvateľstva okresu. V okrese a aj v samotnom meste sa nachádzajú viaceré špecializované pobytové a ambulantné zariadenia zamerané na pomoc tejto skupine, organizácie poskytujúce poradenstvo a pomoc najmä v súvislosti s integráciou zdravotne postihnutých do komunitného života. Najrozšírenejším zdravotným postihnutím v okrese Spišská Nová Ves je postihnutie pohybového a podporného aparátu (17,2% zdravotne postihnutých), čo vytvára požiadavku na zavádzanie opatrení na zaistenie voľného bezbariérového pohybu zdravotne postihnutých vo verejných budovách a priestranstvách. V meste sú tiež nedostatočne vytvorené podmienky pre zapájanie tejto skupiny občanov do pracovného procesu.

Viac ako jedna pätina obyvateľov okresu Spišská Nová ves je poberateľom niektorého z dôchodkov, z toho prevažujú seniory. Ich počet vzrástol za posledných 5 rokov o takmer 11 %, čo jednoznačne deklaruje proces starnutia obyvateľstva.

Sociálna pomoc je seniorom poskytovaná najmä prostredníctvom Domova dôchodcov, ktorého vybavenie a technický stav nie je vyhovujúci. Domovu chýbajú špeciálne lôžka pre jednotlivé zdravotné diagnózy a k nim zodpovedajúca špecializovaná sociálna a zdravotná starostlivosť, potrebné je tiež rozširovať možnosti pre aktívne trávenie voľného času klientov zariadenia.

V meste tiež chýba stacionár poskytujúci dennú ambulantnú starostlivosť pre seniorov. Kapacitne nedostatočná je opatrovateľská služba v meste (objavuje sa trend posilňovania terénnych sociálnych služieb s rozšírením počtu hodín poskytovaných služieb – tzv. druhá smena) a nízka je aj pripravenosť a odborná podpora pre rodinných príslušníkov ohľadom starostlivosti o seniorov. Najmä pre spoločné trávenie voľného času seniorov v meste fungujú tri kluby dôchodcov, ich registrovanými členmi bolo



v sledovanom období (2004 – 2009) stabilne približne 7 % všetkých občanov mesta v dôchodkovom veku. Vzhľadom na narastajúcu početnosť tejto skupiny obyvateľstva je však potrebné zlepšovať podmienky a rozširovať ponuku a zameranie ich voľnočasových aktivít.

Každoročne je v okrese Sp. Nová Ves zaznamenaný nárast počtu rodín a detí, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

K nárastu počtu detí a mladistvých ako prípadov pre sociálnoprávnu ochranu a sociálnu kuratelu, dochádza v rodinách v prevažnej miere z dôvodu rôznych vzťahových a finančných problémov, rozvodov, úpravy práv a povinností rodičov vo vzťahu k maloletým deťom, porúch správania u detí, umiestňovania detí do zariadení na výkon rozhodnutia súdu. Vyskytuje sa aj problém násilia v rodine, či už psychického, alebo fyzického. Z hľadiska realizácie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately narastá umiestňovanie detí v ústavnej starostlivosti. Pomoc a služby v prípade problémov s rodinami s využitím krízovej intervencie poskytuje aj Krízové stredisko Alžbetka n.o., ktoré pracuje s úzkou skupinou detí. To však nerieši prvotnú príčinu problémov detí a rodiny ako je nedostatočná výchova k manželstvu a rodičovstvu, chýbajúce rodičovské zručnosti a zodpovednosti pri výchove detí, zlyhaná komunikácia v rodine, výskyt patologických javov a pod.

Občanom v ťažkých životných situáciách a osobám sociálne neprispôsobivým (najmä osamelí rodičia, týrané ženy, bezdomovci a osoby závislé) sú v meste poskytované rôznorodé služby. Nedostatočná je však starostlivosť o matky s deťmi v oblasti ich opätovnej integrácie do ich prirodzeného prostredia a pre osoby závislé na drogách, najmä vo forme resocializačnej starostlivosti po výkone trestu odňatia slobody, či po liečeniach. Služby v oblasti resocializačnej starostlivosti chýbajú aj občanom po výkone trestu odňatia slobody.

Významným prijímateľom sociálnej starostlivosti zo strany mesta sú aj rómske komunity najmä v osadách v Spišskej Novej Vsi (Vilčurňa, Podskala, Hájik). Ide o marginalizované a sociálne vylúčené, resp. sociálnym vylúčením ohrozené komunity, ktoré sú vytláčané na okraj spoločnosti a nemajú možnosť a schopnosť plne sa v nej realizovať, najmä z nedostatku vlastných základných kompetencií, alebo v dôsledku diskriminácie. Pre rómske komunity to predstavuje život v chudobe, bez participácie na trhu práce, bez účasti na systematickom vzdelávaní, bez primeraného bývania, bez dostatočného príjmu.

V roku 2008 v meste pôsobilo 14 zariadení sociálnych služieb s celkovou kapacitou 329 miest. V rámci nich prevažujú zriaďovatelia vo forme mimovládnych organizácií, mesto samotné zriaďuje 3 z nich. 5 zo zariadení je zameraných na seniorov, 3 pre zdravotne postihnutých občanov a 3 pre deti a rodičov. Sociálne poradenstvo pre všetky cieľové skupiny poskytujú 2 zariadenia.

Každoročne (od roku 2006) narastajú výdavky mesta na financovanie sociálnych služieb rôznych zriaďovateľov. Chýba však systém na vyhodnotenie kvality poskytovanej sociálnej starostlivosti ako aj informačný servis pre občanov v oblasti sociálnych služieb a koordinačný mechanizmus pre zosúladenie činností rôznych poskytovateľov v tejto oblasti. Mesto poskytuje prostriedky na podporu zdravotne postihnutých vo forme dotácií, bez viazania prostriedkov podľa stanovených kritérií .

### *Zdravie a zdravotná starostlivosť*

Vývoj počtu zhubných ochorení v okrese Sp. Nová Ves medziročne rastie, tak u mužov ako aj u žien, ale hodnoty za okres Sp. Nová Ves sú dlhodobo nižšie, ako sú priemerné hodnoty na Slovensku a na úrovni KSK v daných rokoch.

Mesto Sp. Nová Ves sa vyznačuje indexom potratovosti v rokoch 2008 a 2009 vyšším ako hodnota indexu na úrovni SR, ako aj na úrovni KSK (o viac ako 60% oproti obom porovnávaným územiám v roku 2009), pričom hodnota indexu v roku 2009 vzrástla o 53% oproti roku 2008.

Drogová závislosť (počet prípadov drogovej závislosti na 100 000 obyvateľov) v okrese Sp. Nová Ves nedosahuje ani 45% hodnoty ukazovateľa za KSK a SR, pričom medziročne dochádza k poklesu počtu prípadov.

Okres dosahuje nižšiu úmrtnosť na 100 000 obyvateľov ako je tomu na úrovni Košického kraja a Slovenska. Hodnoty ukazovateľov úmrtnosti na choroby (obehovej sústavy, nádorové ochorenia, dýchacieho ústrojenstva a tráviacej sústavy) sú nižšie, ako je tomu na úrovni Slovenska a kraja, výnimkou sú úmrtia na základe vonkajších príčin.

V meste Spišská Nová Ves sa nachádza 80% všetkých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v rámci celého okresu Sp. Nová Ves (údaje za rok 2010) vo forme štátnych a neštátnych zariadení v rámci nemocnice s poliklinikou, polikliniky, laboratórií, lekární a pod. V meste pôsobia aj tri agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti a dopravná zdravotná služba na prepravu chorých a imobilných pacientov.

V okrese Sp. Nová Ves pôsobí dostatok praktických lekárov pre dospelých (vyšší ako hodnota ukazovateľa – počet lekárov na 10 000 obyvateľov, na úrovni SR). Počet lekárov pre deti a dorast nedosahuje hodnotu ukazovateľa na úrovni SR, ale v sledovanom období došlo k znižovaniu tohto rozdielu. Okres sa tiež vyznačuje nižším počtom zdravotníckych zamestnancov na 100 000 obyvateľov ako je tomu na úrovni SR a KSK (s výnimkou skupiny farmaceutov), pričom tento rozdiel v sledovanom období stagnoval, prípadne sa ešte zhoršoval.

Preveniu v meste zabezpečujú viaceré organizácie. Zameraná je najmä na deti a mládež, pričom sa venuje témam drog, vzťahov, sexuality, týrania, psychických problémov mladých ľudí a pod.

### *Bývanie*

Hoci je domový fond v meste tvorený najmä rodinnými domami (takmer 75% všetkých domov v meste), v bytových domoch tvoriacich 25% bytového fondu sa nachádza takmer 82% všetkých bytov v meste. Z hľadiska bytového fondu prevažujú v prípade rodinných aj bytových domov 3 a viac izbové byty, avšak byty v meste majú najnižšiu priemernú rozlohu obytnej plochy na 1 trvale obývaný byt v porovnaní s KSK, SR a okresom Sp. Nová Ves.

Vybavenosť bytov základnou technickou vybavenosťou je takmer 100%, občianska vybavenosť na sídliskách je dostatočná a lepšia v porovnaní s mestskými časťami, kde prevažuje bývanie v rodinných domoch. V súčasnosti v meste prebieha obnova bytových domov (obnovených je už približne 70 % bytových domov – 2010).

V okrese Spišská Nová Ves sa v roku 2009 dokončilo 16,3 % bytov z celkového počtu dokončených bytov v kraji, čím sa okres zaradil na 2 miesto v rámci všetkých okresov Košického kraja. Podiel bytov dokončených v meste na celkovom počte bytov dokončených v okrese Sp. Nová Ves za sledované obdobie vzrástol (z 20% v roku 2007 na viac ako 50% v roku 2009), t.j. výstavba v rámci okresu sa vo väčšej miere sústreďuje v meste. Územný plán mesta Spišská Nová Ves aj do budúcnosti počíta s rozsiahlymi plochami najmä na individuálnu bytovú výstavbu. V súčasnosti je súkromnými investormi plánovaná výstavba takmer 400 bytov vo viacerých lokalitách vrátane občianskej vybavenosti.

Mesto vlastní a využíva svoj nájomný bytový fond (449 bytov v roku 2010) pre riešenie bytovej otázky rôznych skupín občanov. Na bývanie starších občanov, mladých rodín a marginalizovaných rómskych komunít sa v súčasnosti (2010) využíva takmer 90% tohto bytového fondu, 10% bytového fondu prenajíma nájomcom dlhodobo viac ako 10 rokov, so zámerom odpredať bytov po ich uvoľnení

súčasnými nájomcami. Uplatňovaním tohto postupu pre využívanie bytového fondu mesta tento neplní dostatočne svoju funkciu slúžiť ako dočasné bývanie v rôznych krízových situáciách obyvateľov mesta.

### *Cestovný ruch*

Mesto Spišská Nová Ves je od roku 1992 mestskou pamiatkovou zónou s množstvom historicky cenných objektov, ako aj s najdlhším šošovkovitým námestím v Európe, čo ho predurčuje na rozvoj kultúrno-poznávacieho turizmu.

V meste sa nachádza vybudovaná sieť ubytovacích a reštauračných zariadení rôznej úrovne, funguje mestské informačné centrum, konajú sa tu mnohé (aj medzinárodné) kultúrne podujatia a sídlia tu viaceré kultúrne inštitúcie. Mesto je tiež súčasťou viacerých produktov cestovného ruchu a participuje na viacerých projektoch zameraných na rozvoj cestovného ruchu. Napriek týmto skutočnostiam:

- sú ubytovacie kapacity v meste vyťažené len na 12,30% (v roku 2009), pričom za posledné 3 roky má vyťaženosť negatívny trend (vyťaženosť zariadení na Slovensku bola v roku 2009 – 22,4%)
- za posledné 3 roky klesli príjmy mesta z dane z ubytovania – v roku 2009 dosiahli úroveň 78,65% roku 2006 (keďže v roku 2009 došlo aj k nárastu denného poplatku a napriek tomu došlo k poklesu príjmov mesta, pri zohľadnení sadzby z roku 2007 – 2008 by bol pokles ešte výraznejší)
- za sledované obdobie sa každoročne znižoval počet prenocovaní v meste, ako aj podiel počtu prenocovaní v meste na počte prenocovaní v okrese a tiež v kraji
- v meste, spolu s jeho okolím, chýbajú ucelené a dostatočné marketované produkty cestovného ruchu
- vybrané časti mesta sa stále vyznačujú nedostatočnou atraktivitou resp. chýbajúcimi atraktivitami pre turistov a návštevníkov mesta
- v meste chýbajú vybrané turistické služby (napr. úschovňa batožín, požičovňa bicyklov, sprievodcovské služby a pod.)

Mesto je centrom stredného Spiša, ktorého najväčšou prírodnou hodnotou i atraktivitou je Národný park Slovenský raj. Vzhľadom na túto skutočnosť, Stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013 definovala pre okres Spišská Nová Ves hlavný dlhodobý rozvojový potenciál pre:

- pobyt v prírode a horskom prostredí
- pešiu turistiku
- návštevu jaskýň a speleológie

V strednodobom horizonte ide o peší turizmus a o poznávanie kultúrneho dedičstva.

Je zrejmé, že vzhľadom na charakter potenciálu je úlohou mesta viac sa angažovať v manažmente CR aj svojho spádového územia a vytvoriť centrum pre koordináciu aktivít v CR (v tomto smere je už iniciované vytvorenie Agentúry destinačného manažmentu) a zázemie služieb pre Slovenský raj.

Na túto potrebu nadväzuje aj potreba spoločného postupu v marketingu územia a produktov mesta a regiónu Stredný Spiš.

V meste sú zároveň plánované investície veľkého rozsahu do turizmu, ktoré by v prípade ich úspešnej realizácie významným spôsobom zmenili tvár mesta, ako aj jeho postavenie v rámci cestovného ruchu v slovenskom, ale aj medzinárodnom význame (Spišský raj, HorSki park, Madaras park a pod).

## Životné prostredie

Územie mesta Sp. Nová Ves a jeho okolie disponuje veľkým potenciálom prírodných hodnôt. Vzhľadom na krajinnú štruktúru - špecifickú geomorfológiu, pestrú geologickú stavbu, bohatstvo lesov, fyto a zoogeografické členenie, sa v katastrálnom území mesta nachádza pomerne vysoký počet významných prírodných hodnôt a chránených území na národnej až medzinárodnej úrovni (chránené územia v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny, chránené vtáčie územia, mokrade, lesné i nelesné biotopy).

Územie mesta patrí z hľadiska znečistenia ovzdušia medzi stredne znečistené. Zlepšenie stavu oproti minulosti vzniklo z dôvodu útlmu hospodárskej výroby a znížením počtu veľkých znečisťovateľov. Existujúce zdroje znečistenia sú lokalizované v intraviláne mesta Sp. Nová Ves a sú to spoločnosti na ťažbu a úpravu kameňa.

Aktuálnym problémom v oblasti ŽP sú georiziká, ktoré vznikli v dôsledku minulej banskej činnosti v oblasti Novoveskej Huty. Sú to banské vody a radónové riziko. Súčasným problémom je však i aktívna ťažba sadrovca a anhydritu v Novoveskej Hute, kde je nutný monitoring prognózy vývoja krasových procesov na ložisku.

Starostlivosť o zeleň je nesystémová (chýba generel zelene, mechanizmus tvorby a ochrany zelene a pod.). Z tohto dôvodu klesá jej kvalita a znižuje sa počet a rozloha plôch zelene. Týmto sa oslabujú všetky funkcie zelene (estetická, zdravotná a hygienická, ale aj, v súvislosti s dopadmi klimatickej zmeny, funkcia tepelno ochranná a vodozdržná, a tiež preventívna vzhľadom k očakávaným extrémom počasia).

V meste každoročne rastie množstvo produkcie komunálneho dopadu a miera separácie odpadov je nízka napriek tomu, že mesto na podporu miery separácie realizovalo osvetovú kampaň, čo predstavuje nepriaznivý stav aj vzhľadom na to, že už koncom roka 2014 je predpokladané ukončenie životnosti skládky Kúdelník II. Riešenie odpadového hospodárstva v meste je plánované ďalšou výstavbou skládky so životnosťou len do konca roku 2024. Iné riešenia zhodnocovania odpadov navrhované zatiaľ nie sú. Mesto je pripravené na separáciu vybraných druhov biologicky rozložiteľných odpadov (realizácia projektu - Regionálne centrum biologicky rozložiteľných odpadov). Opakovaný je aj výskyt čiernych skládok, pri likvidácii ktorých mestu každoročne vznikajú vysoké náklady.

Čistotu a čistenie mesta zabezpečuje firma Brantner Nova s.r.o ako aj Stredisko verejnoprospešných prác pri MsÚ Sp. Nová Ves. Čistotu mesta vzhľadom k finančným možnostiam možno hodnotiť ako dobrú bez vážnejších, či neriešiteľných požiadaviek, resp. sťažností obyvateľov mesta. Technika na čistenie využívaná spoločnosťou Brantner Nova s.r.o. je však v súčasnosti zastaralá a nedostatočne účinná. Problematickým v meste je odstraňovanie psích exkrementov.

Potenciál okresu Sp. Nová Ves v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov pre zabezpečovanie výroby tepla a elektrickej energie je pomerne nízky. Celkový potenciál KSK na celoslovenskom potenciáli využívania OZE je takmer 34%, z čoho takmer 72% tvorí potenciál vyžívania geotermálnej energie. Pri zohľadnení prieskumov, sa však ani jedna z najperspektívnejších oblastí ich využívania v KSK nenachádzajú v okrese Sp. Nová Ves.

Druhým najvýznamnejším potenciálnym obnoviteľným zdrojom energie v KSK je biomasa. Tvorí 20% celkového potenciálu OZE v KSK. V rámci využívania vyprodukovaného odpadu z drevospracujúcich prevádzok ako súčasti lesnej biomasy má okres Sp. Nová Ves najvyšší, takmer 35% potenciál v rámci KSK. Ostatné druhy OZE predstavujú zvyšný 8% -ný potenciál KSK v oblasti využívania OZE. V rámci nich (slnečná, veterná energia a vodná energia) sa okres Sp. Nová Ves vyznačuje minimálnym až zanedbateľným potenciálom na hranici ziskovosti. V súvislosti s obmedzenosťou zásob fosílnych palív

a trendom rastu energií je významnou výzvou pre mesto znižovanie energetickej náročnosti jej budov ako aj zvyšovanie využívania perspektívnych zdrojov obnoviteľnej energie.

### *Doprava v meste a dopravná dostupnosť*

Mesto Spišská Nová Ves leží na križovatke dvoch, pre okres Sp. Nová Ves významných ciest druhej triedy, ktoré vzhľadom na chýbajúci vonkajší okruh mesta smerujú všetku dopravu priamo do jeho centra. V súvislosti s výstavbou diaľničnej siete je pre mesto výzvou aj výstavba diaľničného privádzača. Plynulosť dopravy v meste zhoršuje aj kvalita komunikačnej siete v centre s nemožnosťou skľudňovať dopravu v bočných uliciach (nevyhovujúce technické parametre križovatiek a vybraných komunikácií). Orientáciu vodičov v meste zhoršuje aj chýbajúci orientačný systém v meste.

Statická doprava v meste sa vyznačuje nedostatkom parkovacích miest v centre mesta - v zmysle urbanistickej štúdie z roku 2007 je potrebné dobudovať a/ alebo skvalitniť 840 parkovacích miest čo predstavuje približne 50% počtu existujúcich parkovacích miest (2007), pričom potrebné je zabezpečiť najmä možnosti pre krátkodobé parkovanie (parkovanie do 2 hodín predstavuje takmer 90% celkového počtu parkovaní v centrálnej zóne mesta). Komplikovaná situácia pri parkovaní je aj na sídliskách a v obytných častiach mesta. Budovanie nových parkovacích plôch musí byť doplnené v súčasnosti chýbajúcim komplexným parkovacím systémom pre ich využívanie. Mestu tiež chýba komplexná pasportizácia dopravného značenia, čo komplikuje situáciu pri jeho pravidelnej obnove.

Komunikačný systém mesta sa vyznačuje nedostatkom cyklo dopravných trás, ako aj chýbajúcimi chodníkmi pre chodcov vo vybraných častiach mesta, čo znižuje ich bezpečnosť. Pre chodcov je nebezpečným prepojenie sídliska Západ I s centrom mesta, vedúce cez železničné priecestie, bez chodníka a osvetlenia pre chodcov. V meste sa nachádzajú viaceré svetelné križovatky hlavne v centrálnej zóne, nevyznačujú sa však schopnosťou efektívne regulovať plynulosť dopravy a zabezpečovať bezpečnosť účastníkov cestnej premávky. Z hľadiska bezpečnosti dopravy je potrebné sa zaoberať aj parametrami ďalších z nich.

Plánovaná realizácia veľkých investičných projektov (HorSki park, a pod.) predpokladá aj vybudovanie lanoviek.

Mestskú verejnú dopravu (MVD) v meste, ako aj prímestskú dopravu zabezpečuje firma eurobus a.s.. Vyznačuje sa dostatkom mestských aj prímestských liniek, hoci počet km tratí MVD v meste v období rokov 2006 – 2008 poklesol, počet najazdených kilometrov poklesol v menšej miere (aj napriek poklesu rozsahu tratí, boli zostávajúce linky prevádzkované s vyššou frekvenciou). MVD v posledných rokoch pravidelne obnovovala svoj vozový park, ktorý sa preto v súčasnosti vyznačuje dostatočnou kvalitou. Pre väčšie pohodlie cestujúcich v MVD je potrebné modernizovať autobusové zastávky.

Mesto leží na železničnej trati prvej kategórie, čo zabezpečuje výbornú dostupnosť mesta týmto druhom dopravy, aj z hľadiska počtu pravidelných liniek. Železničná stanica je v zlom technickom stave a nevyhovuje požiadavkám pre moderné odbavovanie cestujúcich, ako aj nákladnej prepravy.

### *Technická infraštruktúra*

Územie mesta je takmer v celkovom rozsahu pokryté rozvodmi vody, kanalizáciou, rozvodmi plynu a teplovodnými rozvodmi, rovnako ako elektrickými rozvodmi. Problematickými v tejto oblasti sú najmä rómske osady Hájik a Podskala (chýbajúca infraštruktúra pre verejný vodovod a kanalizáciu) ako aj nevyhovujúci stav rozvodov vo vybraných častiach mesta. Budovať environmentálnu infraštruktúru je potrebné aj v nových lokalitách pre individuálnu bytovú výstavbu.

Súčasný zdroj pitnej vody na území mesta sú pre mesto postačujúce. Rovnako je postačujúca kapacita mestskej čističky odpadových vôd pre na kanalizáciu napojené subjekty. ČOV v Novoveskej Hute nie je v prevádzke z dôvodu nevyhovujúceho technického stavu, pričom obyvatelia a subjekty

v tejto časti mesta sú napojené na kanalizáciu v meste. Aj z tohto dôvodu je potrebné zlepšiť stav ČOV v samotnom meste. Infraštruktúra pre zásobovanie plynom je vo vyhovujúcom technickom stave. Zásobovanie teplom a teplou úžitkovou vodou, z časti aj elektrickou energiou v meste zabezpečuje spoločnosť mesta – Emkobel. Spoločnosť zásobuje približne 79% všetkých domácností v meste teplom a teplou vodou, ostatné domácnosti okolo 21 % má individuálne vykurovanie a ohrev vody (2009).

### *Bezpečnosť občanov a návštevníkov mesta*

Najvyššia miera kriminality v meste sa prejavuje na sídliskách s prevahou majetkovej trestnej činnosti, krádeže, krádeže vlámaním, poškodzovania cudzej veci. Nasledujú priestory supermarketov s drobnou trestnou činnosťou v rámci krádeží rôzneho tovaru a potravín. Vo večerných hodinách prevláda násilná delikvencia v súvislosti so záverečnými hodinami v pohostinských zariadeniach, ktorá pokrýva najmä centrum mesta, v menšej miere aj sídliská.

Z hľadiska trestných činov v obvode policajného zboru, do ktorého spadá aj mesto:

- celkový počet trestných skutkov vzrástol v roku 2009 oproti roku 2006 o 17,67%, počet trestných činov na 10 000 obyvateľov v obvode mesta dosahoval v roku 2009 hodnotu 86,35% celoslovenského priemeru
- objasnenosť trestnej činnosti je vyššia ako celoslovenský priemer v 6 z 10 ukazovateľov, pričom 100%-ná je objasnenosť vražd, znásilnení a mravnostnej trestnej činnosti
- celkový priemer objasnenosti trestnej činnosti v Spišskej Novej Vsi a okolí nedosahuje 50 %, je však vyššia, ako je celoslovenský priemer (2009)
- z hľadiska počtu trestných činov na 10 000 obyvateľov je v danom obvode, v porovnaní s úrovňou SR, nepriaznivá situácia najmä v rámci majetkovej trestnej činnosti (o 44,7% vyššia ako údaj za SR), v rámci lúpeží (o takmer 50% vyššia) a v rámci krádeží vlámaním (vyššia takmer o 60% v porovnaní so SR)
- najčastejšími príčinami dopravných nehôd v meste v sledovanom období boli nedanie prednosti v jazde, nepozornosť, nedodržanie vzdialenosti medzi vozidlami a nerešpektovanie dopravných značení.

V meste pôsobí Mestská polícia (MsP). V sledovanom období rokov 2007-2009 došlo z hľadiska nárastu počtu zákrokov (o 35% v roku 2009 oproti roku 2007) v porovnaní s nárastom počtu príslušníkov MsP (+1 príslušník v roku 2009 oproti roku 2007) došlo v rokoch 2007 – 2009 k 30% zvýšeniu efektívnosti práce MsP (t.j. jeden príslušník MsP v roku 2009 vykonal o 30% zákrokov viac ako 1 príslušník MsP v roku 2007). Viac ako 80% podiel zo zákrokov tvorili porušenia právnych noriem, pričom v sledovanom období tento podiel medziročne rástol. V rámci nich najväčší podiel tvorili priestupky na úseku dopravy a priestupky na úseku porušovania VZN.

V oblasti prevencie viktimológie MsP v sledovanom období realizovala prednášky, zamerané najmä na žiakov a seniorov (16,31% nárast počtu účastníkov v roku 2009 oproti roku 2008), aktívne sa zúčastňovala a zúčastňuje aj projektov so základnými školami zameranými na prevenciu kriminality mladistvých. V rámci svojej činnosti tiež spolupracovala a asistovala iným inštitúciám verejnej správy (hasičský a záchraný zbor, mestský úrad a apod.). Prevencia kriminality zostáva pre mesto dlhodobou výzvou, aj v súvislosti s rozvojom turizmu, či pre ochranu majetku v chatových a rekreačných oblastiach.

V meste je tiež inštalovaný a na prevenciu využívaný rozsiahly monitorovací kamerový systém, ktorý je postupne rozširovaný aj na sídliská. V roku 2009 bolo v meste funkčných 17 kamier (nárast o 4 oproti roku 2008).



## Synergia

V súčasnosti (2010) sa o bezpečnosť občanov sa neustále stará aj 10 slúžiacich príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, s 8 zásahovými vozidlami a technickým vybavením na likvidáciu požiarov a nevyhnutnú pomoc v rôznych život a zdravie ohrozujúcich situáciách.

Podiel mesta na celkovej požiarovosti v zásahovom obvode (mesto a 26 obcí) tvoril priemerne ročne takmer 40%. Celkový vývoj požiarovosti má v posledných rokoch z hľadiska počtu požiarov vyrovnaný priebeh. Až v 88,9 % prípadov súvisí vznik požiaru s priamym či už úmyselným, alebo nedbanlivým konaním občanov, len v 11,1 % prípadov je príčinou požiarov technická porucha, resp. pôsobenie živlov. Z hľadiska miesta vzniku prevažujú požiare v prírodnom prostredí (tvoria 42%). Počet technických zásahov má v rokoch 2006 – 2010 podobne ako u požiarov vyrovnaný vývoj.

Hasičský a záchranný zbor pôsobí v meste aj v oblasti požiarnej prevencie a to vykonávaním protipožiarnych kontrol dodržiavania povinností PO a FO ako aj posudzovaním projektových dokumentácií stavieb v rámci územného a stavebného konania ako aj v stavieb v kolaudačnom konaní. V posledných rokoch boli zo strany okresného riaditeľstva hasičského a záchranného zboru v Spišskej Novej Vsi realizované viaceré projekty zamerané najmä na mládež so snahou doceliť pokles počtu požiarov spôsobených úmyselným, alebo nedbanlivým konaním, ktoré má najväčší vplyv na celkový vývoj požiarovosti.

V zmysle špecifického charakteru majetku a/alebo v dôsledku činností v prípade 196 subjektov nachádzajúcich sa v meste alebo jeho okolí by mohli vzniknúť náhodné udalosti, ktoré by pre mesto a jeho obyvateľov predstavovali ohrozenie, z nich dva subjekty predstavujú mimoriadne riziko spojené s požiarom, únikom nebezpečných látok a potrebou vykonania evakuácie osôb.

Preveniu vzniku a riešenie krízových situácií v meste zabezpečujú viaceré subjekty s rôznou pôsobnosťou. Mesto má vypracované viaceré dokumenty, ktoré sa zaoberajú postupmi pri riešení krízových situácií, v meste sa nachádzajú CO kryty s dostatočnou kapacitou. Mesto v rokoch 2008 – 2010 realizovalo rozlične zamerané preventívne opatrenia pre predchádzanie rizík. Okrem prípravy na náhodilú mimoriadne situácie, sa Mesto v súčasnosti zatiaľ nevenuje systematickej príprave na riziká vyplývajúce z očakávaných dopadov zmeny klímy, ktoré sa negatívne prejavia na jeho území.

### *Infraštruktúra Informačno komunikačných technológií a elektronické služby mesta*

Územie mesta je pokryté rozsiahlou sieťou optických káblov, zaručujúcich vysokorýchlostné pripojenie do internetu, ako aj wi-fi sieťami pre platené pripojenie. Mesto poskytuje bezplatné internetové pripojenie pre občanov a návštevníkov v samotnom centre mesta. Mesto a jeho okolie je tiež pokryté signálom všetkých mobilných operátorov ako aj televíznymi a rozhlasovým signálom veľmi dobrej kvality.

Aktuálna web stránka mesta poskytuje informácie štruktúrovane jednotlivým skupinám užívateľom. Z hľadiska poskytovania elektronických služieb umožňuje len jednosmerný typ komunikácie založený na zverejnení formulárov súvisiacich s činnosťami jednotlivých oddelení MsÚ, avšak bez možnosti ich elektronického podania. V uplynulom období prebehli mnohé aktivity súvisiace s modernizáciou IKT vybavenia v rámci MsÚ, rozširované bolo aj pripojenie mestských organizácií k internetu. Stále je však potrebné ďalej dopĺňať elektronické riešenia pre fungovanie samosprávy (zálohovanie elektronickej dokumentácie, zriadenie elektronickej podateľne, zavedenie intranetu a pod.)

### 3 STRATÉGIA ROZVOJA MESTA

Stratégia rozvoja mesta Spišská Nová Ves pozostáva z definovania

- **Politiky rozvoja mesta**, teda stanovenia smerovania a priorít rozvoja a princípov pre proces rozvoja,
- **Vízie** ako realistickej predstavy stavu vo vybraných prioritách na konci platnosti rozvojového dokumentu,
- **Rozvojových programov mesta** tzn. spôsobu, ako budú rozvojové priority napĺňané.

Pri ich spracovaní sa vychádza z komplexného posúdenia a analýzy hospodárskej, sociálnej a environmentálnej situácie, vybavenosti a obsluhy územia mesta podrobne spracovanej v rámci analytickej časti tohto dokumentu (vrátane SWOT analýz a problémových analýz), z aktuálnych častí predchádzajúceho rozvojového dokumentu (Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta, schválený vo februári 2005), z platného Územného plánu mesta Spišská Nová Ves, ďalej zo schválených koncepcií rozvoja mesta (školy, športu, Komunitného plánu, Lokálnej stratégie komplexného prístupu a ďalších) a z rozvojových trendov na európskej, národnej a regionálnej úrovni.

#### 3.1 Politika rozvoja mesta

Výber hlavných rozvojových smerovaní (rozvojových priorít) mesta vychádza z analýzy problémov, identifikácie príležitostí a z využitia existujúceho potenciálu v meste, resp. v jeho okolí. Základným princípom je konzistentnosť priorít a ich vzájomná synergia s cieľom vytvárať väčšie rozvojové efekty.

Politika rozvojového smerovania mesta Spišská Nová Ves má za cieľ **posilniť konkurencieschopnosť mesta** tak, aby mesto:

- **vytvorilo a trvalo zabezpečovalo kvalitné a atraktívne prostredie pre život svojim obyvateľom**, ktoré je dôležité pre udržanie súčasných obyvateľov mesta ako aj pre prilákanie ďalších, hlavne mladých ľudí do mesta. Prostredie je súčasne dôležitým lokalizačným faktorom pre rozhodovanie sa investorov o umiestnení svojich investícií,
- **aktívne pomáhalo vytvárať a samo prinášalo nové ekonomické impulzy pre rozvoj** na vznik nových kvalitných pracovných miest a pre zvýšenie príjmov podnikateľov, obyvateľov, a tiež samosprávy.
- bolo **mestom s dobrým imidžom**, vyhľadávaným návštevníkmi, turistami a investormi
- sa stalo skutočným **rozvojovým lídrom** nielen svojho spádového územia, ale aj rozvojovým centrom pre región Stredného Spiša.

Rozvojové smerovanie mesta je teda navrhnuté tak, aby napĺňalo špecifické potreby konkrétnych cieľových skupín, a to najmä:

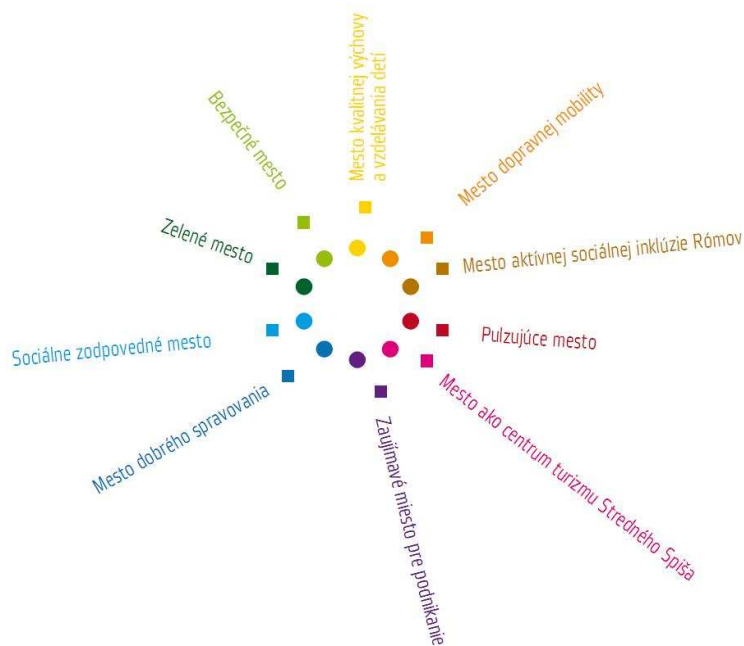
- **obyvateľov a občanov mesta s dôrazom najmä na zraniteľné a najcitlivejšie skupiny obyvateľov**,
- **podnikateľov, podnikateľské subjekty a podniky**,
- **turistov a návštevníkov mesta**.



Rozvojové smerovanie mesta je v zmysle vyššie uvedených kritérií a zásad založené na **10 rozvojových prioritách**:

1. **Mesto ako centrum turizmu Stredného Spiša**
2. **Zaujímavé miesto pre podnikanie**
3. **Pulzujúce mesto**
4. **Zelené mesto**
5. **Sociálne zodpovedné mesto**
6. **Mesto aktívnej sociálnej inklúzie Rómov**
7. **Mesto kvalitnej výchovy a vzdelávania detí**
8. **Bezpečné mesto**
9. **Mesto dopravnej mobility**
10. **Mesto dobrého spravovania**

Každej z desiatich rozvojových priorit je v zmysle loga tohto Rozvojového plánu priradená farba, ktorá sa stáva jej identifikačným znakom vo všetkých dokumentoch prislúchajúcich k rozvojovému plánu mesta.



V nasledujúcej časti je zdôvodnenie identifikovaných rozvojových priorit, tvoriacich rozvojové smerovanie mesta.

### **Mesto ako centrum turizmu Stredného Spiša**

Ekonomické zmeny, zmeny životného štýlu a možnosť voľného pohybu ľudí, ktoré prinieslo rozširovanie EÚ, prispeli nemalou mierou k rozvoju cestovania a k stúpajúcemu významu cestovného ruchu ako priemyselného odvetvia. Tento generuje príjmy nielen pre podnikateľov v cestovnom ruchu, ale aj pre ďalšie podnikateľské subjekty a následne aj pre samosprávy. Cestovný ruch má v porovnaní s mnohými inými odvetviami hospodárstva jeden z najvyšších potenciálov pre dynamiku rozvoja s tým, že vytvára pracovné miesta pre rôzne vekové a kvalifikačné skupiny obyvateľstva.

Mesto Spišská Nová Ves má mnohé predpoklady na rozvoj cestovného ruchu ako ťažiskového odvetvia svojho rozvoja. V zmysle Územného plánu Košického samosprávneho kraja je mesto súčasťou rekreačno-územného celku Slovenský raj, Spišského kultúrno-historického celku a celku Volovské vrchy, ale nemožno zabúdať na blízkosť Spišského hradu s jeho okolím a mesta Levoče zapísaných do zoznamu UNESCO. Mesto disponuje aj vlastným, najmä kultúrno-historickým potenciálom a inými atrakciami (zoologická záhrada, rôzne bohato navštevované trhy a pod.) a zároveň pomerne dobre rozvinutou štruktúrou a vybavenosťou služieb a pre rozvoj turizmu nevyhnutnou dostupnou polohou. Všetky tieto skutočnosti prirodzene predurčujú mestu Spišská Nová Ves úlohu centra cestovného ruchu celoštátneho významu a nástupného centra pre celý región Spiš.

Budovanie ekonomického rozvoja mesta na pilieri služieb v turizme je potrebné pre úspešné uskutočnenie nevyhnutného procesu transformácie mesta od banského a priemyselne zameraného mesta viac na mesto služieb a odvetví s vyššou pridanou hodnotou, nepoškodzujúcich životné prostredie, čo bude pre ďalšiu udržateľnosť ekonomických aktivít v meste kľúčové.

Napriek rozsiahlemu potenciálu a nevyhnutnosti procesu transformácie bol za posledné roky (2007 - 2009) v meste zaznamenaný výrazný pokles počtu prenocovaní, ubytovacie zariadenia v meste boli v roku 2009 využívané len na 12,30 % (slovenský priemer bol 22,4 %), adekvátne klesli aj príjmy mesta. Klesal aj podiel počtu prenocovaní v meste na celkovom počte prenocovaní v Košickom kraji. Hlavnou príčinou tohto nepriaznivého stavu, okrem objektívnych skutočností (hospodárska kríza), je aj nedostatočne aktívne využívanie existujúceho potenciálu mesta, nedostatok vedomostí a zručností pre rozvoj turizmu, neexistujúci manažment a koordinácia CR na úrovni mesta, ako aj nevytváranie nových produktov a príležitostí pre rozvoj cestovného ruchu v meste.

*Pre dosiahnutie synergie sa táto priorita prelína a má hlavne súvis s prioritami ako je Podnikanie, Zelené mesto, Bezpečné mesto, či Mesto dopravnej mobility.*

### **Zaujímavé miesto pre podnikanie**

Mesto Spišská Nová Ves je z hľadiska Konceptie územného rozvoja Slovenska definované ako inovačný pól rastu Košického kraja a je v kraji súčasťou rozvojovej osi Svit - Poprad – Spišská Nová Ves – Krompachy – Košice – Michalovce, čo vypovedá o jeho potenciáli ako významného a vhodného miesta/lokality pre podnikanie. Svojim nielen výrobným, ale aj kultúrnym, športovým, vzdelávacím a administratívnym zázemím je nesporne strediskovým územím širšieho aglomeračného zoskupenia. Mesto sa vyznačuje koncentráciou podnikateľských aktivít a má vysoký potenciál na ich ďalší rozvoj. V meste sa už teraz sústreďuje viac ako polovica ekonomických aktivít v okrese Spišská Nová Ves (ako počet fyzických a právnických osôb so sídlom v meste), nachádza sa tu kapacitne plne využitý priemyselný park.

Napriek celoslovenskému významu a ekonomickému potenciálu mesta, mesto zaostáva v hodnotách základných makroekonomických ukazovateľov ako je priemerná mzda, nezamestnanosť a pod. v porovnaní s krajom, či Slovenskom. V období posledných rokov (2006 – 2009) sa počet evidovaných uchádzačov o prácu zvýšil o viac ako 44% oproti roku 2006 (pri zohľadnení údajov ku koncu roka 2010 došlo až k 56% nárastu oproti roku 2006). Zároveň, v sledovanom období, v meste stagnoval rast počtu živnostníkov, ako aj počtu na tvorbu zisku zameraných právnických osôb. V meste sa nachádzajú hnedé zóny, ktoré by po nevyhnutných úpravách boli využiteľné pre etablovanie nových podnikateľských aktivít. S rozširovaním ekonomických aktivít počíta aj Územný plán mesta Sp. Nová Ves, ktorý na tento účel vymedzuje aktuálne ďalších približne 60ha, výhľadovo až 90ha plochy. Mesto zatiaľ, napriek možnostiam, ktoré má, nenapĺňa dostatočne úlohu aktívneho a cieleného podporovateľa rozvoja podnikania a získavania podnikateľských investícií.

*Rozvojová priorita je prirodzene a synergicky spojená s prioritami ako je Zelené mesto, Mesto kvalitnej výchovy a vzdelávania detí, Bezpečné mesto, Mesto dopravnej mobility a Mesto dobrého spravovania.*

## **Pulzujúce mesto**

Vedenie aktívneho života, ideálne ako kombinácie pravidelného aktívneho pohybu a oddychu, ako aj hodnotného kultúrneho vyžitia, je významnou zložkou zdravého životného štýlu ľudí. Dobrá kvalita životného štýlu sa prejavuje na prínose vo forme sociálnych, ale aj ekonomických benefitov. Vytváranie ďalších a kvalitnejších možností pre kultúrne a športové aktivity, oddych a relax verejnosti sú jedným z hlavných úloh mestskej samosprávy a významnými faktormi, ktoré spríjemňujú a skvalitňujú život obyvateľom i návštevníkom mesta.

Mesto Spišská Nová Ves je od roku 1992 mestskou pamiatkovou zónou s množstvom historicky cenných objektov, ako aj s najdlhším šošovkovitým námestím v Európe. V meste sa nachádzajú mnohé kultúrne organizácie a inštitúcie, organizovaných je množstvo tradičných kultúrnych a spoločenských podujatí s vysokou návštevnosťou. Zastarané vybavenie a technický stav niektorých kultúrnych zariadení je však obmedzením pre ďalšie zvýšenie kvality kultúrnych podujatí a zavádzanie nových foriem kultúry. Vzhľadom k vysokému počtu inštitúcií v tejto oblasti dochádza tiež k prekryvaniu podujatí, prípadne k ich koncentrácii v určitých častiach roka. Kultúrne aktivity sú organizované najmä v centre mesta, ale mesto má viac príležitostí pre realizáciu kultúry aj bližšie k obydliam ľudí, ako aj pre zapojenie obyvateľov najmä do neformálnej kultúry.

Mesto významne, najmä finančne (financuje prevádzku, rekonštrukciu a údržbu všetkých športovísk, dotáciami podporuje aktivity športových klubov) i odbornými kapacitami (najmä prostredníctvom činností Správy telovýchovných zariadení) podporuje vrcholový a výkonnostný šport. V meste sú rekonštruované takmer všetky športoviská, len niektoré zariadenia sú v nevyhovujúcom stave. Viac možností a aktivít je potrebné venovať zlepšovaniu podmienok pre aktívny oddych a rekreáciu verejnosti všetkých vekových skupín. V meste a v jeho blízkosti chýbajú lesoparkové plochy, multifunkčné rekreačné plochy a parky, detské ihriská, či ihriská a pohybové atraktivity pre mládež.

*Priorita má priamy súvis hlavne so Zeleným mestom a významne prispieva k prioritě Mesto ako centrum turizmu Stredného Spiša.*

## **Zelené mesto**

Prostredie, v ktorom žijeme, či inak povedané životné prostredie, je všetko, čo vytvára prirodzené a zdravé podmienky existencie organizmov vrátane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú najmä ovzdušie, voda, horniny, pôda i samotné organizmy, ale aj čistota, zeleň, environmentálna infraštruktúra, odpadové hospodárstvo, či využívanie energetických zdrojov, ktoré produkujú menej škodlivín a sú dlhodobo dostupné. Mesto, ktoré dosiahne alebo sa snaží dosiahnuť tento stav nazývame mestom zeleným.

Mesto Spišská Nová Ves má v tomto smere veľký potenciál a stále rezervy a to hlavne v oblasti stavu, tvorby, ochrany a funkčnosti zelene, v oblasti dobudovania environmentálnej infraštruktúry, v oblasti čistoty s dôrazom na miesta v okolí kontajnerísk, a tiež vo sfére redukovania nárastu komunálneho odpadu, jeho separovania a zhodnocovania. Využívanie obnoviteľných zdrojov energie, najmä organizáciami a spoločnosťami mesta je novou výzvou, s ktorou je potrebné systematicky sa zaoberať.

Vlastnosti aspektov prostredia, v ktorom ľudia žijú, vo výraznej miere ovplyvňujú kvalitu ich života. Pekné a čisté prostredie mesta je však nevyhnutným aj pre rozvoj turizmu a jedným z faktorov pre prílev investorov. V prípade budovania kvalitnej verejnej zelene, kde má mesto priame kompetencie a zodpovednosti, by táto mala začať naplňovať nielen estetickú, zdravotnú a hygienickú funkciu

verejnej zelene, ale aj, v súvislosti s dopadmi klimatickej zmeny, funkciu tepelne ochrannú a vodozdržnú, a tiež preventívnu vzhľadom k očakávaným extrémom počasia.

Postoje ľudí k prostrediu, v ktorom žijú je dôležitý faktor, ktorý významne ovplyvňuje jeho stav, preto kvalitná a cielená environmentálna výchova dospelých a detí je súčasťou Zeleného mesta.

*Priorita Zelené mesto má priamu synergickú previazanosť s napĺňaním ďalších priorít mesta ako je Mesto ako centrum turizmu Stredného Spiša, Zaujímavé miesto pre podnikanie, či Pulzujúce mesto a nepriamo aj s prioritou Mesto kvalitnej výchovy a vzdelávania detí.*

### **Sociálne zodpovedné mesto**

Oslabovanie rodiny a jej väzieb a pracovná vyťaženosť členov rodiny si v krízových situáciách vyžaduje ich náhradanie profesionálnymi sociálnymi pracovníkmi. Čo bolo v minulosti úlohou rodiny sa tak presúva na profesionálne inštitúcie poskytujúce sociálnu pomoc a sociálne služby. V súvislosti s týmito skutočnosťami sa zvyšujú požiadavky na rozsah, kvalitu a efektívnosť poskytovaných sociálnych služieb. Trendom EÚ v oblasti sociálnych služieb je preferovanie terénnych a ambulatných služieb a očakáva sa znižovanie dopytu po pobytových službách. V prípade pobytových zariadení je preferované budovanie a zriaďovanie zariadení sociálnych služieb s nízkou kapacitou – do 50 klientov (zariadenia rodinného typu).

Nepriaznivý demografický vývoj v meste naznačuje dlhodobý nárast počtu seniorov, ktorí sú tak v súčasnosti najvýznamnejšou cieľovou skupinou vyžadujúcou sociálne služby (akýkoľvek druh dôchodku bol v roku 2008 vyplácaný viac než jednej pätine obyvateľov okresu Spišská Nová Ves a ich počet každoročne narastá). Seniori ako cieľová skupina sociálnych služieb sa vyznačujú špecifickými potrebami odvíjajúcimi sa najmä od ich zdravotného stavu, schopnosti samostatného života, potreby socializácie a participácie na verejnom živote. Z týchto skutočností vyplýva potreba zabezpečovať pre túto početnú skupinu obyvateľstva adekvátne, dostupné (najmä finančne) a kvalitné možnosti pre sociálne bývanie, denné sociálne služby a tiež možnosti pre aktívne trávenie voľného času. Trvalou výzvou v tejto oblasti je aj zvyšovanie kvality personálu aj nad rámec povinnej kvalifikovanosti danej platnou legislatívou (opatrovatelky sa v súčasnosti vyznačujú 100% kvalifikovanosťou v zmysle platnej legislatívy) a tiež zacielenie a špecializácia najmä pobytových sociálno - zdravotných služieb v súvislosti s jednotlivými diagnózami klientov, s cieľom skvalitniť ich život v týchto zariadeniach.

Mesto v súčasnosti nemá ešte komplexne vyriešenú situáciu v oblasti debarierizácie verejného priestoru a verejných budov, či verejnej dopravy pre voľnú mobilitu a prístup obyvateľov so zdravotným postihnutím, či dočasným telesným obmedzením. Nedostatočné sú aj možnosti pre uplatnenie zdravotne postihnutých občanov v pracovnom procese a kritéria pre poskytované dotácie mesta pre poskytovateľov sociálnych služieb tejto cieľovej skupine.

Problematika nároku na poskytnutie, ako aj samotného poskytovania sociálnych služieb v zmysle platnej legislatívy je z pohľadu klientov zložitá a pomerne neprehľadná. V súčasnosti v meste chýba mechanizmus pre vzájomnú koordináciu činností poskytovateľov, ako aj mechanizmus pre informovanie a nasmerovanie klientov v prípade výskytu rôznych nepriaznivých životných situácií.

*Táto priorita synergicky súvisí hlavne s prioritami Pulzujúce mesto a Mesto dopravnej mobility.*

### **Mesto aktívnej sociálnej inklúzie Rómov**

Podľa záverov Európskeho rómskeho summitu v Bruseli (2008) si až 77% Rómov myslí, že je nevýhodné byť Rómom, čo je viac ako v prípade ľudí so zdravotným postihnutím (71%). Tento fakt dokladuje nepriaznivý stav kvality života Rómov.

Riešenie rómskej otázky a otázky kvality života Rómov sa stáva kľúčovým najmä pre lokality, ktoré sa vyznačujú ich koncentrovanými osídleniami. Na základe výsledkov sociografického mapovania

rómskych osídlení na Slovensku (2004) sa počet obyvateľov žijúcich v rómskych osídleniach odhaduje na 320 tis., z toho v rámci Košického kraja žilo približne 84 tis. rómskych obyvateľov. Okres Spišská Nová Ves s počtom rómskych obyvateľov 14,5 tis. obsadil tretie miesto v poradí okresov Košického kraja. Rómovia tvoria viac ako 15% obyvateľov okresu a viac ako 4,5 % obyvateľov mesta Sp. Nová Ves. Väčšina Rómov sa vyznačuje špecifickým životným štýlom, kultúrou, zvykmi a návykmi, odlišnými od zvyklostí majoritnej spoločnosti.

V meste sa nachádzajú 3 segregované osídlenia Rómov s prevažne kvalitatívne nevyhovujúcimi podmienkami pre bývanie. Zlá sociálna situácia Rómov v meste, spôsobená najmä nezamestnanosťou, neschopnosťou niesť zodpovednosť za svoj život a nízkou mierou vzdelania a kvalifikácie vedie k rôznym sociálno – patologickým javom v rodinách i u jednotlivcov. Podľa vzoru svojich rodičov a okolia sú páchatelmi priestupkov, či trestných činov už aj maloleté deti (najmä drogová závislosť, drobná kriminalita a pod.). Nedostatočný dôraz rodičov na vzdelanie a zdravie ich detí vedie vo väčšine prípadov k prenosu rovnakých vzorov správania sa aj na nasledujúce generácie.

Rozdiely, odmietanie, či neschopnosť prispôbiť sa, ako aj prevládajúce predsudky majority, vedú k vylučovaniu resp. segregovaniu Rómov z majoritného spoločenského života, dochádza k strate pracovných návykov väčšiny tejto skupiny obyvateľstva, ktorá sa tak v prevažnej miere stáva závislou na sociálnej pomoci štátu a obcí, čo vytvára nevyhnutnosť komplexne sa zaoberať problematikou rómskej otázky aj na úrovni mesta.

*Priorita je prierezová všetkými ostatnými prioritami, ale hlavný prienik vytvárajúci synergiu je s prioritou Bezpečné mesto, Mesto kvalitnej výchovy a vzdelávania detí a Zelené mesto.*

### **Mesto kvalitnej výchovy a vzdelávania detí**

Kvalitné vzdelávanie je rozhodujúcim zdrojom budúceho rozvoja, prosperity a konkurencieschopnosti mesta. V zmysle Národného programu výchovy a vzdelávania – Milénium (2000) je základným strategickým zámerom Slovenska v oblasti školstva premeniť tradičné encyklopedicko-memorovacie a direktívno - neživotné školstvo na tvorivo - humánnu výchovu a vzdelávanie s dôrazom na slobodu osobnosti. Tento zámer sa premieta aj do prebiehajúcej reformy školstva na Slovensku. To vytvára nevyhnutnosť využívania inovatívnych prístupov a metód vzdelávania a moderného vybavenia, s cieľom zaujať a motivovať deti a žiakov učiť sa. Ich zavádzanie musí nevyhnutne sprevádzať aj trvalé dopĺňovanie si odborných a metodických vedomostí zo strany pedagógov.

Aktivity mesta v oblasti školstva boli v uplynulom období zamerané najmä na rekonštrukcie a postupné dovybavenie budov základných škôl v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti. Menej času a prostriedkov sa venovalo modernizácii a inovovaniu výučbového procesu a vzdelávaniu pedagógov, aj s ohľadom na nárast počtu detí so špeciálnymi vzdelávacími potrebami (napr. intelektovo nadané deti, športovo talentované deti, ale aj deti s poruchami učenia). Za posledné obdobie na základných školách narastá výskyt rôznych nepriaznivých sociálno – patologických javov ako šikanovanie, agresivita medzi žiakmi, či drogové závislosti maloletých. Tieto často vyplývajú z nepriaznivej sociálnej a rodinnej situácie detí, zo zlyhávania vzťahov a komunikácie medzi žiakom a jeho rodičmi, či žiakom a učiteľom, ako aj zo vzájomnej netolerancie medzi žiakmi. Negatívne skutočnosti sa v prípade niektorých zo škôl premietli aj do nižšej vedomostnej pripravenosti žiakov vzhľadom na priemer vedomostnej pripravenosti na úrovni SR (podľa testovania Monitor 9).

V súvislosti so zavádzaním školskej reformy, v spojitosti s demografickým poklesom populácie a vo väzbe na normatívne financovanie školstva rastú aj nároky na zabezpečenie efektívneho fungovania škôl zo strany ich manažmentov, čo spolu so zavádzaním inovatívnych vyučovacích metód vytvára tlak na trvalé zvyšovanie odborných kapacít pracovníkov škôl.

*Priorita má priamy vzťah hlavne s prioritou Mesto aktívnej sociálnej inklúzie Rómov.*

## **Bezpečné mesto**

Jednou zo základných podmienok kvalitného života akéhokoľvek obývaného územia mesta, je miera jeho bezpečnosti a subjektívny pocit bezpečia obyvateľov, návštevníkov, podnikateľských subjektov. Bezpečnosť je tak nie len jedným z pilierov, ale aj ukazovateľom kvality života v meste. Sídla väčších miest, akým je aj okresné mesto Spišská nová Ves, sú spravidla socio – ekonomickými a kultúrnymi centrami regiónov s koncentráciou väčšieho počtu obyvateľov, v ktorých sa viac vyskytujú kriminálne činy, či prejavy narušania verejného poriadku. Všeobecne platí, že medzi základné príčiny kriminality patrí nezamestnanosť a problémy zabezpečiť si zákonnou cestou primerané životné podmienky a príjem, sociálne odlúčenie až vylúčenie, nevhodné bývanie, rodinné problémy, potreba sa neoprávnene materiálne obohatiť a ďalšie. K nárastu kriminality tiež prispieva výskyt príležitostí pre jej páchanie.

Najvyššia miera kriminality v meste Spišská Nová Ves sa prejavuje na sídliskách a prevažuje majetková trestná činnosť, krádeže a poškodzovania cudzej veci. Miestom páchania drobnej trestnej činnosti sú najmä priestory supermarketov a obchodných centier, ale aj rekreačných stredísk a záhradkárskeho osád, pričom často krát sú páchatelmi trestnoprávne nepostihnutelní maloletí páchatelia, a to najmä obyvatelia rómskych komunit. Vo večerných hodinách prevláda násilná delikvencia (aj mladistvých a v súvislosti so záverečnými hodinami) v pohostinských zariadeniach, ktorá pokrýva najmä centrum mesta, v menšej miere aj sídliská.

V rámci priority Bezpečné mesto je dôležitá problematika ohrozenia mesta vznikom náhodných a mimoriadnych udalostí a rizík v súvislosti so zmenou klímy (povodne, ale aj nedostatok vody, snehové kalamity, horúčavy, víchrice a pod.), ako aj v súvislosti s činnosťou rôznych subjektov v meste (potenciálne havárie z prevádzky týchto subjektov s negatívnym vplyvom na zdravie, stav životného prostredia, majetok). na dopady ktorej mestu v súčasnosti chýba systematická a cielená príprava.

*Táto priorita je prierezová a vytvárajúca synergické efekty cez všetky ostatné priority.*

## **Mesto dopravnej mobility**

Doprava, dopravná infraštruktúra, dopravná dostupnosť a mobilita sú základnými faktormi ekonomického a hospodárskeho rozvoja mesta, tým aj podpory rozvoja zamestnanosti i zvyšovania kvality života obyvateľov mesta. Súčasne patria tieto medzi dôležité lokalizačné faktory, na základe kvality ktorých sa investori rozhodujú o umiestnení svojich investícií. Doprava vo väčších mestách sa za posledných 5 rokov vyznačuje takmer zdvojnásobením počtu automobilov. Omnoho vypuklejším sa tak pre mnohé z miest stal problém rastúcej kongescie – hustoty premávky, ktorá nie len zhoršuje plynulosť a bezpečnosť dopravy, ale aj stav životného prostredia mesta a stáva sa tak stresovým faktorom života obyvateľov.

Mesto Spišská Nová Ves je dopravne zaťažované nie len pohybom jeho obyvateľov a obyvateľov blízkeho okolia, ktorí do mesta dochádzajú za prácou, ale aj tranzitnou a nákladnou dopravou z dôvodu nedobudovaného vonkajšieho okruhu, kedy cez centrum mesta prechádzajú dve hlavné dopravné osi okresu. Chýbajúci vonkajší okruh vo významnej miere prispieva k zhoršovaniu plynulosti dopravy v meste. Rastúcemu objemu dopravy v meste nie sú v súčasnosti prispôbené kapacity a technické parametre komunikácií a križovatiek, vrátane statickej dopravy.

Statická doprava v centre mesta, ale aj na sídliskách je poddimenzovaná. Len v centre mesta je potrebné vybudovať, prípadne skvalitniť približne 840 parkovacích miest, čo predstavuje približne 50% počtu existujúcich parkovacích miest stavu v roku 2007.



Mesto sa vyznačuje aj nedostatkom k motoristickej doprave alternatívnych cyklo dopravných trás. Pri rastúcej hustote dopravy je problematickou aj otázka zabezpečenia bezpečnosti účastníkov cestnej premávky.

*Priorita má všeobecný súvis so životom občanov mesta a komfortom jeho návštevníkov a synergicky priamo pôsobí s veľkou väčšinou rozvojových priorít.*

### **Mesto dobrého spravovania**

Spravovanie, na rozdiel od vládnutia, ktoré je chápané ako politický rozhodovací proces, je systémovo širšie spoločenské vládnutie. Obsahuje teda aj procesy podpory a koordinovania činností medzi rôznymi subjektmi pôsobiacimi na území mesta, či v jeho spádovom území, s cieľom dosiahnuť synergické efekty a vyššiu dynamiku rozvoja. Je dokázaná priama príčinná súvislosť medzi dynamikou rozvoja mesta a kvalitou jeho spravovania.

Mesto Spišská Nová Ves má dlhodobý záujem o zlepšovanie procesu spravovania, či už zvyšovaním využívania rozvojového potenciálu územia, zlepšovaním manažérskych procesov v rámci samosprávy, zvýšením účinnosti a efektívnosti činností spoločností s majetkovou účasťou mestskej samosprávy, ako aj zvyšovaním odborných kapacít volených a výkonných reprezentantov mestskej samosprávy.

Ďalšou kľúčovou oblasťou v oblasti spravovania mesta je zlepšenie komunikácie s občanmi a subjektmi na území mesta, ako aj skvalitnenie komunikácie v rámci samotnej samosprávy.

Priebežné zlepšovanie faktorov spravovania ako sú efektívnosť, účinnosť, transparentnosť a participatívnosť, je dôležitou zásadou fungovania mesta Spišská Nová Ves. Predpokladom dobrého spravovania je aj mechanizmus monitorovania a vyhodnocovania týchto faktorov.

Optimalizácia spravovacích procesov a synergické využívanie disponibilných ľudských, materiálnych, inštitucionálnych a finančných zdrojov je predpokladom pre rast konkurencieschopnosti mesta a teda pre vyššiu kvalitu života jeho obyvateľov.

*Priorita je kľúčová pre napĺňanie všetkých ostatných rozvojových priorít a od progresu v nej závisí vo veľkej miere aj progres v ostatných prioritách.*

## **3.2 Vízia mesta Spišská Nová Ves v roku 2020**

***Spišská Nová Ves – Mesto s dobrým výhľadom - je v roku 2020 vysoko konkurencieschopným mestom v rámci Slovenska, s dobrými podmienkami pre rozvoj ekonomických príležitostí a súčasne je miestom pre kvalitný život všetkých skupín obyvateľov. Mesto plní prirodzenú úlohu rozvojového lídra svojho okolia:***

- **Počet návštevníkov a počet prenocovaní v meste sa výrazne zvýšil vysoko nad úroveň priemeru miest Slovenskej republiky.** Mesto láka návštevníkov svojím vzhľadom, rozvinutou infraštruktúrou cestovného ruchu a zároveň turistickými atraktivitami a produktmi na území mesta. Súčasne je centrom turizmu najmä pre destináciu Národný park Slovenský raj, ako aj pre kultúrno-historický región Spiš.
- **Mesto je vyhľadávaným miestom pre podnikanie. Počet malých a stredných podnikateľov, ako aj objem nových investícií, sa významne zvýšil.** Mesto má cieleň systém podpory malého a stredného podnikania, dobudovaný priemyselný park a priemyselnú zónu plne využívané podnikateľskými subjektmi, založené najmä na environmentálne prijateľných činnostiach a technológiách.
- **Mesto je výnimočné svojím statusom kultúrneho centra regiónu Spiša.** V meste účinkujú významní umelci a umelecké telesá národného a medzinárodného významu. Kultúrny život

## Synergia

v meste sa vyznačuje vysokou návštevnosťou atraktívnych podujatí profesionálnej i neprofesionálnej kultúry v zrekonštruovaných kultúrnych stánkoch, ako aj kultúrnych aktivít pod holým nebom organizovaných bližšie k ľuďom a k ich obydliam. Občania všetkých vekových skupín aktívne využívajú svoj tvorivý a umelecký potenciál.

- **Mesto je známe nadpriemerným počtom ľudí zapojených do športových a pohybových aktivít, čo sa odráža aj v ich zdravšom životnom štýle.** K športovaniu ľudí motivuje silná športová tradícia mesta, existencia širokej škály profesionálnych a výkonnostných športov a športovcov na celoslovenskej a medzinárodnej úrovni. Pre šport a športovanie ľudí v každom veku sú v meste vytvorené kvalitné podmienky.
- **Charakter zeleného mesta** vyjadrujú obnovené hlavné parky a nová zeleň na sídliskách, ktorá plní všetky funkcie verejnej zelene, tiež vysoká miera separovania a zhodnocovania komunálneho odpadu, ako aj kompletne dobudovaná environmentálna infraštruktúra. Kombináciou podpory a využívania obnoviteľných zdrojov energie a realizácie úsporných energetických opatrení **mesto zvýšilo mieru svojej energetickej sebestačnosti a bezpečnosti.**
- **Mesto má vytvorené podmienky pre kvalitnú a dostupnú sociálnu starostlivosť.** Starostlivosť o seniorov z mesta i blízkeho okolia je založená na cielených službách pobytového, ambulantného a terénneho typu s individuálnym prístupom. Seniori participujú na verejnom živote a aktívne trávia svoj voľný čas v dôstojných podmienkach. Ľudia s obmedzenou pohyblivosťou majú vytvorené podmienky pre voľný bezbariérový pohyb v meste, vrátane prístupu do verejnej dopravy a verejných budov. Mesto pomáha všetkým zraniteľným skupinám, ktoré to potrebujú.
- **Mesto sa systematicky venuje riešeniu rómskej problematiky.** Realizuje cieľavedomú komunitnú a terénnu sociálnu prácu v rómskych osídleniach, hlavne aktivity zamerané na zlepšenie kvality bývania, na zvýšenie starostlivosti o vlastné zdravie, na vzdelanie a zvyšovanie zamestnateľnosti, čo významne prispieva k zvýšeniu miery sociálnej inklúzie.
- **V meste deti a žiaci získavajú kvalitné, komplexné a na inovatívnych metódach založené vzdelanie, rozvíjajúce ich vedomosti a zručnosti.** Do prvých ročníkov ZŠ prichádzajú deti vedomostne a mentálne pripravené. Materské a základné školy sú zdravým, tvorivým, bezpečným a motivujúcim miestom pre výchovu a vzdelávanie a vhodné podmienky vytvára mesto aj pre pôsobenie stredných a vysokých škôl na jeho území. Mesto má kvalitných absolventov škôl, z ktorých väčšina nemá problém sa umiestniť na výberových školách v ďalšom stupni vzdelávania.
- **V meste sa v minimálnej miere vyskytuje drobná kriminalita, či porušovanie verejného poriadku,** čo je výsledkom efektívnejšej práce a spolupráce bezpečnostných zložiek, programov prevencie kriminality, ako aj zodpovednejšieho správania sa a konania samotných obyvateľov mesta.
- **Mesto výrazným spôsobom znižuje možné škody na majetku a zdraví vyplývajúce z extrémnych výkyvov počasia,** ako sú povodne, požiare, havárie, snehové kalamity a pod. Toto sa dosiahlo predovšetkým skvalitnením plánovacích a rozhodovacích procesov v oblasti prevencie a adaptácie na zmenu klímy, ako aj modernizáciou vybavenia záchranných zložiek a zlepšenou koordináciou ich činností.
- **Mesto je organicky zapojené do národného dopravného systému** ako jeden z dôležitých dopravných uzlov pre región Spiš. Obyvatelia a návštevníci mesta sa v rámci mesta plynulo a bezpečne prepravujú.
- **Mesto plne využíva svoj rozvojový potenciál, príležitosti a verejné zdroje.** Funguje na princípoch načúvania potrebám a podnetom verejnosti a reaguje na príležitosti a ohrozenia prichádzajúce z vonkajšieho prostredia. Aktívne využíva mechanizmy spolupráce a partnerstva s podnikateľmi, neziskovým sektorom, s obcami a mestami regiónu a ich združeniami, ale i s partnerskými



mestami. Mesto uplatňuje definované, verejne diskutované a schválené zásady efektívneho hospodárenia a zhodnocuje tak svoj vlastný majetok.

### Hlavné ciele rozvoja mesta pre dosiahnutie Vízie mesta v roku 2020:

1. Vytvoriť zo Spišskej Novej Vsi a jej okolia významnú turistickú destináciu Stredného Spiša
2. Vytvoriť zo Spišskej Novej Vsi zaujímavé miesto pre podnikanie
3. Rozšíriť ponuku a zvýšiť dostupnosť kvalitných kultúrnych podujatí a aktivít
4. Zvýšiť zapojenie verejnosti do aktívneho oddychu, pohybu a športovania ako súčasť zdravého životného štýlu
5. Zlepšiť životné prostredie mesta
6. Zvýšiť kvalitu a dostupnosť sociálnej starostlivosti a sociálnych služieb
7. Zlepšiť kvalitu života Rómskej menšiny a zvýšiť mieru jej sociálnej inklúzie
8. Zvýšiť kvalitu a inovovať výchovno-vzdelávací proces za účelom rozvoja kľúčových kompetencií a zdravého vývoja detí a žiakov škôl v správe mesta
9. Zvýšiť účinnosť zabezpečenia verejného poriadku a znížiť drobnú kriminalitu
10. Zvýšiť pripravenosť mesta na riešenie mimoriadnych udalostí a ich následkov
11. Zlepšiť dostupnosť mesta, technický stav komunikácií a ich dopravnú vybavenosť
12. Zvýšiť kvalitu spravovania Mestskej samosprávy za účelom dosiahnutia vyššej dynamiky rozvoja

### 3.3 Rozvojové programy

Pre naplnenie rozvojového smerovania mesta Spišská Nová Ves je každá rozvojová priorita rozpracovaná do svojho **rozvojového programu**, ktorý pozostáva z **rozvojového cieľa danej priority, opatrení a balíkov aktivít**, ktorých realizácia je nevyhnutná pre dosiahnutie stanoveného cieľa. Obsahuje aj indikátory pre vyhodnotenie naplnenia cieľa.

Úroveň konkrétnosti stanovenia aktivít sa medzi jednotlivými prioritami líši, čo je výsledkom rozdielneho pokroku a rozpracovanosti, či dostupnosti údajov pre jednotlivé oblasti. Detailnejšie definovanie aktivít a ich rozpracovanie do akčného plánu bude predmetom práce vytvorených programových tímov pre implementáciu jednotlivých programov.

Pri realizácii cieľov, opatrení a aktivít samospráva mesta vystupuje podľa ich povahy a zainteresovanosti na plnení/dosahovaní v troch základných pozíciách:

1. ako **vykonávateľ a realizátor cieľov, opatrení a aktivít** s priamou zodpovednosťou (priamou kompetenciou/právomocou) za ich plnenie
2. ako **partner** subjektov majúci priamu zodpovednosť za danú oblasť alebo efektívnejšie a účinnejšie nástroje ako samotné mesto v danej prioritě
3. ako **iniciátor a umožňovateľ** aktivít iných subjektov v súlade s cieľmi rozvoja mesta

Za realizáciu každej priority vo forme Rozvojového programu sa stane zodpovedným konkrétny subjekt samosprávy mesta, s vymedzením spolupracujúcich zložiek, v prípade, že to povaha priority vyžaduje.

**Rozvojové smerovanie mesta bude naplnené dosiahnutím 12 rozvojových cieľov prostredníctvom realizácie navrhovaných 44 opatrení a 187 aktivít, čo je za cca 10 rokov ročne 4 – 5 opatrení a 18 – 19 aktivít v závislosti na odbornej a najmä finančnej náročnosti, ktorej presnejšie definovanie bude predmetom akčného plánovania/akčného plánu a tvorby rozpočtu mesta.**

### 3.3.1 Mesto ako centrum turizmu Stredného Spiša

Pre plné využitie potenciálu a príležitostí, ktoré mesto má, je potrebné doplniť a dobudovať mestské - tak letné, ako aj zimné turistické atraktivity spojené s novými investíciami, skrásliť a vizuálne zatraktívniť centrá mesta tak, aby sa vytvorila atraktívna ponuka CR aj na úrovni samotného mesta. Mesto Spišská Nová Ves ako ekonomicky najvýznamnejší subjekt Stredného Spiša, má potenciál stať aj prirodzeným lídrom a koordinátorom rozvoja cestovného ruchu na celom tomto území. Za týmto účelom si musí vytvoriť kapacity, štruktúry a nástroje zamerané na iniciáciu a spájanie miest a obcí Stredného Spiša, poskytovateľov služieb v CR a iných relevantných subjektov pri vytváraní ponuky turistických produktov podľa dopytu špecifických požiadaviek rôznych cieľových skupín turistov a návštevníkov mesta, pre podporu zlepšovania kvality a rozsahu služieb, vedomostí a zručností pre manažment CR, marketingu, dopravných služieb, turistických atraktivít a pod.

## CIEĽ 1: VYTVORIŤ ZO SPIŠSKEJ NOVEJ VSI A JEJ OKOLIA VÝZNAMNÚ TURISTICKÚ DESTINÁCIU STREDNÉHO SPIŠA

### Indikátory splnenia cieľa:

1. Počet prenocovaní / rok
2. Počet fungujúcich novovytvorených turistických produktov (balíkov)
3. Výška finančných prostriedkov z rozpočtu mesta vynaložených na rozvoj CR

**Cieľ bude naplnený prostredníctvom realizácie 6- tich opatrení a spolu 41 aktivít**

#### 1.1 Opatrenie:

**Zlepšenie manažmentu CR na úrovni samosprávy mesta a koordinácie subjektov v CR na Strednom Spiši**

#### Návrh aktivít:

- 1.1.1 Vytvoriť podrobnejšie programovacie dokumenty (štúdie, analýzy) pre podporu, koordináciu a manažment rozvoja CR
- 1.1.2 Prehodnotiť a zefektívniť súčasnú organizačnú štruktúru mestského úradu (MsÚ) v oblasti manažmentu rozvoja CR
- 1.1.3 Inicovať a realizovať ďalšie vzdelávanie vybraných pracovníkov mesta v oblasti manažmentu a rozvoja cestovného ruchu ako súčasť rozvoja mesta a regiónu
- 1.1.4 Inicovať skvalitnenie a zefektívniť činnosti a účasť Mesta v združeních obcí (mikroregionálnych združeníach) so zameraním na rozvoj cestovného ruchu, najmä v území Slovenského raja a na Strednom Spiši
- 1.1.5 Vytvoriť funkčné a inštitucionalizované partnerstvo (klaster) a zriadiť agentúru destinačného manažmentu s účasťou mesta s cieľom zabezpečovania agentúrnych činností pre zintenzívnenie cieľenej komunikácie a koordinácie subjektov a aktivít v cestovnom ruchu, kultúre, športu s regionálnymi samosprávami, okolitými mestami a obcami

#### 1.2 Opatrenie:

**Zvýšenie účinnosti marketingu turistických produktov a atraktivít v meste a v regióne Stredného Spiša**

#### Návrh aktivít:

Synergia

- 1.2.1 *Pripraviť a realizovať sériu konferencií, seminárov a workshopov na posilnenie kapacít, zviditeľnenie mesta a regiónu a podporu rozvoja cestovného ruchu*
- 1.2.2 *Prehodnotiť a dobudovať web stránky mesta ako efektívneho informačného a komunikačného nástroja v oblasti CR*
- 1.2.3 *Propagovať mesto spoločne s inými mestami a obcami regiónu Stredný Spiš, Spiš, Košický kraj na výstavách a veľtrhoch CR*
- 1.2.4 *Vydať komplexné turistické materiály na propagáciu mesta a územia regiónu Stredného Spiša*

**1.3 Opatrenie:**

**Tvorba turistických produktov a atraktivít na úrovni mesta a na nadmestskej úrovni**

Návrh aktivít:

- 1.3.1 *Dobudovať športovo-rekreačný areál „Spišský raj“*
- 1.3.2 *Dobudovať lyžiarske stredisko „HorSki park“*
- 1.3.3 *Dobudovať lyžiarsky areál Rittenberg vrátane rekonštrukcie lyžiarskeho vleku*
- 1.3.4 *Dobudovať MADARAS park vrátane ZOO ako komplexný produkt CR a mestskej a prímestskej rekreácie*
- 1.3.5 *Dobudovať spoločné turistické balíky v rámci „Gotickej cesty“, „Železnej cesty“ a cesty po „Hradoch a kaštieľoch“ s prepojením na región Gemera a Maďarskú republiku*
- 1.3.6 *Vytvoriť nové produkty CR v spolupráci s Euroregiónom Tatry a Poľskou republikou*
- 1.3.7 *Iniciovať a participovať na sprístupnení rokliny (PR Kysel) v NP Slovenský raj v spolupráci s Mikroregiónom Slovenský raj*
- 1.3.8 *Vytvoriť prepojenie cykloturistických trás v intraviláne a extraviláne mesta a jeho okolí, najmä na územie Slovenského raja*
- 1.3.9 *Vytvoriť spoločné produkty CR o tradíciách a histórii baníctva na Spiši*
- 1.3.10 *Vybudovať Areál fauny a flóry v lokalite Lesnica v spolupráci so štátnou ochranou prírody - Správou NP Slovenský raj*
- 1.3.11 *Vybudovať vyhliadkovú vežu v katastri mesta*
- 1.3.12 *Sprístupniť sakrálne pamiatky*
- 1.3.13 *Zaviesť poskytovanie zliav vo vybraných subjektoch, produktoch a službách v meste a regióne*

**1.4 Opatrenie:**

**Zlepšenie dopravnej dostupnosti centier CR v Slovenskom raji**

Návrh aktivít:

- 1.4.1 *Dobudovať a skvalitniť dopravný orientačný systém s dôrazom na dostupnosť turistických produktov a atraktivít v meste, Slovenskom raji a okolí, dopravných centrách, staniach, letiskách, na prístupových komunikáciách*
- 1.4.2 *Zaviesť pravidelné dopravné spojenia medzi jednotlivými centrami CR v Slovenskom raji a mestom Spišská Nová Ves*
- 1.4.3 *Opraviť/rekonštruovať prístupové cesty do rekreačných stredísk ako predpokladu rozvoja turistických centier*
- 1.4.4 *Iniciovať charterové lety na letisku v Poprade s cieľom lepšej a rýchlejšej dostupnosti turistov na Spiš a do Slovenského raja*

**1.5 Opatrenie:**

**Skvalitnenie služieb CR**Návrh aktivít:

- 1.5.1 *Rozšíriť turistické informačné služby*
- 1.5.2 *Zaviesť sprievodcovské služby*
- 1.5.3 *Systémovo vyriešiť údržbu turistických chodníkov, cykloturistických chodníkov*
- 1.5.4 *Dobudovať doplnkovú infraštruktúru CR v meste a jeho okolí na (oddychové prístrešky, úschovňa batožín, práčovňa, požičovňa bicyklov)*
- 1.5.5 *Dobudovať ubytovacia infraštruktúru v meste (rekonštrukcia hotela Preveza a hotela Šport, výhľadovo výstavba turistickej ubytovne)*
- 1.5.6 *Vypracovať a zaviesť podporné a hodnotiace mechanizmy pre skvalitňovanie služieb na území mesta (prieskumy spokojnosti, sledovanie a vyhodnocovanie dohodnutých hodnotiacich kritérií a pod.)*

**1.6 Opatrenie:****Zatraktívnenie a oživenie centier mesta**Návrh aktivít:

- 1.6.1 *Rekonštruovať centrálnu mestskú zónu*
- 1.6.2 *Dobudovať Banické námestie*
- 1.6.3 *Vybudovať Alabastrové námestie v Novoveskej Hute*
- 1.6.4 *Dotvoriť šošovkovité námestie výtvarnými dielami, sochami a atraktívnymi prvkami drobnej architektúry, zeleňou a kvetenou, účelovými zariadeniami pre aktívny voľný čas na námestí ako napr. otvorené klzisko pre deti, šach a pod.*
- 1.6.5 *Rekonštruovať Štefánikovo námestie*
- 1.6.6 *Komplexne rekonštruovať pamiatkový objekt Reduta*
- 1.6.7 *Rekonštruovať pamiatkový objekt sídla súčasnej ZUŠ*
- 1.6.8 *Rekonštruovať pamiatkový objekt Provinčný dom*
- 1.6.9 *Zatraktívniť tradičné Spišské trhy, Trh ľudových remesiel a Vianočný trh*

**3.3.2 Zaujímavé miesto pre podnikanie**

Zo strany samosprávy je nevyhnutné skvalitniť, rozšíriť a prispôbiť služby na podporu najmä malých a stredných podnikateľov ich skutočným potrebám, na čo si však mesto musí vytvoriť funkčné nástroje a odborné kapacity, pričom podporovaní by mali byť len podnikatelia z perspektívnych podnikateľských odvetví. Zároveň je nevyhnutné vytvoriť systém na aktívnu akvizíčnú činnosť získavania investorov a následne na adresnú pomoc pri ich etablovaní na úrovni mesta, so zapojením organizácií i obchodných spoločností s účasťou mesta a zároveň im vytvoriť vhodné a technicky vybavené plochy pre podnikanie. Mesto by touto činnosťou malo aktívne napomáhať budovaniu a rozširovaniu dodávateľsko - odberateľských sietí už v meste existujúcich, ako aj nových perspektívnych odvetví a služieb.

**CIEĽ 2: VYTVORIŤ ZO SPIŠSKEJ NOVEJ VSI ZAUJÍMAVÉ MIESTO PRE PODNIKANIE****Indikátory splnenia cieľa:**

1. *Objem novozískaných investícií na územie mesta, resp. do jeho spádovej oblasti*
2. *Počet založených nových podnikateľských subjektov*

### 3. Počet nových pracovných miest

**Cieľ bude naplnený prostredníctvom realizácie 3 opatrení a spolu 11 aktivít:**

#### 2.1 Opatrenie:

**Príprava vhodných plôch a budov s príslušnou technickou vybavenosťou pre nové investície**

Návrh aktivít:

- 2.1.1 *Dobudovať infraštruktúru v Priemyselnom parku*
- 2.1.2 *Vybudovať technickú infraštruktúru v priemyselnej zóne Podskala*
- 2.1.3 *Revitalizovať existujúce využiteľné hnedé zóny (bývalý Mäsokombinát, areál bývalého Finišu)*

#### 2.2 Opatrenie:

**Posilnenie inštitucionálneho a odborného zázemia pre udržanie väčších investorov a získanie (etablovanie) nových investícií**

Návrh aktivít:

- 2.2.1 *Posilniť odborné kapacity a činnosti na úrovni Mesta a jeho organizačných štruktúr a proaktívne zabezpečiť činnosti zamerané na udržanie a získanie investorov*
- 2.2.2 *Vytvoriť stratégiu získavania nových investícií a marketingovú stratégiu možností rozvoja podnikania a investovania*
- 2.2.3 *Odvetvovo cielene etablovať nových investorov na území mesta s dôrazom na využitie Priemyselného parku a priemyselnej zóny Podskala*
- 2.2.4 *Vypracovať projektové zámery, možnosti a zásady prípravy PPP projektov zameraných na rozvoj mesta*

#### 2.3 Opatrenie:

**Zvýšenie účinnosti a kvality podpory pre rozvoj existujúceho a novo začínajúceho MsP**

Návrh aktivít:

- 2.3.1 *Vypracovať analýzu podnikateľského a investičného prostredia v meste, perspektívnych podnikateľských odvetví nepoškodzujúcich životné prostredie a definovať problémy a potreby podnikateľských subjektov v oblasti podpory podnikania zo strany samosprávy mesta*
- 2.3.2 *Prehodnotiť existujúci a zaviesť účinnejší systém podpory MaSP a komunikácie s podnikateľskou sférou, najmä využitím a prostredníctvom činností a kapacít BIC, s.r.o., a Priemyselného inkubátora*
- 2.3.3 *Zriadiť koncentrovanú zónu služieb a remesiel ako služby pre obyvateľov, ale aj samotných podnikateľov*
- 2.3.4 *Ako súčasť budovania podnikateľskej kultúry v meste pravidelne realizovať súťaž o najlepší produkt, inovatívny čin, či kvalitnú službu mesta*

### 3.3.3 Pulzujúce mesto

Pre zaktivizovanie verejnosti je v oblasti kultúry zo strany mesta nevyhnutné podporovať priame zapájanie sa verejnosti do definovania a vytvárania kultúrneho charakteru mesta jej geografickým a tematickým približovaním, či už zameraním alebo miestom je prezentácie. Široká škála existujúcich i navrhovaných kultúrnych činností a aktivít si žiada zavedenie mechanizmu pre vzájomné informovanie sa a koordináciu najmä kultúrnych, ale aj iných napr. vzdelávacích inštitúcií i podnikateľských subjektov v tejto oblasti. Tiež je potrebné sústrediť sa na zlepšenie technického stavu a vybavenia existujúcich kultúrnych zariadení.

Z hľadiska napomáhania a podpory zdravého životného štýlu rôznych vekových skupín obyvateľstva, je potrebné realizovať adresné propagačné a osvetové kampane a aktivity pre zdôraznenie významu športu ako súčasť zdravého životného štýlu. Potrebné je tiež zlepšiť technický stav vybranej športovej infraštruktúry ako aj jej prístupnosť pre využívanie obyvateľstvom. Do portfólia dostupných možností pre pohyb, oddych a rekreáciu obyvateľstva v meste a jeho blízkom okolí je nevyhnutné doplniť infraštruktúru so zameraním na špecifické potreby cieľových skupín obyvateľov i návštevníkov mesta, ako pre mamičky s deťmi, deti a mládež, seniorov a starších občanov, ale aj pre turistov, cyklistov, korčuliarov, bežcov, či skateboard a ďalších tak, aby boli vytvorené možnosti tak pre letné ako aj zimné pohybové aktivity a rekreáciu.

### **CIEĽ 3: ROZŠÍRIŤ PONUKU A ZVÝŠIŤ DOSTUPNOSŤ KVALITNÝCH KULTÚRNYCH PODUJATÍ A AKTIVÍT**

#### **Indikátory splnenia cieľa:**

1. Výška investícií mesta do kultúrnej infraštruktúry
2. Počet kultúrnych podujatí a aktivít/rok
3. Objem finančných prostriedkov mesta vynaložených na podporu alternatívnej a amatérskej kultúry

**Cieľ bude naplnený prostredníctvom realizácie 3 opatrení a spolu 10 aktivít:**

#### **3.1 Opatrenie:**

**Zlepšenie technickej infraštruktúry a technického vybavenia kultúrnych zariadení**

##### Návrh aktivít:

- 3.1.1 Rekonštruovať Kultúrny dom Mier
- 3.1.2 Modernizovať/digitalizovať kino Mier
- 3.1.3 Rekonštruovať amfiteáter Madaras
- 3.1.4 Rekonštruovať Dom kultúry (ako objektu v majetku mesta Spišská Nová Ves)

#### **3.2 Opatrenie:**

**Zefektívnenie koordinácie činnosti kultúrnych inštitúcií v meste**

##### Návrh aktivít:

- 3.2.1 Vytvoriť komunikačnú platformu pre koordináciu činností subjektov kultúry
- 3.2.2 Vytvoriť a inštalovať nový jednotný informačný systém propagácie športových, kultúrnych a spoločenských podujatí v meste

### 3.3 Opatrenie:

**Vytvorenie príležitostí pre činnosti neprofesionálnej kultúry a pre realizáciu kultúry viac na sídliskách**

#### Návrh aktivít:

- 3.3.1 *Realizovať podujatia prezentujúce miestnych umelcov i umelcov z iných miest a regiónov v rámci kultúrneho leta*
- 3.3.2 *Vytvoriť podmienky pre organizáciu open-air multižánrového festivalu*
- 3.3.3 *Zriadiť Mestský klub mladých pri MKC*
- 3.3.4 *Nahradiť dotačný systém grantovým systémom na podporu profesionálnej aj neprofesionálnej kultúry*

### **CIEĽ 4: ZVÝŠIŤ ZAPOJENIE VEREJNOSTI DO AKTÍVNEHO ODDYCHU, POHYBU A ŠPORTOVANIA AKO SÚČASTI ZDRAVÉHO ŽIVOTNÉHO ŠTÝLU**

#### **Indikátory cieľa:**

- 1. *Počet aktívne zúčastnených ľudí na organizovaných masových športových podujatiach*
- 2. *Počet detí zapojených do pravidelných mimoškolských športových aktivít*
- 3. *Objem vynaložených finančných prostriedkov mesta na skvalitnenie športovej infraštruktúry*
- 4. *Plocha novo vybudovaných rekreačných a voľnočasových zón*

**Cieľ bude naplnený prostredníctvom realizácie 2 opatrení a spolu 11 aktivít:**

#### **4.1 Opatrenie:**

**Skvalitnenie a sprístupnenie športovej infraštruktúry mesta a v meste pre športovú i širšiu verejnosť**

#### Návrh aktivít:

- 4.1.1 *Zväčšiť rozlohu, zvýšiť kapacitu a modernizovať mestské kúpalisko a krytú plaváreň v zmysle vypracovaného projektu „Obnova areálu letného a krytého kúpaliska“*
- 4.1.2 *Zrekonštruovať a modernizovať tenisové kurty pod Blaumontom*
- 4.1.3 *Zrekonštruovať skateboardové ihrisko*
- 4.1.4 *Vybudovať a udržiavať zimné bežkárске trate*
- 4.1.5 *Vybudovať a udržiavať trasy pre inline korčuľovanie v intraviláne mesta*
- 4.1.6 *Vytvoriť a zaviesť systém sprístupnenia športových školských areálov pre verejnosť – pilotný model*
- 4.1.7 *Zrekonštruovať štadión Tatran*

#### **4.2 Opatrenie:**

**Zlepšenie stavu existujúcich a vytvorenie nových možností a voľnočasových zón pre krátkodobú a víkendovú mestskú a prímestskú rekreáciu**

#### Návrh aktivít:



- 4.2.1 *Vybudovať Nábrežie Hornádu (pešie chodníky, cyklochodníky, protipovodňová ochrana, drobné služby)*
- 4.2.2 *Vybudovať Lesopark Šulerloch – Rittenberg – Novoveská Huta – Rybníky*
- 4.2.3 *Vybudovať športové (streetbal, basketbal) a atraktívne „adrenalinové“ plochy najmä pre mládež – lanové dráhy, lezecké steny, lávky a pod. s využitím prírodného prostredia (parky, lesoparky)*
- 4.2.4 *Skvalitniť detské ihriská a oddychové plochy na sídliskách*

### 3.3.4 Zelené mesto

V rámci tejto rozvojovej priority je nutné venovať sa koncepcnej obnove a tvorbe zelene v parkoch, na sídliskách, líniovej, ochranej, hygienickej, estetickej, či inak funkčnej verejnej zelene. Dôležitým je budovanie zelene v meste a jeho okolí ako významného prvku v oblasti zmierňovania negatívnych vplyvov vyplývajúcich z častejšie sa opakujúcich dôsledkov klimatických zmien (povodne, horúčavy, požiare a pod.). V zmysle potrieb mesta je nevyhnutné zlepšiť čistotu v meste.

V súvislosti s nárastom množstva najmä komunálnych odpadov a negatívami spojenými s jeho skládkovaním, je nevyhnutné v meste dlhodobo preferovať a rozširovať separovaný zber a zo strany mesta realizovať s tým súvisiacu environmentálnu výchovu rôznych skupín obyvateľstva.

Jedným z účinných nástrojov skvalitňovania stavu životného prostredia a čistoty mesta je environmentálna infraštruktúra a to údržba, dobudovanie a rozšírenie vodovodov a kanalizácie vo vybraných častiach mesta, tiež v prípade budovania nových lokalít pre bývanie.

Pre udržanie požadovaného stavu v tejto oblasti je tiež nevyhnutné motivovať a zainteresovať obyvateľov mesta na udržiavaní čistoty a skrášľovaní mesta.

## CIEĽ 5: ZLEPŠIŤ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE MESTA

### Indikátory splnenia cieľa:

1. *Výmera zelene na obyvateľa v m<sup>2</sup>*
2. *% vyseparovaných zložiek komunálneho odpadu/rok*
3. *Spotreba energie v budovách a objektoch mesta*
4. *Počet objektov / subjektov mesta využívajúcich OZE*

**Cieľ bude naplnený prostredníctvom realizácie 5 opatrení a spolu 27 aktivít:**

### 5.1 Opatrenie:

**Zvýšenie kvality a rozsahu verejnej zelene v intraviláne i extraviláne mesta**

#### Návrh aktivít:

- 5.1.1 *Vytvoriť generel a plán obnovy mestskej zelene*
- 5.1.2 *Zaviesť funkčný a dôsledný interný (MsÚ) mechanizmus tvorby a ochrany zelene (najmä pri realizácii stavebných aktivít na území mesta od prípravy projektov budovania/tvorby zelene až po ich realizáciu, vrátane plánovania a realizácie náhradných výsadiieb)*
- 5.1.3 *Zabezpečiť koncepcné činnosti záhradného architekta mesta, resp. sadovníka*
- 5.1.4 *Revitalizovať zeleň v parku centrálnej mestskej zóny*
- 5.1.5 *Rozšíriť plochy, vrátane novej zelene, nového cintorína v Spišskej Novej Vsi a vojenského cintorína v Novoveskej Hute*



## 5.2. Opatrenie:

### Zefektívnenie činností nakladania s komunálnym odpadom (KO) a zvýšenie miery separácie komunálnych odpadov

#### Návrh aktivít:

- 5.2.1 *Vypracovať Program odpadového hospodárstva mesta*
- 5.2.2 *Zhodnocovať biologický odpad realizáciou cez Regionálne centrum zhodnocovania biologicky rozložiteľného odpadu spolu so zavedením separovaného zberu biologicky rozložiteľných odpadov v celom meste*
- 5.2.3 *Prehodnotiť podmienky/možnosti pre separáciu textilného odpadu resp. ďalších zložiek KO*
- 5.2.4 *Dobudovať miesta/hniezda zberu pre separovaný KO a zvyškový KO a doplniť zberné nádoby pre separované zložky KO*

## 5.3 Opatrenie:

### Zlepšenie environmentálnej infraštruktúry

#### Návrh aktivít:

- 5.3.1 *Rekonštruovať a intenzifikovať ČOV v Spišskej Novej Vsi*
- 5.3.2 *Rekonštruovať ČOV v Novoveskej Hute*
- 5.3.3 *Rekonštruovať mestské rozvody vody, kanalizácie (podľa presnejšieho pasportu a plánu)*
- 5.3.4 *Vybudovať vodovod a kanalizáciu Pod Tepličkou*
- 5.3.5 *Vybudovať vodovod a kanalizáciu v lokalite Podskala a Hájik*
- 5.3.6 *Vybudovať inžinierske siete – vodovod a kanalizáciu v lokalitách IBV - Červený Jarok a Malé pole a postupne v ďalších lokalitách určených na bývanie v zmysle schváleného územného plánu mesta*
- 5.3.7 *Rekultivovať Regionálnu skládku odpadov 2. etapa 2. časť - (2011/2012)*
- 5.3.8 *Rozšíriť Regionálnu skládku odpadov Kúdelník II. v Spišskej Novej Vsi vybudovaním 3. etapy skládky*
- 5.3.9 *Vybudovať nový Zberný dvor v západnej časti mesta (plán na sídlisku Západ, resp. plocha v spolupráci s Obcou Smižany )*

## 5.4 Opatrenie:

### Zvýšenie energetickej efektívnosti a využívania obnoviteľných zdrojov energie (OZE) v meste

#### Návrh aktivít:

- 5.4.1 *Vypracovať energetický audit budov vo vlastníctve mesta*
- 5.4.2 *Realizovať opatrenia na zvyšovanie energetickej efektívnosti budov vo vlastníctve mesta*
- 5.4.3 *Zhodnotiť potenciál a možnosti využívania OZE na území mesta a v jeho okolí*
- 5.4.4 *Spolupracovať na realizácii projektu spoločnosti Brantner Nova, s.r.o., v Sp. Novej Vsi „Využitie energetického potenciálu skládkového plynu“ resp. ďalších na území mesta*

## 5.5 Opatrenie:

### Zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva

Návrh aktivít:

- 5.5.1 Realizovať každoročne pravidelné osvetové aktivity (napr. Deň vody, Deň Zeme a pod.)
- 5.5.2 Vytvoriť grantový systém s vyššpecifikovanými oblasťami ochrany a tvorby životného prostredia mesta
- 5.5.3 Pripraviť a realizovať program prevencie vzniku čiernych skládok v meste v spolupráci s MsP
- 5.5.4 Pripraviť a realizovať program prevencie znečisťovania územia mesta psími exkrementmi
- 5.5.5 Vzdelávaním a osvetou motivovať obyvateľov účinnejšie separovať komunálny odpad

**3.3.5 Sociálne zodpovedné mesto**

Dôraz v oblasti pobytových a ambulantných sociálnych služieb, najmä pre seniorov, bude kladený na trvalé zvyšovanie ich kvality, najmä vo forme špecializácie služieb a trvalého vzdelávania personálu, ako aj rozširovania ich kapacity. Seniorom je tiež nevyhnutné vytvárať podmienky na aktívne trávenie voľného času a zaistiť im možnosť participácie na verejnom živote. Pre voľný pohyb zdravotne postihnutých občanov, či pre občanov s dočasnými pohybovými obmedzeniami, je nutné debarierizovať verejné priestranstvá a budovy, ako aj možnosti cestovania verejnou dopravou. Potrebné je tiež zo strany mesta podporovať vytváranie pracovných príležitostí pre ľudí so zdravotným postihnutím.

K zlepšeniu kvality sociálnych služieb prispieje aj vytvorenie informačno – koordinačného mechanizmu medzi poskytovateľmi sociálnych služieb. Pre sprehľadnenie problematiky nároku a poskytovania sociálnych služieb, ako aj riešenia rôznych krízových situácií pre obyvateľov mesta je potrebné a aplikovať vytvoriť vhodné informačné nástroje zo strany samosprávy mesta.

**CIEĽ 6: ZVÝŠIŤ KVALITU A DOSTUPNOSŤ SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI A SOCIÁLNYCH SLUŽIEB NAJMÄ PRE SENIOROV A ZDRAVOTNE POSTIHNUTÝCH OBČANOV****Indikátory splnenia cieľa:**

1. Počet plne kvalifikovaných pracovníkov zariadení sociálnych služieb
2. % prijímateľov terénnych a krátkodobých pobytových sociálnych služieb v meste oproti poberateľom dlhodobých pobytových služieb
3. Počet bariér / prekážok pre bezbariérový pohyb zdravotne postihnutých na verejných priestranstvách vo verejne dostupných budovách
4. Podiel zdravotne postihnutých občanov zamestnaných v chránených dielňach k celkovému počtu zamestnateľných zdravotne postihnutých

**Cieľ bude naplnený prostredníctvom realizácie 5 opatrení a spolu 17 aktivít:**

**6.1 Opatrenie:****Skvalitnenie opatrovateľských služieb**Návrh aktivít:

- 6.1.1 Vytvoriť podmienky pre flexibilitu poskytovania opatrovateľských služieb (alternatívy v časovom rozsahu cez víkendy, počas noci, nepretržite, resp. ďalšie podľa prieskumu záujmu)
- 6.1.2 Realizovať vzdelávacie programy ďalšieho vzdelávania opatrovateliek zameraných najmä na zlepšenie komunikácie s klientom a jeho rodinou, riešenie konfliktných situácií a zvládanie stresu

## 6.2 Opatrenie:

### **Skvalitnenie života klientom v bytových zariadeniach mesta**

#### Návrh aktivít:

- 6.2.1 *Rekonštruovať budovu a modernizovať vybavenie zariadenia pre seniorov (Domov dôchodcov - DD)*
- 6.2.2 *Rekonštruovať budovu Zariadenia opatrovateľskej starostlivosti*
- 6.2.3 *Revitalizovať park pri DD s vytvorením funkčných plôch pre terapiu a voľnočasové aktivity klientov v exteriéri*
- 6.2.4 *Zaviest' v DD novú modernú internú technológiu pre komunikáciu klient – sestra*
- 6.2.5 *Zriadiť v zariadení opatrovateľskej služby denný stacionár pre seniorov*
- 6.2.6 *Vytvoriť podmienky pre zabezpečenie sociálno-zdravotnej starostlivosti pre klientov bytových zariadení dlhodobo chorých a so špeciálnymi diagnózami v spolupráci zainteresovaných subjektov (štát – región – mesto – zdravotnícke zariadenia - zriadenie špeciálnych lôžok a zabezpečenie špeciálnej starostlivosti)*

## 6.3 Opatrenie:

### **Skvalitnenie voľného času a zvýšenie participácie seniorov na verejnom živote**

#### Návrh aktivít:

- 6.3.1 *Modernizovať a dovybaviť priestory klubov dôchodcov v meste*
- 6.3.2 *Prostredníctvom malých projektov v spolupráci s mestom realizovať aktivity pre skvalitnenie života aktívnych seniorov (kultúrne, športové, vzdelávacie aktivity a ďalšie)*

## 6.4 Opatrenie:

### **Zvýšiť účinnosť pomoci mesta zdravotne postihnutým občanom**

#### Návrh aktivít:

- 6.4.1 *Vypracovať pasport prekážok, bariér v spolupráci s organizáciami zdravotne, najmä pohybovo, zrakovovo a sluchovo postihnutých občanov a plán na ich odstránenie*
- 6.4.2 *Realizovať opatrenia na území mesta na verejných priestranstvách a vo verejných budovách na odstránenie bariér*
- 6.4.3 *Rozšíriť počet nízkopodlažných autobusov v rámci MVD*
- 6.4.4 *Monitorovať, vyhodnocovať a podporovať možnosti zamestnávania zdravotne postihnutých občanov v rámci Mesta, jeho príspevkových a rozpočtových organizácií*

## 6.5 Opatrenie:

### **Zlepšenie koordinácie a spolupráce subjektov poskytujúcich sociálne služby**

#### Návrh aktivít:

- 6.5.1 *Vytvoriť funkčnú platformu pre komunikáciu a spoluprácu subjektov poskytujúcich sociálne služby v rámci mesta i regiónu (spoločné aktivity, programy, projekty a pod.)*

## Synergia

- 6.5.2 *Vypracovať, komunikovať a distribuovať „Príručku“ (súbor informácií a odporúčaní) obyvateľom mesta, inštitúciám, ako postupovať, čo robiť, kde hľadať sociálnu službu a pomoc v rôznych životných a krízových situáciách*
- 6.5.3 *Prehodnotiť dotačný systém poskytovania finančnej pomoci organizáciám a klubom poskytujúcim služby zdravotne postihnutým občanom a zmeniť ho na grantový systém, resp. min. finančné prostriedky účelovo viazať podľa vopred stanovených kritérií*

### 3.3.6 Mesto aktívnej sociálnej inklúzie Rómov

Aktivity mesta v tejto oblasti sa sústreďujú na rôznorodé aspekty kvality života Rómov a cieľové skupiny. Dôraz sa kladie na vzdelávanie rómskych detí a ich pozitívnu motiváciu formou rozvíjania ich umeleckých vloh a predpokladov. Z hľadiska posilnenia prevzatia zodpovednosti dospelých za kvalitu vlastného života bude mesto realizovať aktivity zamerané na zlepšenie zamestnateľnosti Rómov. Pozornosť sa sústreďí aj na kvalitu bývania a čistotu prostredia rómskych osád. Rozvoj komunitného života Rómov sa sústreďí nie len na rozvoj vnútorných väzieb v rámci tejto skupiny obyvateľov, ale za účelom zvýšenia miery sociálnej inklúzie aj na rozvoj väzieb s vonkajším prostredím vo forme zlepšenia vzdelávania a starostlivosti v komunite, organizáciou komunitných akcií a pod. Bezpečnosť v meste Spišská Nová Ves je negatívne ovplyvňovaná drobnou kriminalitou páchanou zväčša Rómskymi obyvateľmi, preto je potrebné komunitné aktivity sústreďiť aj na jej prevenciu, ako aj na prevenciu drogových závislostí.

## CIEĽ 7: ZLEPŠIŤ KVALITU ŽIVOTA RÓMSKEJ MENŠINY A ZVÝŠIŤ MIERU JEJ SOCIÁLNEJ INKLÚZIE

### Indikátory splnenia cieľa:

1. *Počet detí navštevujúcich zariadenia predškolskej výchovy*
2. *Počet zamestnaných alebo podnikajúcich obyvateľov rómskych osád*
3. *Počet kultúrnych podujatí a komunitných aktivít zameraných na skvalitnenie života Rómov*
4. *Výška finančných zdrojov z mestského rozpočtu na likvidáciu čiernych skládok v rómskych osadách a ich blízkosti*

**Cieľ bude naplnený prostredníctvom realizácie 3 opatrení a spolu 8 aktivít:**

#### 7.1 Opatrenie:

**Zvýšenie vzdelanostnej úrovne rómskych detí a rozvíjanie ich umeleckého talentu a umeleckej výchovy**

#### Návrh aktivít:

- 7.1.1 *Zintenzívniť predškolskú výchovu a vzdelávanie 3 – 6 ročných detí v spolupráci MŠ a rodičov*
- 7.1.2 *Rekonštruovať a dovybaviť MŠ pri rómskej osade Vilčurňa*
- 7.1.3 *Pilotne realizovať projekt zameraný na špecializované vzdelávanie rómskych detí v základných školách (deti z málo podnetného prostredia, integrovaní žiaci, umelecky talentovaní žiaci a pod.) v spolupráci rôznych subjektov zainteresovaných na výchove a vzdelávaní (školy, mesto, mimovládne organizácie,...)*

#### 7.2 Opatrenie:

**Zlepšenie podmienok bývania a prostredia pre život v rómskych osadách**

#### Návrh aktivít:

- 7.2.1 Realizovať čistenia prostredia rómskych osád a pravidelné deratizácie osád s cieľovým zapojením miestneho obyvateľstva
- 7.2.2 Pripraviť a uskutočniť vyšší počet kontrol čistoty a znečisťovania rómskych osád v rámci činností občianskych hliadok
- 7.2.3 Zaviesť účinnejšie opatrenia pre neplatičov

### 7.3 Opatrenie:

#### **Zvýšenie zapojenosti Rómov do komunitného života a zlepšenie podmienok pre realizovanie terénnych sociálnych a komunitných aktivít**

##### Návrh aktivít:

- 7.3.1 Zostaviť špecifický komunitný program pre zvýšenie účasti Rómov na komunitnom živote v spolupráci s ďalšími zainteresovanými subjektmi a organizáciami a realizovať ho prostredníctvom terénnych sociálnych pracovníkov a komunitných pracovníkov
- 7.3.2 Zriadiť komunitné centrum a zlepšiť materiálno-technické podmienky pre realizáciu komunitných aktivít

### 3.3.7 Mesto kvalitnej výchovy a vzdelávania detí

V rámci svojej priamej kompetencie bude mesto venovať zvýšenú pozornosť kvalite výchovno-vzdelávacieho procesu s cieľom všestranne rozvíjať schopnosti a danosti detí a ich vedomosti formou inovovania a zavádzania nových metód a foriem vzdelávania, sprevádzaných trvalým dopĺňovaním odborných a metodických vedomostí pedagógov a zlepšovaním vybavenia škôl. Inovácie sa budú týkať aj obsahu a foriem vzdelávacích programoch v nadväznosti na požiadavky detí so špeciálnymi vzdelávacími potrebami. Nevyhnutné je tiež zlepšením komunikácie zo škôl vytvoriť pre vzdelávanie a výchovu otvorené, motivujúce a príjemné miesto. Potrebné je tiež aby školy žiakom poskytovali podnety a vytvárali podmienky na aktívne a hodnotné trávenie voľného času po skončení povinného vyučovania. Pre zlepšenie efektívnosti fungovania škôl je nevyhnutné posilňovať kapacity vedenia škôl v oblasti manažmentu a manažérskych zručností.

## **CIEĽ 8: ZVÝŠIŤ KVALITU A INOVOVAŤ VÝCHOVNO VZDELÁVACÍ PROCES ZA ÚČELOM ROZVOJA KLÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ A ZDRAVÉHO VÝVOJA DETÍ A ŽIAKOV ŠKÔL V SPRÁVE MESTA**

### **Indikátory splnenia cieľa:**

1. Počet účastníkov celoživotného vzdelávania pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy
2. Počet nových a zavedených výchovno-vzdelávacích programov v základných školách
3. Výška investícií do materiálového vybavenia škôl
4. % manažérov (riaditelia, zástupcovia) škôl s doplneným manažérskym vzdelaním
5. Počet detí zapojených do voľnočasových aktivít
6. Počet písomne zdokumentovaných –prípadov patologického správania vo vzťahu žiak – žiak, žiak – učiteľ, učiteľ - rodič

**Cieľ bude naplnený prostredníctvom realizácie 6 opatrení a spolu 21 aktivít:**

### **8.1 Opatrenie:**

#### **Zvýšenie kvality pedagogických a ďalších zamestnancov škôl**

##### Návrh aktivít:

- 8.1.1 *Realizovať vzdelávanie pedagogických zamestnancov základných škôl a ZUŠ pre zabezpečenie potrebných kvalitných vedomostí a zručností*
- 8.1.2 *Rozširovať výmenu informácií a skúseností v rámci jednotlivých odborností a špecifických zameraní ZŠ, MŠ, ŠKD, CVČ, ZUŠ a ŠJ*

### **8.2 Opatrenie:**

#### **Zlepšenie klímy školy pre realizáciu výchovno – vzdelávacieho procesu**

##### Návrh aktivít:

- 8.2.1 *Zaviesť nové formy komunikácie medzi rodičmi a žiakmi aj s využitím IKT*
- 8.2.2 *Posilniť pôsobnosť koordinátorov na školách (Peer aktivisti, prevencia drog, prevencia šikanovania)*
- 8.2.3 *Zaviesť na všetkých základných školách inštitút mediátora / školského psychológa*
- 8.2.4 *Zvýšiť motiváciu žiakov učiť sa cez zavedenie inovatívnych foriem a metód vzdelávania*
- 8.2.5 *Rozšíriť ponuku záujmového vzdelávania/ činností a krúžkov detí formou nenáročných voľnočasových aktivít na základe ich záujmu*

### **8.3 Opatrenie:**

#### **Zvýšenie úrovne kvality riadenia škôl a školských zariadení**

##### Návrh aktivít:

- 8.3.1 *Trvalo budovať kapacity manažmentu najmä v oblasti legislatívy, manažérskych zručností, manažmentu, tvorby koncepcií rozvoja, budovanie imidžu školy, zlepšenie komunikácie a riešenie konfliktov*
- 8.3.2 *Vypracovať koncepcie rozvoja škôl a školských zariadení v intenciách rozvojového plánu mesta a vyhodnocovať ich plnenie raz ročne na úrovni orgánov mesta*

### **8.4 Opatrenie:**

#### **Rekonštrukcia, modernizácia a doplnenie vybavenia škôl**

##### Návrh aktivít:

- 8.4.1 *Komplexne rekonštruovať všetky MŠ*
- 8.4.2 *Dovybaviť materské školy moderným školským nábytkom a didaktickou technikou*
- 8.4.3 *Rekonštruovať Centrum voľného času*
- 8.4.4 *Rekonštruovať a dovybaviť ZUŠ*
- 8.4.5 *Rekonštruovať ZŠ Lipová ul.*
- 8.4.6 *Rekonštruovať ZŠ Hutnícka ul.*

**8.5 Opatrenie:**

**Zlepšenie vzdelávania špeciálnych cieľových skupín detí (zo sociálne znevýhodneného prostredia, mimoriadne nadané deti, deti s poruchami učenia a správania, pre deti so zdravotným znevýhodnením)**

Návrh aktivít:

- 8.5.1 *Zriadiť špeciálne triedy MŠ pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami podľa reálnej potreby*
- 8.5.2 *Zriadiť ďalšiu špeciálnu triedu v ZŠ Hutnícka ul. pre deti s autizmom*
- 8.5.3 *Vypracovať špeciálne vzdelávacie programy pre jednotlivé skupiny detí so špeciálnymi potrebami*
- 8.5.4 *Zaviesť, realizovať a vyhodnocovať účinnosť špeciálnych vzdelávacích programov za predchádzajúci školský rok a navrhované zlepšenia zahrnúť do nového špeciálnych programov*

**8.6 Opatrenie:**

**Zlepšenie zdravia detí**

Návrh opatrení:

- 8.6.1 *Prostredníctvom realizácie Národného programu boja proti obezite vytvoriť podmienky pre zavedenie zdravotnej telesnej výchovy v MŠ a ZŠ*
- 8.6.2 *Realizovať aktivity podporujúce zdravý životný štýl prostredníctvom projektu Zdravé mesto – Zdravá škola (napr. Deň zdravia, Deň vody, Challenge day...)*

**3.3.8 Bezpečné mesto**

Z úrovne mesta a jeho samosprávnych orgánov a v spolupráci so štátnymi orgánmi, ale aj odbornými inštitúciami a verejnosťou, je potrebné zabezpečiť ochranu života, zdravia a majetku obyvateľov a návštevníkov mesta pred poškodzovaním a ničením kriminálnou činnosťou i zlepšenie verejného poriadku najmä posilnením a koordináciou všetkých bezpečnostných zložiek pôsobiacich na území mesta. Potrebné je realizovať preventívne a osvetové programy na posilnenie participácie občanov pri zabezpečovaní poriadku a bezpečnosti, pri zabezpečovaní ochrany svojho zdravia a majetku a pre znižovanie drobnej kriminality.

Nevyhnutná je prevencia a realizácia preventívnych opatrení zo strany mesta na obmedzenie strát a poškodenia na životoch a majetku v súvislostiach s náhodnými rizikami ako aj v súvislosti s dopadmi zmeny klímy. S ohľadom na existujúce a prichádzajúce hrozby spojené so zmenou klímy je potrebné nielen zlepšiť manažovanie rizík z toho vyplývajúcich, ale aj navrhnúť a realizovať opatrenia dlhodobého charakteru na adaptovanie sa na jej možné dopady.

**CIEĽ 9: ZVÝŠIŤ ÚČINNOSŤ ZABEZPEČENIA VEREJNÉHO PORIADKU A ZNÍŽIŤ DROBNÚ KRIMINALITU**Indikátory splnenia cieľa:

1. *Počet priestupkov a trestných činov súvisiacich s drobnou kriminalitou*
2. *Počet narušení verejného poriadku*
3. *Počet verejnosťou oznámených porušení verejného poriadku resp. páchania prípadov drobnej kriminality verejnosťou v pomere k celkovému počtu prípadov*



**Cieľ bude naplnený prostredníctvom realizácie 2 opatrení a spolu 4 aktivít:**

**9.1 Opatrenie:**

**Zvýšenie efektivity vypátrania páchatel'ov**

Návrh aktivít:

- 9.1.1 *Zhodnotiť súčasnú kapacitu a odbornosť MsP pre efektívny výkon jej činností a podľa výsledkov realizovať príslušné opatrenia*
- 9.1.2 *Dobudovať kamerový monitorovací systém na ďalšie vybrané lokality v meste do počtu kamier 25 na celom území mesta*

**9.2 Opatrenie:**

**Prevenca kriminality**

Návrh aktivít:

- 9.2.1 *Vypracovať program prevencie kriminality v meste v oblasti zvyšovania povedomia verejnosti (drobná kriminalita, viktimácia, alkoholizmus, drogová závislosť, zapájanie občanov mesta na spoluprácu s políciou)*
- 9.2.2 *Zaviest' intenzívnejší režim hliadkovania na území mesta najmä počas Letnej turistickej sezóny, ale aj v čase konania masívnejších športových a kultúrnych aktivít*

**CIEĽ 10: ZVÝŠIŤ PRIPRAVENOSŤ MESTA NA RIEŠENIE MIMORIADNYCH UDALOSTÍ A ICH NÁSLEDKOV**

**Indikátory splnenia cieľa:**

- 1. *Vytvorená a implementovaná stratégia na adaptáciu sa na dopady klimatickej zmeny*
- 2. *Objem finančných prostriedkov mesta investovaný do adaptačných opatrení na území mesta*
- 3. *Výška škôd spôsobená povodňami / požiarmi resp. inými prírodnými katastrofami*
- 4. *Zavedený a pravidelne testovaný spoločný systém reagovania na krízové či mimoriadne udalosti všetkých relevantných zložiek v meste*

**Cieľ bude naplnený prostredníctvom realizácie 2 opatrení a spolu 7 aktivít:**

**10.1 Opatrenie:**

**Zvýšenie prevencie pred rizikami vyplývajúcimi zo zmeny klímy**

Návrh aktivít:

- 10.1.1 *Spracovať analýzu rizík vyplývajúcich z dopadov zmeny klímy s dôrazom na povodne, snehové kalamity, horúčavy, požiare*
- 10.1.2 *Vypracovať program adaptácie (prevencie) na dopady klimatickej zmeny*
- 10.1.3 *Definovať zásady plánovania a rozhodovania zohľadňujúce riziká vyplývajúce zo zmeny klímy*
- 10.1.4 *Prehodnotiť všetky koncepčné a územné plány, procesy povoľovania a vydávania rozhodnutí ako aj už existujúce rozhodnutia v oblastiach, s pravdepodobným vplyvom dopadov klimatickej zmeny*

**10.2 Opatrenie:****Zefektívnenie systému reagovania na krízové či mimoriadne udalosti**Návrh aktivít:

- 10.2.1 *Vybudovať účinný systém koordinácie všetkých záchranných zložiek v meste, vrátane štátnej správy (Obvodného úradu a samosprávy mesta pri zásahoch)*
- 10.2.2 *Vybudovať varovný a vyzumievací systém pre obyvateľstvo v meste a jeho príľahlých časti v prípade mimoriadnych udalostí na prenos varovného signálu a hovorených informácií*
- 10.2.3 *Modernizovať a dovzbaviť technikou mestský hasičský zbor*

**3.3.9 Mesto dopravenej mobility**

Pri rastúcej hustote premávky je nevyhnutné realizovať opatrenia zamerané na reguláciu množstva dopravy v meste, a zavádzať opatrenia na zvyšovanie bezpečnosti účastníkov cestnej premávky vrátane zavedenia účinného dopravného – informačného systému. V meste sa síce nachádza niekoľko cyklo dopravných trás, avšak pre odľahčenie dopravy prostredníctvom ich využívania je potrebné ich dobudovať a rozšíriť. Na zvyšovanie bezpečnosti a plynulosti dopravy je nevyhnutné dobudovať základný komunikačný systém vrátane železničných priecestí. Vyšším nárokom na dopravu bude potrebné prispôbiť kapacity a technické parametre komunikácií a križovatiek (dobudovanie, rekonštrukcie). Potrebné je sa koncepčne a komplexne zaoberať aj statickou dopravou, najmä parkovaním, ale aj skvalitnením informačno-navigačného systému a dopravného značenia.

**CIEĽ 11: ZLEPŠIŤ DOSTUPNOSŤ MESTA SP. NOVÁ VES, TECHNICKÝ STAV KOMUNIKÁCIÍ A ICH DOPRAVNÚ VYBAVENOSŤ****Indikátory splnenia cieľa:**

1. *Počet dopravných nehôd*
2. *Dĺžka km novo-vybudovaných a rekonštruovaných miestnych komunikácií*
  - a. *ciest*
  - b. *chodníkov*
  - c. *cyklo dopravných chodníkov*
3. *Podiel existujúcich parkovacích miest na celkovej potrebe parkovania*

**Cieľ bude naplnený prostredníctvom realizácie 3 opatrení a spolu 14 aktivít:**

**11.1 Opatrenie:****Dobudovanie komunikačného systému**Návrh aktivít:

- 11.1.1 *Dobudovať vnútorný distribučný okruh mesta*
- 11.1.2 *Vybudovať vonkajší okruh (juhovýchodný obchvat, dobudovanie severného obchvatu, juhozápadný okruh):*
- 11.1.3 *Dobudovať komunikácie mimo vnútorného distribučného okruhu*
- 11.1.4 *Pripraviť podklady pre modernizáciu železničnej trate*
- 11.1.5 *Vybudovanie a dobudovanie cyklo dopravných infraštruktúr*

**11.2 Opatrenie:****Zlepšenie statickej dopravy**Návrh aktivít:

- 11.2.1 Vypracovať pasportizáciu dopravného značenia
- 11.2.2 Vypracovať koncepciu a vybudovať komplexný parkovací systém v meste
- 11.2.3 Rozšíriť plochy na parkovanie na sídliskách a v centre mesta v zmysle schválených koncepcií
- 11.2.4 Modernizovať a dobudovať autobusové zastávky
- 11.2.5 Modernizovať a dobudovať stanovištia taxíkov

**11.3 Opatrenie:****Zvýšenie funkčnosti križovatiek a bezpečnosti železničných priecestí a priechodov pre chodcov**Návrh aktivít:

- 11.3.1 Vybudovať prepojenie / prechod zo sídliska Západ I. do centra mesta
- 11.3.2 Zvýrazniť priechody pre chodcov (zmena materiálu, zdrsenie povrchu, osvetlenie..)
- 11.3.3 Prepojiť Telep mimoúrovňovým prechodom cez železničnú trať s centrom mesta
- 11.3.4 Doplniť zvukovú signalizáciu na priechodoch pre chodcov na svetelných križovatkách

**3.3.10 Mesto dobrého spravovania**

V oblasti zlepšenia spravovania mesta, ako nevyhnutného predpokladu pre implementáciu všetkých vyššie uvedených rozvojových priorít, je nevyhnutné zlepšiť technické a organizačné podmienky pre jej fungovanie, najmä zavádzať postupnú elektronizáciu činností samosprávy, sprehľadňovať a zjednodušovať tok informácií a úloh, zaviesť efektívny spôsob implementácie Rozvojového plánu a pod. a pod.. Potrebne je posilniť a zaviesť trvalé budovanie kapacít tak výkonných ako aj volených predstaviteľov samosprávy a zamerať sa aj na zlepšenie tak internej ako aj externej komunikácie. Významnou položkou na príjmovej aj výdavkovej strane rozpočtu mesta sú spoločnosti s majetkovou účasťou mestskej samosprávy. Z tohto dôvodu je potrebné sústrediť sa na definovanie očakávaní mesta v spojitosti s ich činnosťou a následne zlepšiť ich efektívnosť a účinnosť s ohľadom na očakávanie mesta.

**CIEĽ 12: ZVÝŠIŤ KVALITU SPRAVOVANIA MESTSKEJ SAMOSPRÁVY ZA ÚČELOM DOSIAHNUTIA VYŠŠEJ DYNAMIKY ROZVOJA****Indikátory splnenia cieľa:**

1. Existencia a zverejnenie pravidelného posudzovania kvality technicko – organizačných podmienok pre činnosť samosprávy
2. Počet človekodní vzdelávania volených a výkonných predstaviteľov samosprávy za rok
3. Podiel výdavkov mesta na plnení RP ku celkovým výdavkom mesta
4. Miera efektívnosti a účinnosti činností spoločností s majetkovou účasťou mesta vzhľadom na rozvojové zámery mesta

**Cieľ bude naplnený prostredníctvom realizácie 4 opatrení a spolu 17 aktivít:**

**12.1 Opatrenie:**

**Optimalizácia organizačných a technických podmienok pre činnosť samosprávy**

Návrh opatrení:

- 12.1.1 *Analyzovať efektívnosť systému fungovania činností samosprávy mesta najmä vo vzťahu k rozvojovým činnostiam mesta*
- 12.1.2 *Zaviesť na MsÚ systém pre implementáciu Rozvojového plánu mesta*
- 12.1.3 *Zaviesť systém vyhodnocovania efektívnosti a účinnosti interných predpisov*
- 12.1.4 *Zaviesť Spoločný systém hodnotenia kvality (model CAF - Common Assessment Framework)*
- 12.1.5 *Zaviesť elektronické verejné obstarávanie*
- 12.1.6 *Zaviesť spoločné zálohovanie elektronickej dokumentácie*
- 12.1.7 *Zaviesť elektronizáciu služieb mesta pre verejnosť*

**12.2 Opatrenie:**

**Zvýšenie odborných kapacít mestskej samosprávy**

Návrh aktivít:

- 12.2.1 *Vypracovať analýzu potrieb a plán vzdelávania zamestnancov mesta*
- 12.2.2 *Zaviesť mechanizmus permanentného odborného rastu zamestnancov samosprávy mesta*
- 12.2.3 *Realizovať cielavedome interné a externé vzdelávanie zamestnancov mesta*
- 12.2.4 *Pripraviť a realizovať vzdelávací modulárny program zameraný na posilnenie kompetencií (vedomosti, zručnosti a postoje) volených predstaviteľov samosprávy mesta*

**12.3 Opatrenie:**

**Zlepšenie internej a externej komunikácie a rozhodovania samosprávy mesta**

Návrh aktivít:

- 12.3.1 *Analyzovať systém internej komunikácie mesta – MsÚ a vedenia mesta (komunikačné kanály, zdroje úloh, evidencia a určovanie úloh, kontrola plnenia úloh)*
- 12.3.2 *Realizovať opatrenia na zefektívnenie internej komunikácie*
- 12.3.3 *Analyzovať účinnosť foriem a nástrojov externej komunikácie*
- 12.3.4 *Vypracovať a realizovať Komunikačnú stratégiu mesta (cielená externá komunikácia - Čo komunikovať, Prečo komunikovať, s Kým a Ako komunikovať)*

**12.4 Opatrenie:**

**Zvýšenie účasti organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta a spoločností s majetkovou účasťou mestskej samosprávy na rozvoji mesta**

Návrh aktivít:

- 12.4.1 *Analyzovať činnosti organizácií a spoločností mestskej samosprávy v závislosti od zámerov a cieľov rozvoja mesta*

12.4.2 *Vypracovať a v samosprávnych orgánoch schváliť rozvojové plány organizácií a spoločností v súlade s cieľmi rozvoja mesta a realizovať, monitorovať a vyhodnocovať plnenie definovaných cieľov a opatrení vo väzbe na rozvojový plán mesta*

### 3.4 Súlad strategických dokumentov s Rozvojovým plánom mesta Spišská Nová Ves

Prevažujúca väčšina strategických rozvojových dokumentov stanovuje svoje priority, ciele a opatrenia na regionálnej úrovni resp. na úrovni okresu. Pre popísanie súladu Rozvojového plánu mesta Spišská Nová Ves s týmito dokumentmi na oboch nižšie uvedených úrovniach porovnávania boli z tohto dôvodu zohľadnené len tie skutočnosti, smerovania a ciele, ktoré sú relevantné pre samotné mesto.

Súlad Rozvojového plánu mesta bol posúdený na dvoch úrovniach:

1. Súlad rozvojového smerovania mesta s rozvojovými dokumentmi na národnej úrovni
2. Súlad Rozvojového plánu mesta s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja, ako základným regionálnym rozvojovým dokumentom na regionálnej úrovni

#### 3.4.1 Súlad smerovania rozvoja mesta s národnými dokumentmi

Podľa ***Dlhodobej vízie rozvoja slovenskej spoločnosti (2008)*** je podpora podnikania a konkurencie smerom k zlepšovaniu produkčnej štruktúry regiónov, predvídanie štrukturálnych kríz jedným z nástrojov na dosiahnutie stanovenej Vízie regionálneho rozvoja do roku 2030.

Vízia priestorového (regionálneho a územného) rozvoja presadzuje rozvoj pre zvyšovanie kvality života obyvateľov prostredníctvom vytvárania podmienok na presadzovanie síl ústretových voči poznatkom a inováciám a na riešenie neopodstatnených regionálnych disparít. Ukazuje sa aj potreba previazať víziu na zmeny vo verejnej správe na regionálnej a lokálnej úrovni, jej efektívne, transparentné a nekorupčné fungovanie. K ťažiskovým prostriedkom formovania priestorovej vízie, relevantným pre lokálnu úroveň, patria:

- *Zmierňovať regionálne disparity tematicky a geograficky koncentrovanou podporou, sociálnu súdržnosť a riešenie regionálnych disparít zamerať na zabezpečenie zamestnanosti a inklúziu marginalizovaných skupín. Zmierňovanie západo-východných disparít a postupná konvergencia regiónov stredného a východného Slovenska bude založené na vytvorení silných ekonomických centier regiónov (Banská Bystrica – Zvolen, Lučenec, Poprad – Spišská Nová Ves, Prešov – Košice, Michalovce), ktoré budú ťahúňom pre celý región.*
- *Víziu priestorového rozvoja Slovenska je možné dosiahnuť len s modernou, flexibilnou a výkonnou regionálnou a lokálnou verejnou správou. Zvýšenie efektívnosti fungovania celého systému verejnej správy SR pri využívaní manažérskych prístupov v jej činnosti a pri hodnotení jej kvality a efektívnosti je predpokladom dosiahnutia priehľadnosti, dostupnosti a výkonnosti verejnej správy.*
- *Založiť podporu regionálneho rozvoja na princípe zvyšovania regionálnej konkurencieschopnosti, to znamená posilniť schopnosti regiónov prispôbovať svoju sociálno-ekonomickú štruktúru, flexibilne reagovať na meniace sa podmienky, tieto zmeny predvídať a usmerňovať ich. V rámci tohto nástroja je lokálna vláda považovaná za významnú iniciačnú a koordinačnú jednotku, ktorá môže aktívne vstupovať do podpory vytvárania sietí, budovania inováčnej infraštruktúry a strategického usmerňovania rozvoja.*

Pre podporu inovácií a špecializovaného výskumu je potrebné budovať vedecko-technické parky a inovačnú infraštruktúru (technologické centrá, inkubátory, centrá kompetencie a pod.)

Podporu vidieckych a periférnych regiónov stredného a východného Slovenska je potrebné zamerať na rozvoj potenciálnych klastrov (aj v tradičných odvetviach), na prilákanie inovatívnych firiem, veľkých investorov, a to zriaďovaním pobočiek výskumných centier a budovaním vzťahov s firmami a poznatkovými inštitúciami aj v iných regiónoch, ktoré môžu priniesť nové inovatívne impulzy. Nevyhnutnou podmienkou úspešnosti realizácie podpory a dosiahnutia želateľného efektu bude jej transparentnosť (založená na priehľadnosti rozhodovania a kontrole postupov), strategické plánovanie a hodnotenie dôsledkov intervencií.

**Koncepcia územného rozvoja Slovenska (2001)** pre potreby rozvoja vychádza z tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry, založenej na kategorizácii:

- sídiel ako **centier osídlenia**, založenú na posúdení úrovne a schopnosti sídiel zabezpečovať svoje spádové územie obslužnou infraštruktúrou, pracovnými príležitosťami a na posúdení ich optimálnej dopravnej dostupnosti
- **ťažísk osídlenia**, ktoré plnia funkciu akceleratorov všeobecného rozvoja a mali by sa rozvíjať na základe partnerských vzťahov medzi jednotlivými mestami ako aj medzi mestami a ich zázemím
- **rozvojových osí**, ktoré podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka pre zabezpečovanie trvalej udržateľnosti sídelnej štruktúry a vytvárania zdravého a environmentálne vhodného obytného i pracovného prostredia. Hierarchické usporiadanie závisí od úrovne technického a dopravného vybavenia, úrovne centier ležiacich na osi a pod.

Z hľadiska *Koncepcie územného rozvoja Slovenska (2001)* je mesto Spišská Nová Ves a jeho okolie definované ako:

- **špecifické centrum prvej podskupiny druhej skupiny** v zmysle celoštátnych a nadregionálnych súvislostí usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry,
- **súčasť popradsko-spišskonovoveského ťažiska osídlenia** (ťažisko osídlenia druhej úrovne)  
*Pri ťažiskách osídlenia druhej úrovne, tvorených okolo stredne veľkých miest (v zásade okolo centier druhej skupiny) sa v menšej miere prejavujú aglomeračné väzby medzi centrami a voči okolitým obciam prevládajú viac polarizačné (dostredivé) účinky jadier týchto ťažísk osídlenia,*
- **súčasť hornádskej rozvojovej osi** (Spišský Štvrtok – Spišská Nová Ves – Krompachy – Košice) – rozvojová os tretieho stupňa  
*Rozvojová os tretieho stupňa prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.*

Koncepcia územného rozvoja Slovenska (2001) tiež uvádza, že v oblasti stredného severného Slovenska v súvislosti s nepriaznivou dostupnosťou do existujúcich nadradených centier (Žiliny a Prešova) a taktiež v záujme podpory ďalšieho sídelného rozvoja, je žiaduce v tejto oblasti podporovať vytvorenie plnohodnotného celoštátneho centra. V zmysle polohových faktorov a predpokladov dostupnosti centra je jedným zo zamýšľaných miest pre tento účel aj mesto Spišská Nová Ves.

Nezávisle od naplnenia tohto zámeru, je v meste Spišská Nová Ves potrebné podporovať rozvoj aktivít a zariadení nadregionálneho významu.

**Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2010** za najväčší nevyužitý rozvojový potenciál regiónu ako základu konkurenčnej výhody Košického kraja, relevantný pre mesto Spišská Nová Ves, považuje:

- vytváranie produktov cestovného ruchu a manažmentu destinácií, k tomu bude nutné podporiť budovanie infraštruktúry cestovného ruchu,
- dobrú demografickú štruktúru obyvateľstva,
- existujúcu funkčnú sieť BIC (Business and Innovation Centre – Podnikateľské a inovačné centrum) a RPIC (Regionálne poradenské a informačné centrum),
- veľkom potenciáli a dostupnosti surovín pre obnoviteľné zdroje energie

Potenciál pre rozvoj cestovného ruchu v regióne obidvoch krajov - Prešovského a Košického kraja, je identifikovaný aj v rámci *Koncepcie územného rozvoja Slovenska (2001)*. Koncepcia uvádza, že toto územie je charakteristické významnými turistickými priestormi, ktoré by mali v ďalšom rozvoji regiónu, aj v oblasti rozvoja osídlenia, zohrávať významnú úlohu. Pri rozvoji tohto územia je preto vhodné vychádzať a využiť predovšetkým jedinečné kultúrne a prírodné hodnoty, ktoré sa na tomto území nachádzajú.

Politika rozvojového smerovania mesta Spišská Nová Ves má za cieľ **posilniť konkurencieschopnosť mesta** prostredníctvom realizácie podporných opatrení v oblasti:

- **vytvorenia a zabezpečovania kvalitného a atraktívneho prostredia pre život svojim obyvateľom** ktoré je dôležité pre udržanie súčasných obyvateľov mesta ako aj pre prilákanie ďalších, hlavne mladých ľudí do mesta. Prostredie je súčasne dôležitým lokalizačným faktorom pre rozhodovanie sa investorov o umiestnení svojich investícií,
- **aktívne pomáhalo vytvárať a samo prinášalo nové ekonomické impulzy pre rozvoj** na vznik nových kvalitných pracovných miest a pre zvýšenie príjmov podnikateľov, obyvateľov, a tiež samosprávy.
- bolo **mestom s dobrým imidžom**, vyhľadávaným návštevníkmi, turistami a investormi
- sa stalo skutočným **rozvojovým lídrom** nielen svojho spádového územia, ale aj rozvojovým centrom pre región Stredného Spiša.

Rozvojové smerovanie mesta je založené na **10 rozvojových prioritách**:

1. Mesto ako centrum turizmu Stredného Spiša
2. Zaujímavé miesto pre podnikanie
3. Pulzujúce mesto
4. Zelené mesto
5. Sociálne zodpovedné mesto
6. Mesto aktívnej sociálnej inklúzie Rómov
7. Mesto kvalitnej výchovy a vzdelávania detí
8. Bezpečné mesto
9. Mesto dopravnej mobility
10. Mesto dobrého spravovania

Už samotný **cieľ rozvojového smerovania mesta je priamo v súlade s prostriedkom na napĺňanie priestorovej vízie územného rozvoja** „Založiť podporu regionálneho rozvoja na princípe zvyšovania regionálnej konkurencieschopnosti“.

Pri zohľadnení rozvojových priorít tvoriacich rozvojové smerovanie mesta:



- **Kľúčovým sektorovým odvetvím pre ekonomický rozvoj mesta je turizmus**, so zameraním nie len na územie mesta ale aj na jeho okolie majúce turistický potenciál.
- Rozvojové smerovanie mesta **využíva aj existujúci potenciál dostupnosti obnoviteľných zdrojov**, jednak ako nástroj pre ekonomický rozvoj, ale aj nástroj na zlepšenie kvality života obyvateľov v oblasti kvality životného prostredia.
- Významnou je tiež **priorita zameraná na podporu podnikania** ako prostriedku na podporu transformácie štruktúry podnikateľského prostredia smerom od výrobných odvetví k odvetviám s vyššou pridanou hodnotou. Zameraná je na ciele získavanie veľkých investorov pre požadovanú odvetvovú štruktúru a na podporu malého a stredného podnikania (s dôrazom na odvetvia s vyššou pridanou hodnotou a sektor služieb). Vytváranie a zlepšovanie prostredia a mechanizmov pre inovácie a spoluprácu podnikateľských subjektov je prirodzenou súčasťou tejto priority. Pre realizáciu tejto priority mesto v maximálnej možnej miere využije už existujúce lokálne štruktúry a inštitúcie zamerané na podporu podnikania. Podporou podnikania mesto vytvára podmienky pre tvorbu nových pracovných miest ako aj pre zvyšovanie odbornej úrovne tých existujúcich.
- Rozvojové smerovanie mesta sa sústreďuje aj na **inklúziu marginalizovaných skupín**, s dôrazom na seniorov, zdravotne postihnutých a Rómov. Cieľom je zlepšiť kvalitu ich života a vytvoriť im podmienky na možnosť realizácie – či už pracovnej (zdravotne postihnutí, Rómovia) ako aj vo forme participácie na verejnom živote.
- Cieľom rozvojového smerovania mesta je aj **posilniť a zaktívniť úlohu mesta, organizácií zriaďovaných mestom a spoločností s majetkovou účasťou mestskej samosprávy na rozvoji mesta** v jednotlivých oblastiach podpory rozvoja, formou zavedenia nových a zlepšenia fungovania existujúcich nástrojov s dôrazom na účinnosť pre cieľové skupiny, efektívnosť vynaložených zdrojov a transparentnosť ich aplikácie. Priorita Mesto dobrého spravovania sa zameriava aj na **zlepšenie fungovania samosprávy ako takej**, s dôrazom na zlepšovanie efektívnosti komunikácie v samospráve aj navonok, služieb verejnosti, odbornej úrovne pracovníkov samosprávy a technických podmienok pre prácu a pod..

**Identifikované rozvojové smerovanie mesta priamo reflektuje rozvojové smerovania / rozvojové zámery a priority v národných dokumentoch, ktoré mesto vidia v polohe lídra rozvoja regiónu a centra svojho spádového územia.**

Spracované rozvojové smerovanie mesta Spišská Nová Ves na roky 2011 – 2020 ďalej rozvíja túto lídersku úlohu mesta, ktorú mesto plní prirodzene už aj v súčasnosti ako spádové centrum zamestnanosti, kultúry, športu, vzdelávania ako aj služieb v regióne Stredný Spiš. Smerovanie rozvoja sa však okrem posilnenia roly mesta ako rozvojového lídra zaoberá aj riešením ďalších lokálnych potrieb a problémov a využívaním lokálneho potenciálu.

### 3.4.2 Súlad Rozvojových programov mesta a PHSR KSK

Zákon o podpore regionálneho rozvoja ustanovuje, že Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHSR) obce zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa táto obec nachádza. Program Hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja, platný v čase zostavovania Rozvojového plánu (RP) mesta, bol braný do úvahy tak v analytickej ako aj strategickej fáze spracovania RP mesta Spišská Nová Ves.

Porovnanie filozofie zostavenia a premietania PHSR KSK a RP mesta:

<b>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja v programovacom období 2007 – 2013 (PHSR KSK)</b>	<b>Rozvojový plán (RP) mesta Spišská Nová ves</b>
Zameraný na zmiernenie disparít v rámci územia kraja	Zameraný na zvýšenie dynamiky rozvoja mesta
Zaoberá sa výzvami relevantnými pre regionálnu úroveň. Regionálne výzvy pre lokálnu úroveň vytvárajú rámce pre definovanie vlastných rozvojových zámerov dôležitých z regionálneho hľadiska.	Ciele, opatrenia a aktivity sú definované tak v zmysle regionálnych potrieb (daných rámcom z PHSR KSK) ako aj v zmysle potrieb mesta na lokálnej úrovni.

PHSR KSK stanovuje ciele, opatrenia a aktivity na riešenie identifikovaných kľúčových disparít. Disparity boli stanovené na úrovniach jednotlivých okresov tvoriacich územie KSK pre konkrétnejší územný priemet hlavných rozvojových výziev na regionálnej úrovni. Identifikované boli v nasledujúcich oblastiach:

1. Doprava
2. Životné prostredie
3. Základná infraštruktúra
4. Ľudské zdroje
5. Vzdelávanie
6. Znalostná ekonomika
7. Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka.

Pre okres Spišská Nová Ves boli kľúčové disparity identifikované vo všetkých vyššie uvedených oblastiach s výnimkou oblasti Vzdelávanie a Znalostná ekonomika.

Programová časť Rozvojového plánu (RP) mesta Spišská Nová Ves berie do úvahy a rozpracováva konkrétne riešenia tých identifikovaných kľúčových disparít, ktoré sú pre mesto relevantné. Prehľad identifikovaných kľúčových disparít a ich rozpracovania na úrovni RP mesta uvádza nasledujúca tabuľka.

<b>Identifikované kľúčové disparity okresu SNV, relevantné pre územie mesta Spišská Nová Ves<sup>1</sup></b>	<b>Priemet riešenia disparít do programovej časti RP Mesta Sp. Nová ves</b>
<p><b>Doprava</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- kvalita ciest II. triedy z hľadiska priečných nerovností, nevyhovujúci stav 15,8%</li> <li>- havarijný stav 15,1% pri referenčnej úrovni 12,5%</li> <li>- kvalita ciest III. triedy, nevyhovujúci stav 16,5%, pri referenčnej úrovni 12,5%</li> <li>- nehodovosť 15,7%, pri referenčnej úrovni 12,5%</li> <li>- chýbajúce cesty vyššej kategórie 1,63%, pri referenčnej úrovni 12,5% (pozitívny indikátor)</li> </ul>	<p>Rozvojový program: <b>Mesto dopravnej mobility</b></p> <p><b>CIEĽ 11: ZLEPŠIŤ DOSTUPNOSŤ MESTA SP. NOVÁ VES, TECHNICKÝ STAV KOMUNIKÁCIÍ A ICH DOPRAVNÚ VYBAVENOSŤ</b></p> <p>Relevantné opatrenia pre riešenie disparít:</p> <p>11.1 Dobudovanie komunikačného systému</p> <p>11.3 Zvýšenie funkčnosti križovatiek a bezpečnosti železničných priecestí a priechodov pre chodcov</p>

<sup>1</sup> Tabuľka uvádza len kľúčové disparity, identifikované na úrovni KSK, ktoré sú zároveň relevantné pre mesto.

<p><b>Životné prostredie</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- odovzdaný komunálny odpad 23,0%, pri referenčnej úrovni 12,5%</li> <li>- zhodnotený komunálny odpad 13,0%, pri referenčnej úrovni 12,5%</li> <li>- separovaný zber komunálneho odpadu 2,3%, pri referenčnej úrovni 100% (pozitívny indikátor)</li> </ul>	<p>Rozvojový program: <b>Zelené mesto</b></p> <p><b>CIEĽ 5: ZLEPŠIŤ ŽIVOTNÉ PROSTREDIE MESTA</b></p> <p>Relevantné opatrenia pre riešenie disparít:</p> <p>5.3. Zefektívnenie činností nakladania s komunálnym odpadom a zvýšiť mieru separácie komunálnych odpadov</p> <p>5.4 Zlepšenie environmentálnej infraštruktúry</p> <p>5.5 Zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva</p>
<p><b>Základná infraštruktúra - sociálna oblasť</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- opatrovateľská služba pre seniorov -57%, pri referenčnej úrovni 100%</li> <li>- zariadenia opatrovateľskej služby pre seniorov -72%, pri referenčnej úrovni 100%</li> <li>- domovy sociálnych služieb pre mentálne postihnutých -93%, pri referenčnej úrovni 100%</li> <li>- opatrovateľská služba pre zdravotne postihnutých -99%, pri referenčnej úrovni 100%</li> </ul>	<p>Rozvojový program: <b>Sociálne zodpovedné mesto</b></p> <p><b>CIEĽ 6: ZVÝŠIŤ KVALITU A DOSTUPNOSŤ SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI A SOCIÁLNYCH SLUŽIEB NAJMÄ PRE SENIOROV A ZDRAVOTNE POSTIHNUTÝCH OBČANOV</b></p> <p>Relevantné opatrenia pre riešenie disparít:</p> <p>6.2 Skvalitnenie opatrovateľských služieb</p> <p>6.3 Skvalitnenie života klientom v pobytových zariadeniach mesta</p> <p>6.4 Skvalitnenie voľného času a zvýšenie participácie seniorov na verejnom živote</p>
<p><b>Ľudské zdroje</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- podiel obyvateľstva žijúceho v rómskych osídleniach 18,3%, pri referenčnej úrovni 12,5%</li> </ul>	<p>Rozvojový program: <b>Mesto aktívnej sociálnej inklúzie Rómov</b></p> <p><b>CIEĽ 7: ZLEPŠIŤ KVALITU ŽIVOTA RÓMSKEJ MENŠINY A ZVÝŠIŤ MIERU JEJ SOCIÁLNEJ INKLÚZIE</b></p> <p>Relevantné opatrenia pre riešenie disparít:</p> <p>7.1 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne rómskych detí a rozvíjanie ich umeleckého talentu a umeleckej výchovy</p> <p>7.2 Skvalitnenie a zvýšenie účinnosti poradenstva a zintenzívnenie pomoci pri vyhľadávaní zamestnania a pri podnikaní Rómov v spolupráci s relevantnými inštitúciami</p> <p>7.3 Zlepšenie podmienok bývania a prostredia pre život v rómskych osadách</p> <p>7.4 Zvýšenie zapojenosti Rómov do komunitného života a zlepšenie podmienok pre realizovanie terénnych sociálnych a komunitných aktivít</p>

Zdroj: PHSR KSK

**Rozvojový plán mesta Spišská Nová Ves vo svojej programovej časti priamo reaguje a rieši pre územie mesta relevantné identifikované kľúčové regionálne disparity, čím napomáha aj k účinnej implementácii samotného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja v programovacom období 2007 – 2013.**

#### 4 IMPLEMENTAČNÝ MECHANIZMUS ROZVOJOVÉHO PLÁNU MESTA SPIŠSKÁ NOVÁ VES

Kvalitne zostavený rozvojový plán mesta si vyžaduje pre svoje uvedenie do praxe, okrem odborných kompetencií (teda schopností jednotlivcov či tímov náležite vykonávať zverenú prácu), aj vhodný **implementačný (realizačný) mechanizmus rozvojového plánu (RP)**. Takýto mechanizmus má zaručiť naplnenie cieľov schváleného rozvojového plánu a pritom byť maximálne efektívny.

Implementácia Rozvojového plánu Mesta Spišská Nová Ves, vychádza z nasledujúcich **zásad**:

- RP je základným rozvojovým dokumentom, na ktorý sa musí prihliadať pri realizovaní všetkých rozvojových a rozvoj podporujúcich aktivít.
- Aktivity RP sú premietnuté v programovom rozpočte Mesta.
- Odvetvové koncepcie/stratégie sú neoddeliteľnou súčasťou RP.
- RP je rozvojový usmerňujúci dokument pre všetky subjekty existujúce či majúce aktivity na území mesta, ktoré chcú realizovať činnosti súvisiace s komunálnym rozvojom.
- RP musí byť previazaný s územným plánom mesta.
- RP je otvorený, verejne dostupný dokument, priebežne aktualizovaný reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vonkajšieho prostredia.
- V každej činnosti rozvojového procesu sa zaisťujú účasť tých, ktorí „musia“ byť zainteresovaní a umožní účasť tých, ktorí „chcú“ byť zainteresovaní.
- Každé rozhodnutie, v ktorejkoľvek rozvojovej činnosti je urobené na základe dopredu známych kritérií. Pravidlá celého procesu implementácie RP sú stanovené a verejne známe a celý proces je formalizovaný. Každá zmena v pravidlách, resp. kritériách musí prejsť rovnakým procesom ako bolo schvaľovanie pôvodných pravidiel či kritérií.
- Manažment rozvojového procesu je nanajvýš efektívny tzn., že počet úkonov v jednotlivých činnostiach je optimálny. Počet inštitucionálnych jednotiek (odborov, oddelení, komisií a pod.) zapojených do jednotlivých činností musí byť logický a činnosti, ktoré nie je možné kvalitne a efektívne zaisťovať vlastnými odbornými kapacitami, sú pokryté externými subjektmi.
- Predpokladom pre realizáciu činností súvisiacich s implementáciou RP je existencia takého inštitucionálneho prostredia mesta, kedy sú úlohy a zodpovednosti z toho vyplývajúce organicky začlenené do činnosti všetkých zložiek a subjektov mesta.
- Za implementáciu RP sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy mesta.

**Základnými dokumentmi tvoriacimi právny rámec implementácie rozvojového plánu sú zákon č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení jeho zmien a doplnkov, zákon č.539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a stavebný zákon č.50/1976 Zb. v znení neskorších zmien a doplnkov, najmä časť týkajúca sa územného plánovania.**

**Základnými organizačnými dokumentmi sú Štatút mesta Spišská Nová Ves, Organizačná štruktúra a Organizačný poriadok MsÚ Spišská Nová Ves, ktoré vymedzujú organizačný rámec pre implementačný mechanizmus /rozvojového plánu mesta.**

Aby bol implementačný mechanizmus RP **účinný**, musia byť všetky okruhy činností implementačného mechanizmu:

- **priradené** k povinnostiam a zodpovednostiam existujúcich alebo novo vytvorených organizačných jednotiek/pozícií samosprávy na príslušných jej stupňoch riadenia a rozhodovania,
- navzájom logicky **prepojené**,
- **zdokumentované** v príslušných právnych dokumentoch, smerniciach mesta
- existujúcich (Štatút, Organizačný poriadok, Pracovný poriadok) alebo nových (napr. Smernice pre tvorbu a manažment projektov, pre tvorbu a zmenu rozpočtu, pre realizáciu PHSR, Systém internej komunikácie a rozhodovania, Komunikačná stratégia navonok k programovým alebo projektovým partnerom, odbornej verejnosti, občanom a pod.).

#### 4.1 Špecifické činnosti súvisiace s implementáciou RP

Medzi špecifické činnosti súvisiace s implementáciou rozvojového plánu je potrebné zaradiť:

- zostavenie a realizáciu Akčného plánu (AP),
- monitoring realizácie AP
- vyhodnocovanie dosahovania cieľov RP,
- aktualizácia RP,
- tvorba a manažment rozvojových projektov.

**Akčný plán (AP)** rozvoja mesta Spišská Nová Ves, ako základný nástroj pre realizáciu RP, obsahuje detailnú charakteristiku realizácie jednotlivých aktivít v nasledujúcich oblastiach:

- doba realizácie celej aktivity,
- očakávaný výstup
- finančné ohodnotenie rozdelené na vlastné a externé zdroje, vrátane ich popisu
- zodpovedný subjekt
- spolupracujúce subjekty
- priemet do programového rozpočtu.

Vypracováva sa minimálne raz ročne na obdobie najbližších troch rokov a to 1. rok veľmi detailne, 2. rok rámcovo a 3. rok indikatívne, v súlade so zásadami programového rozpočtovania.

Všetky aktivity, vyžadujúce pre svoju realizáciu záber územia v meste (umiestňovanie stavieb, prevádzok, investičných aktivít, rekonštrukcie a pod.) a ich výstupy musia byť v súlade, resp. priamo premietnuté do územného plánu mesta alebo do inej príslušnej územnoplánovacej dokumentácie.

Akčný plán sa vypracováva pre každý rozvojový program (rozvojovú prioritu) a za jeho vypracovanie a realizáciu je zodpovedný subjekt, ktorý nesie zodpovednosť za celý rozvojový program. Vzájomnú koordináciu všetkých akčných plánov vykonáva Útvar rozvoja mesta.

Akčný plán pre každý rozvojový program bude pre vecné a finančné plnenie zostavený v nasledujúcej štruktúre:

Vecné plnenie opatrenia č. X					
Číslo aktivity	Názov aktivity	Doba realizácie	Výstupy pre r. 2011	Zodpovednosť	Zapojené subjekty
....	....	....	....	....	....

Finančné plnenie opatrenia č. X							
Číslo aktivity	Výstup	Celkový rozpočet (v EUR)	Rozpočet pre r. 2011 (v EUR)	z toho:		Popis finančných zdrojov	Programový rozpočet (program/ podprogram/ prvok/ projekt č.)
				Vlastné zdroje (v EUR)	Externé zdroje (v EUR)		
	.....						
....	....	....	....	....	....	....	....
<b>Opatrenie celkom</b>							

**Monitoring realizácie AP** je priebežný proces, ktorý sleduje napĺňanie akčného plánu a to na základe porovnania plánu a skutočnosti. Monitoruje sa hlavne vecné (očakávané výstupy aktivít), časové napĺňanie aktivít, finančné krytie, plnenie úloh jednotlivých subjektov zapojených do aktivít AP ako aj neočakávané zmeny, ktoré majú vplyv na plnenie AP. V meste Spišská Nová Ves sa bude monitorovať na štyroch úrovniach:

- úroveň programového manažéra na úrovni príslušného rozvojového programu – minimálne 1 x mesačne,
- úroveň prednostu MsÚ, ktorá môže byť delegovaná na vedúceho Útvoru rozvoja mesta MsÚ (ÚRM) – minimálne 1 x štvrťročne,
- úroveň primátora mesta – minimálne 1 x polročne,
- úroveň orgánov samosprávy (mestská rada, komisie pri MsZ a MsZ) – spravidla polročne.

Pre každú úroveň je potrebné zostaviť Plán monitoringu, na základe zadania ÚRM, ktorý bude špecifikovať nasledovné informácie:

- Predmet monitoringu (čo sa monitoruje)
- Periodicita monitoringu (interval monitoringu)
- Podklady pre monitoring (dokumenty pre overenie údajov)

Záver z všetkých úrovní monitoringu sú podkladom pre korekcie, doplnky a zmeny Akčného plánu.

**Vyhodnotenie dosahovania cieľov RP** je činnosť uskutočňovaná po určitých etapách na základe súboru ukazovateľov plnenia cieľov rozvoja mesta. Vzhľadom na to, že Rozvojový plán mesta Spišská Nová Ves je vypracovaný na roky 2011 – 2020, režim jeho vyhodnocovania bude prebiehať spravidla 1x ročne a závery z hodnotenia budú komunikované jednak na úrovni mestského zastupiteľstva, ako aj na úrovni širokej odbornej a laickej verejnosti. Vyhodnotenie ukazovateľov pre jednotlivé ciele pripraví Útvar rozvoja mesta MsÚ v spolupráci so zodpovednými osobami za jednotlivé rozvojové programy. Vyhodnotenie slúži ako poučenie z danej hodnotenej fázy, ktoré sa aplikuje na fázy nasledujúce. Výsledky hodnotenia môžu viesť k aktualizácii rozvojového dokumentu (zmene alebo úprave cieľov či opatrení a aktivít na ich napĺňanie). Môže tiež viesť k doplneniu alebo zmene ukazovateľov, ale aj k zmene ich sledovania.

Na začiatku implementácie Rozvojového plánu (po schválení RP) je nevyhnutné vypracovať podrobnú metodiku merania indikátorov (ktorá bude používaná počas platnosti Rozvojového plánu mesta), ako aj zistiť východiskový stav vo všetkých vybraných ukazovateľoch.

**Aktualizácia rozvojového plánu** je organickou súčasťou jeho implementácie a vytvára z neho moderný, otvorený a flexibilný dokument. Súčasťou procesu aktualizácie je systematický zber a vyhodnocovanie podnetov od subjektov pôsobiacich na území mesta či občanov mesta, sledovanie prichádzajúcich príležitostí či hrozieb pre mesto, ako aj výskyt nových skutočností, ktoré neboli známe pri zostavovaní rozvojového plánu. Zodpovedným za tento proces je Útvar rozvoja mesta MsÚ v spolupráci so zodpovednými osobami pre jednotlivé rozvojové programy. ÚRM navrhuje rozsah a

spôsob aktualizácie. Periodicita zvažovania aktualizácie je minimálne raz za rok (súčasne s vyhodnocovacím procesom), v prípade potreby (odborný, legislatívny, politicky, strategicky podnet) aj častejšie.

Zmeny (doplnenia, vyňatia, zmeny obsahu a pod.) na úrovni opatrení a cieľov budú schvaľované na úrovni zastupiteľstva samosprávy mesta, zmeny aktivít na úrovni primátora mesta. V prípade, že by mali významnejší dopad aj na rozpočet mesta, budú zmeny aktivít schvaľované na úrovni zastupiteľstva.

**Projekty, ich tvorba a manažment**, sú jedným z nástrojov pre napĺňanie rozvojového plánu, teda by mali byť zamerané na riešenie už identifikovaných aktivít v AP.

Mesto vytvára a iniciuje len projekty, resp. je partnerom projektov, ktoré sú v súlade s RP a sú príspevkom pre dosahovanie plánovaných výsledkov a očakávaných dopadov v rozvoji mesta. Identifikovanie projektových zámerov, vypracovanie projektu a jeho manažment vykonávajú subjekty zodpovedné za realizáciu rozvojových programov/jednotlivých rozvojových priorít mesta. Koordináciu v rámci všetkých programov vykonáva Útvar rozvoja mesta. ÚRM, spolu s príslušnou zodpovednou osobou za rozvojový program, tieto návrhy projektov predkladá na schválenie do vedenia mesta. Na základe tohto schválenia sa vypracováva projekt (vlastnými alebo externými kapacitami), ktorý po získaní prísľubu spolufinancovania v zastupiteľstve mesta (ak je potrebný), sa predkladá na mobilizáciu zdrojov do zodpovedajúcich finančných schém.

## 4.2 Inštitucionálne zabezpečenie implementácie RP

V zásade platí, že model pre implementáciu rozvojového plánu definuje systém vzťahov medzi jednotlivými zložkami samosprávy mesta ako aj s jej sociálno-ekonomickými partnermi. Účelom takejto štruktúry vzťahov je rozdelenie zodpovedností a povinností ako aj koordinácia rozvojových činností tak, aby synergicky smerovali k dosahovaniu schválených cieľov a napĺňaniu vízie mesta. Navyše táto štruktúra vytvára rámec usporiadania vzťahov, prostredníctvom ktorého možno činnosti v rámci implementácie RP plánovať, organizovať, usmerňovať, kontrolovať a vyhodnocovať. Súčasne, formalizovaná štruktúra uľahčuje komunikáciu a tok informácií a má byť upravená tak, aby vyhovovala meniacemu sa vonkajšiemu a vnútornému prostrediu mesta.

V súčasnosti samospráva mesta Spišská Nová Ves, ako veľká väčšina mestských samospráv je organizovaná na báze tzv. hybridného organizačného usporiadania, čo je kombinácia tzv. funkčnej (hierarchickej) štruktúry a štruktúry podľa produktov a služieb. Toto usporiadanie je vyhovujúce hlavne pre také služby verejnej správy, ktoré sú spojené s realizáciou tzv. rutinných administratívno-správnych činností. Takéto inštitucionálne usporiadanie ale nevyhovuje požiadavkám na zabezpečenie realizácie rozvojových činností samospráv, keďže potláča kreativitu, samostatnosť v konaní a rozhodovaní, ako aj vytvára prostredie pre vznik tzv. autonómnych jednotiek (odborov, oddelení), ktoré zabezpečujú len „svoju agendu“ s minimálnou potrebou vzájomnej komunikácie a spolupráce v rámci celej samosprávy, ale aj navonok.

V rámci predkladaného Rozvojového plánu na roky 2011-2020 mesto Spišská Nová Ves, uvedomujúc si zodpovednosť za jeho úspešnú realizáciu, pristupuje **k inovatívnemu inštitucionálnemu modelu**, ktorého prvé kroky už boli uskutočnené v roku 2009 (Smernica pre tvorbu a realizáciu projektov zameraných na rozvoj mesta). Tento spočíva na tzv. maticovej organizačnej štruktúre, čo je kombinácia modelu založeného na produktoch a službách a na rozvojových programoch (rozvojových prioritách) schválených v rozvojovom pláne (ilustrované na nasledujúcom obrázku, ☺ - ľudia, OZ – Organizačná zložka).

MsÚ	
-----	--



Prednosta mestského úradu							Externí experti	
Vedúci Útvaru rozvoja mesta	Vedúci OZ 1	Vedúci OZ 2	Vedúci OZ 3	Vedúci OZ 4	Vedúci OZ 5	Vedúci OZ 6		
<b>Rozvojový program A</b>	Manažér RP A	☺ ☺ ☺		☺		☺ ☺	☺	☺ ☺
<b>Rozvojový program B</b>	Manažér RP B	☺	☺ ☺		☺		☺ ☺	☺ ☺ ☺
<b>Rozvojový Program C</b>	Manažér RP C	☺ ☺		☺ ☺	☺	☺		☺

Pri zachovaní postupne optimalizovanej organizačnej štruktúry (odborov, oddelení, referátov) založenej na produktoch a službách (organizačné zložky) sa vytvorí 10 rozvojových programov, ako prierezových formalizovaných štruktúr (prechádzajúcich naprieč OZ) podľa rozvojových priorít mesta tak, ako boli definované v RP:

*Rozvojový program: Mesto ako centrum turizmu Stredného Spiša,*  
*Rozvojový program: Zaujímavé miesto pre podnikanie,*  
*Rozvojový program: Pulzujúce mesto,*  
*Rozvojový program: Zelené mesto,*  
*Rozvojový program: Sociálne zodpovedné mesto,*  
*Rozvojový program: Mesto aktívnej sociálnej inklúzie Rómov,*  
*Rozvojový program: Mesto kvalitnej výchovy a vzdelávania detí,*  
*Rozvojový program: Bezpečné mesto,*  
*Rozvojový program: Mesto dopravnej mobility,*  
*Rozvojový program: Mesto dobrého spravovania*

Každý rozvojový program má svojho oficiálne menovaného programového manažéra (mal by to byť vedúci tej organizačnej zložky, ktorá má obsahovo najbližšie k danej rozvojovej priorite), ktorý je odborne a manažérsky zodpovedný za realizáciu daného programu.

Programový manažér zodpovedá za:

- iniciovanie, koordinovanie a monitorovanie opatrení a aktivít;
- naplnenie a vyhodnocovanie cieľa(ov) programu v zmysle zadefinovaných indikátorov;
- vypracovanie projektových zámerov a tvorbu a implementáciu projektov súvisiacich s programom

Ako členovia jednotlivých rozvojových programov budú oficiálne menovaní pracovníci z rôznych organizačných zložiek MsÚ (z tých, ktoré sú relevantné pre daný program). Súčasne bude pre každý rozvojový program vypracovaný tzv. odborný profil tzn. potrebné vedomosti a zručnosti v oblasti rozvoja a odborná špecializácia, ktorými by programový tím mal disponovať. Prípadná chýbajúca expertíza môže byť buď doplnená odborníkmi mimo samosprávy alebo sa špecializovaným vzdelávaním dobudujú odborné kapacity pracovníkov samosprávy, prípadne kombináciou oboch prístupov.

Všetky rozvojové programy budú koordinované Útvárom rozvoja mesta, tzn. jednotliví programoví manažéri odborne zodpovedajú priamo vedúcemu útvaru. ÚRM je zodpovedný za celkovú koordináciu implementácie rozvojového plánu, realizuje súhrnný monitoring AP, vyhodnocovanie cieľov RP a je zodpovedný za proces aktualizácie RP.

Navrhovaný rámec implementačného modelu predpokladá, že niektorí zamestnanci sú dlhodobou zaraďovaní (v zmysle svojej odbornosti) do programových tímov a zároveň sú súčasťou svojej organizačnej zložky. Je potrebné zdefinovať a upraviť ich pracovné náplne tak, aby boli ich obidve postavenia (pozície) časovo a odborne komplementárne. Navrhovaná maticová štruktúra je najvhodnejšia pre realizáciu rozvojových činností samosprávy, pružnejšie reaguje na prichádzajúce príležitosti, ako aj využíva plnohodnotne kvalitné, kvalifikované ľudské zdroje samosprávy. Tzv. dvojité riadenie pracovníkov, je len otázkou správneho nastavenia zodpovedností, právomocí, dokumentácie a kontroly ich výstupov, ako aj komunikácie a postupom času sa stáva rutinným.

Inštitucionálne zabezpečenie implementácie RP je ilustrované na nasledujúcom obrázku.

